

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2018

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ & ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

01 Schleswig-Holstein
Capital: Kiel
Population: 2,834,000

02 Hamburg
Capital: Hamburg
Population: 1,772,000

03 Bremen
Capital: Bremen
Population: 662,000

04 Lower Saxony
Capital: Hanover
Population: 7,947,000

05 North Rhine-Westphalia
Capital: Düsseldorf
Population: 17,933,000

06 Hesse
Capital: Wiesbaden
Population: 6,065,000

07 Rhineland-Palatinate
Capital: Mainz
Population: 4,028,000

08 Saarland
Capital: Saarbrücken
Population: 1,030,000

09 Baden-Württemberg
Capital: Stuttgart
Population: 10,750,000

10 Mecklenburg-Western Pomerania
Capital: Schwerin
Population: 1,664,000

11 Brandenburg
Capital: Potsdam
Population: 2,522,000

13 Saxony-Anhalt
Capital: Magdeburg
Population: 2,382,000

15 Thuringia
Capital: Erfurt
Population: 2,268,000

12 Berlin
Capital: Berlin
Population: 3,432,000

14 Saxony
Capital: Dresden
Population: 4,193,000

16 Bavaria
Capital: Munich
Population: 12,520,000

Βερολίνο, Ιούνιος 2019

Περιεχόμενα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄: ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ - ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ .. 3

1.	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ.....	3
2.	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ- ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	3
3.	ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ-ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ.....	3
4.	ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ	3
5.	ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ	3
5.1.	Τηλεοπτικοί – Ραδιοφωνικοί Σταθμοί	3
5.2.	Τύπος.....	4

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄: ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ..... 4

1.	ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	4
2.	ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	7
2.1.	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ).....	7
2.2.	Γεωργία- Αγροτική Οικονομία	9
2.3.	Βιομηχανία- Βιομηχανική Παραγωγή.....	10
2.4.	Υπηρεσίες	10
2.5.	Πληθωρισμός.....	11
2.6.	Ιδιωτική, Δημόσια Δαπάνη και Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου	12
2.7.	Αγορά Εργασίας - Αμοιβές.....	12
2.8.	Εξωτερικό Εμπόριο Γερμανίας 2018.....	16
2.8.1	Εξωτερικό Εμπόριο 2016-2018 ανά Ομοσπονδιακό Κρατίδιο	25
3.	ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΩΝ ΚΡΑΤΙΔΙΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ	25
4.	ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ	26

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ 2019 28

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ 30

1.	ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΜΕΡΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	30
2.	ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ.....	31
2.1	Ελληνικές εξαγωγές στην Γερμανία το 2018	32
2.1.1	Τα κυριότερα ελληνικά εξαγόμενα προϊόντα στην Γερμανία το 2018	32
2.2.	Εισαγωγές από Γερμανία το 2018	55
2.2.1	Τα κυριότερα εισαγόμενα προϊόντα από Γερμανία το 2018.....	55
2.3.	Διμερές Εμπόριο Ελλάδος και Ομοσπονδιακών Κρατιδίων Γερμανίας 2018.....	61
2.4.	Διαπιστώσεις	61
2.5.	Επισημάνσεις.....	62
2.6.	Προοπτικές διεύρυνσης μεριδίων ελληνικών προϊόντων στην γερμανική αγορά	63
3.	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	65
3.1.	Άμεσες Γερμανικές Επενδύσεις στην Ελλάδα	65
3.2.	Άμεσες Ελληνικές Επενδύσεις στην Γερμανία.....	67
4.	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	69
4.1.	Τουριστικός Κλάδος στην Γερμανία.....	69
4.2.	Εισερχόμενος Τουρισμός στην Ελλάδα από Γερμανία	72
5.	ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ.....	74

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄: ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ - ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Στοιχεία Γεωγραφίας

Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας καταλαμβάνει έκταση 357.050 χλμ². Αποτελεί την 5^η μεγαλύτερη χώρα της Ευρώπης κατέχουσα κεντρική θέση στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο. Συνορεύει με: Αυστρία, Ελβετία, Γαλλία, Λουξεμβούργο, Βέλγιο, Κάτω Χώρες, Δανία, Πολωνία, Τσεχία. Βρέχεται από την Βόρεια και Βαλτική Θάλασσα.

2. Πληθυσμός- Δημογραφικά Στοιχεία

Ο πληθυσμός της Γερμανίας, σύμφωνα με στοιχεία 2017 (31.12), διαμορφώθηκε σε 82,79 εκατ., από 82,52 εκατ. στις 31.12.2016. Επί του συνόλου του πληθυσμού οι αλλοδαποί ανέρχονταν σε 9,68 εκατ. στο τέλος του 2017 (έναντι 9,22 εκατ. το 2016), ενώ οι κάτοικοι με μεταναστευτικές καταβολές σε 19,26 εκατ. (23,6% του πληθυσμού), η πλειονότητα των οποίων προέρχεται από Τουρκία (περίπου 2,8 εκατ. ή 14% επί του συνόλου), Πολωνία (2,1 εκατ. ή 11% επί του συνόλου) και Ρωσία (1,4 εκατ. ή 7% επί του συνόλου).

Η συγκέντρωση και πυκνότητα του πληθυσμού παρουσιάζει ανομοιογένεια, με ορισμένα γεωγραφικά διαμερίσματα έντονα πυκνοκατοικημένα και άλλα αραιοκατοικημένα αντιστοίχως. Το Ομοσπονδιακό Κρατίδιο της Βορείου Ρηνανίας-Βεσφαλίας, επί παραδείγματι, με σχεδόν 18 εκατ. κατοίκους (στοιχεία 2017), αποτελεί, διαχρονικά, την πλέον πολυπληθή περιφέρεια της Γερμανίας και έντονα πυκνοκατοικημένη, με 524 κατ. ανά χλμ², ωστόσο υπολείπεται αισθητά των πόλεων-Κρατιδίων, Βερολίνου (4.012 κάτ./χλμ²), Αμβούργου (2.397 κάτ./χλμ²) και Βρέμης (1.617 κάτ./χλμ²). Γενικότερα, η μεγαλύτερη συγκέντρωση πληθυσμού (στοιχεία 31.12.2017) σημειώνεται στα οικονομικά εύρωστα Ομοσπονδιακά Κρατίδια της πρώην Δυτ. Γερμανίας, ήτοι Β. Ρηνανίας-Βεσφαλίας (17,91 εκατ.), Βαυαρίας (12,98 εκατ. κάτ.) και Βάδης-Βυρτεμβέργης (11,02 εκατ.).

Διοικητικά, η Γερμανία διαιρείται σε 16 Ομοσπονδιακά Κρατίδια. Η πρωτεύουσα της χώρας το Βερολίνο, με άνω των 3,75 εκατ. κατοίκους, αποτελεί τη μεγαλύτερη σε πληθυσμό πόλη της Γερμανίας. Ακολουθούν: Αμβούργο (1,8 εκατ.), Μόναχο (1,5 εκατ.), Κολωνία (1,1 εκατ.) και Φραγκφούρτη (730.000) κατοίκους.

3. Πολιτικό Σύστημα-Πολίτευμα

Το πολίτευμα της Γερμανίας είναι Ομοσπονδιακή Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Από 19 Μαρτίου 2017 Ομοσπονδιακός Πρόεδρος ο Dr. Frank-Walter Steinmayer. Καγκελάριος της Γερμανίας, από Νοέμβριο 2005, η κα Angela Merkel. Το Κοινοβούλιο απαρτίζεται από 709 βουλευτές. Κατανομή εδρών των κομμάτων στο Ομοσπονδιακό Κοινοβούλιο, σύμφωνα με αποτελέσματα των ομοσπονδιακών εκλογών της 24-09-2017: Χριστιανοδημοκρατική Ένωση (CDU)/Χριστιανοκοινωνική Ένωση (CSU) 246 έδρες, Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα (SPD) 153 έδρες, Εναλλακτική για την Γερμανία (AfD/Alternative für Deutschland) 94 έδρες, Ελεύθεροι Δημοκράτες (FDP/Frei Demokratische Partei) 80 έδρες, Αριστερά (Die Linke) 69 έδρες και Πράσινοι (Die Grünen) 67 έδρες. Οι επόμενες ομοσπονδιακές βουλευτικές εκλογές πρόκειται να λάβουν χώρα τον Σεπτέμβριο 2021.

4. Νομοθετική Εξουσία

Ασκείται από δύο όργανα: Την Ομοσπονδιακή Βουλή (Bundestag) και το Ομοσπονδιακό Συμβούλιο (Bundesrat). Τα μέλη της Ομοσπονδιακής Βουλής εκλέγονται απ' ευθείας από το λαό, ενώ τα μέλη του Ομοσπονδιακού Συμβουλίου απαρτίζονται εκπρόσωποι των εκλεγμένων Κυβερνήσεων των Ομοσπονδιακών Κρατιδίων.

5. Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

5.1. Τηλεοπτικοί – Ραδιοφωνικοί Σταθμοί

Δημόσιοι Τηλεοπτικοί Σταθμοί: Πρώτο και Δεύτερο πρόγραμμα ARD και ZDF αντιστοίχως παγγερμανικής εμβέλειας, ενώ σε επί μέρους Ομοσπονδιακά Κρατίδια εκπέμπουν οι περιφερειακοί σταθμοί: RBB (Βερολίνο-Βραδεμβούργο), NDR (Σλέσβιχ-Χόλσταιν, Αμβούργο, Κάτω Σαξονία, Μεκλεμβούργο-Δυτ. Πομμερανία), SWR (Βάδη- Βυρτεμβέργη, Ρηνανία), MDR (Σαξονία, Θουριγγία), HR (Εσση) και «Bayerischer Rundfunk» (Βαυαρία).

Η «Deutsche Welle» διαθέτει ραδιόφωνο, τηλεόραση και ηλεκτρονική σελίδα και εκπέμπει σε 30 γλώσσες, μεταξύ των οποίων και στα ελληνικά.

Το «DeutschlandRadio», μέσω τριών προγραμμάτων «DeutschlandFunk», «DRadio Wissen» και «DeutschlandRadio Kultur», αποτελεί τον μοναδικό παγερμανικής εμβέλειας ραδιοφωνικό σταθμό με ειδησεογραφικό και ενημερωτικό χαρακτήρα με έμφαση, τόσο σε πολιτικά, όσο και πολιτιστικά θέματα.

Σημαντικότερα ιδιωτικά μέσα ραδιοτηλεοπτικής ενημέρωσης: RTL, SAT 1, Pro7, Kabel, N-TV, VOX κ.α.

5.2. Τύπος

Τα δεδομένα στον χώρο των έντυπων ΜΜΕ έχουν αλλάξει και στην Γερμανία, ακολουθώντας αφ' ενός τις τεχνολογικές εξελίξεις που επιβάλλουν την διαδικτυακή παρουσία και την εισαγωγή του υποδείγματος της πρόσβασης στο ηλεκτρονικό περιεχόμενο με την καταβολή συνδρομής και αφ' ετέρου τους νόμους της αγοράς που οδηγούν σε συγχωνεύσεις ή παύση λειτουργίας εφημερίδων.

Όλα τα έντυπα, εφημερίδες και περιοδικά, διαθέτουν ηλεκτρονική σελίδα, καθώς και άλλες εφαρμογές (applications) για κινητά τηλέφωνα ή tablets. Κυκλοφορούν περισσότερες των 300 καθημερινών εφημερίδων, μεταξύ των οποίων οι μεγάλης κυκλοφορίας: «Die Welt», «Süddeutsche Zeitung», «Bild», «Frankfurter Allgemeine Zeitung», ως επίσης οι εφημερίδες οικονομικής ειδησιογραφίας «Handelsblatt» και «Wirtschaftswoche». Σε εβδομαδιαία βάση κυκλοφορεί η εφημερίδα «Die Zeit» και τα ειδησεογραφικά περιοδικά «Der Spiegel» και «Focus».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄: ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

1. Γενική Επισκόπηση

Η Γερμανία, με Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) €3.388,4 δις το 2018 αποτελεί την μεγαλύτερη εθνική οικονομία στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την τέταρτη μετά από ΗΠΑ, Κίνα και Ιαπωνία, ως επίσης την τρίτη, παγκοσμίως, εξαγωγική δύναμη μετά από Κίνα και ΗΠΑ, διαθέτοντας ισχυρή βιομηχανική βάση, τεχνολογική υπεροχή, εξωστρέφεια και υψηλή εσωτερική ζήτηση. Ιδιαίτερος, ο λίαν ανεπτυγμένος δευτερογενής τομέας δια της παραγωγής βιομηχανικών προϊόντων υψηλών προδιαγραφών, αλλά και ο τριτογενής τομέας παροχής υπηρεσιών, αποτελούν το θεμέλιο της οικονομίας της Γερμανίας, ενώ συγκριτικά μικρή συμμετοχή στην οικονομική δραστηριότητα καταλαμβάνει η παραγωγή πρώτων υλών και αγροτικών προϊόντων.

Επιδεικνύοντας ανθεκτικότητα, η γερμανική οικονομία κατάφερε να διατηρηθεί σε τροχιά ανάπτυξης και το 2018, για ένατο συναπτό έτος, με τον ρυθμό μεγέθυνσης του ΑΕΠ, ωστόσο, να επιβραδύνεται σε 1,5%, έναντι ανάπτυξης της τάξεως του 2,2% κατά τα δύο προηγούμενα έτη. Η ανάπτυξη αποδίδεται κυρίως στην σταθερή αύξηση της απασχόλησης και την αντίστοιχη μείωση της ανεργίας, στην υψηλή ζήτηση, συνδυαζόμενη με το καλό επίπεδο μισθών και την αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης, στους πλεονασματικούς, από το 2013 και εφεξής, κρατικούς προϋπολογισμούς, στα χαμηλά επιτόκια δανεισμού και στην εδραιωμένη θέση των γερμανικών προϊόντων στο εξωτερικό.

Το πλεόνασμα του Εμπορικού Ισοζυγίου (εμπόριο αγαθών) σημείωσε, κάμψη 6,9% το 2018, ανερχόμενο σε €246,1 δις, έναντι πλεονάσματος €264,6 δις το 2017 (2016: €268,0 δις). Ομοίως, το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών απέδωσε εκ νέου πλεόνασμα, ύψους €203,0 δις ή 7,4% του ΑΕΠ (2017: 232,0 δις ή 7,2% του ΑΕΠ, 2016: €241,9 δις, 2015: €229,5 δις).

Το Εξωτερικό Εμπόριο στηρίζεται κατ' εξοχήν στους παραδοσιακούς κλάδους της αυτοκινητοβιομηχανίας, του μηχανολογικού, ηλεκτρολογικού /ηλεκτρονικού εξοπλισμού, καθώς και της χημικής βιομηχανίας, τα προϊόντα των οποίων απολαμβάνουν διεθνούς αναγνωρίσεως και αποδοχής. Στον τριτογενή τομέα της οικονομίας σημαντική συμβολή στον σχηματισμό της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας έχει ο κλάδος ασφαλίσεων και αντασφαλίσεων.

Τα υψηλά εμπορικά πλεονάσματα, τα οποία καταγράφει επί σειρά ετών η γερμανική οικονομία, αποτελούν μονίμως αντικείμενο κριτικής Διεθνών Οργανισμών, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των ΗΠΑ, της Γαλλίας κ. ά., θεωρώντας ότι η περιοριστική γερμανική πολιτική οδηγεί σε συρρίκνωση του Παγκοσμίου Εμπορίου. Σημειώνεται ότι η Γερμανία επενδύει το 6% περίπου των πλεονασμάτων, έναντι 9%, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ζητήσει από την Γερμανική Κυβέρνηση να λάβει μέτρα, ήδη από τον Μάρτιο 2014, υποστηρίζοντας ότι τα πλεονάσματα, μη επενδύμενα σε ικανοποιητικό βαθμό, λαμβάνουν την

μορφή μονιμότητας, εντείνουν την ανισορροπία σε ευρωπαϊκό επίπεδο και φαλκιδεύουν τον στόχο της ισόρροπης ολοκλήρωσης του οικονομικού χώρου της ΕΕ. Μάλιστα, τον Νοέμβριο 2018 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έθεσε υπό διαδικασία ελέγχου την Γερμανία, λόγω των υψηλών της πλεονασμάτων (εμπορικό/τρεχουσών συναλλαγών), στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού μηχανισμού πρόληψης και διόρθωσης μακροοικονομικών ανισορροπιών, συνιστώντας μέτρα τόνωσης της εσωτερικής ζήτησης.

Αντιστοίχως, το ΔΝΤ, μολονότι δεν αξιολογεί ως υπερβολικώς υψηλά τα διακυμαινόμενα περί το 8% του ΑΕΠ πλεονάσματα του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών, θεωρεί ότι η μείωση του Εμπορικού Πλεονάσματος της Γερμανίας, θα συνέβαλε στον περιορισμό των οικονομικών ανισομερειών διεθνώς και θα απάμβλυε την διαφαινομένη απειλή ενισχύσεως του προστατευτισμού, ο οποίος συναρτάται ευθέως με την τάση συσσωρεύσεως πλεονασμάτων. Μάλιστα, το θέρος του 2018 το ΔΝΤ επέτεινε την κριτική του προς την Γερμανία, μέσω του επικεφαλής οικονομολόγου του Ταμείου κ. M. Obstfeld, ο οποίος υποστήριξε ότι η απροθυμία του Βερολίνου να μειώσει το γιγάντιο εμπορικό πλεόνασμα της χώρας, τροφοδοτεί τις εμπορικές εντάσεις, πυροδοτώντας παράλληλα κινδύνους για την παγκόσμια χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

Η Γερμανία υπεραμυνομένη της πολιτικής των εμπορικών πλεονασμάτων, αντικρούει τις συστάσεις προς αποδόμηση των πλεονασμάτων και επιστροφή ακόμη και σε ελλειμματικούς προϋπολογισμούς, επικαλούμενη την διαχρονικά υψηλή ποιότητα, ανταγωνιστικότητα και προστιθέμενη αξία των γερμανικών προϊόντων, καθώς και τον παράγοντα της παγκόσμιας οικονομικής συγκυρίας, όπου η πτώση των τιμών πετρελαίου και η σχετική αποδυνάμωσή του επέδρασαν επωφελώς επί των γερμανικών εξαγωγών και οδήγησαν συναφώς στην αύξηση του εμπορικού πλεονάσματος. Επισημαίνεται ωστόσο ότι στην «κυβερνητική συμφωνία» (Koalitionsvertrag) της 7^{ης} Φεβρουαρίου 2018 μετά από πολύμηνες διαπραγματεύσεις μεταξύ Χριστιανοδημοκρατών/Χριστιανοκοινωνιστών (CDU/CSU) και Σοσιαλδημοκρατών (SPD) και η οποία καθόρισε το πολιτικό πλαίσιο συγκυβέρνησης του Κυβερνητικού Συνασπισμού στην Γερμανία, προβλέπονται επί πλέον δημόσιες επενδύσεις ύψους 48,0 δις Ευρώ, από το πλεόνασμα του προϋπολογισμού, για την τετραετία 2018-2021, με το μεγαλύτερο τμήμα αυτών να κατανέμεται ως ακολούθως:

Επενδύσεις/Δημόσιες Δαπάνες:

	<u>Ευρώ</u>
► Συνταξιοδοτικό (αύξηση συντάξεων για μητέρες, διατήρηση επιπέδου συντάξεων κ. ά.)	12,0 δις
► Δαπάνες για την οικογένεια (επιδόματα τέκνων, ολοήμερα σχολεία, δημόσια νηπιαγωγεία κ.ά.)	10,0 δις
► Μεταφορικές υποδομές (μέσω των Ομοσπ. Κρατιδίων και των Δήμων)	9,0 δις
► Αγορά εργασίας (επιμόρφωση, επανένταξη ανέργων κ.ά.)	5,4 δις
► Κατοικία και στέγη (δημόσιες κατοικίες, επιδότηση ενοικίου κ. ά.)	4,0 δις
► Παιδεία, έρευνα, ψηφιοποίηση	2,6 δις

Παράλληλα, κατά €19 δις επί πλέον αναμένεται να απομειώσει τον κρατικό προϋπολογισμό η σταδιακή απάλειψη της Εισφοράς Αλληλεγγύης (€10 δις, σε ορίζοντα τετραετίας) και η μείωση, έναντι επιδόματος ανεργίας, του ποσοστού ασφαλιστικής παρακράτησης από 3,0% σε 2,7% (€9,0 δις). Εν τούτοις και παρά την επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης, το Δημοσιονομικό Ισοζύγιο της χώρας «έκλεισε» με πλεόνασμα, για 5^ο συνεχόμενο έτος μάλιστα, στο επίπεδο-ρεκόρ των €59,2 δις ή 1,7% του ΑΕΠ, αυξημένο κατά 74%, έναντι 2017 (πλεόνασμα €34,0 δις ή 1,0% του ΑΕΠ) και κατά 106% έναντι 2016 (πλεόνασμα €28,7 δις ή 0,9% επί του ΑΕΠ). Σύμφωνα με εκτιμήσεις, το πλεόνασμα αναμένεται να αποκλιμακωθεί, στα €40 δις περίπου, το 2019.

Η μακροχρόνια επισώρευση πλεονασμάτων ενισχύει την κριτική και στο εσωτερικό της χώρας, προς λήψη μέτρων φορολογικής ελάφρυνσης των νοικοκυριών, ειδικώς της μεσαίας εισοδηματικής τάξης, αλλά και για την αύξηση των επενδύσεων σε στρατηγικής σημασίας τομείς, όπως η έρευνα&ανάπτυξη, η ψηφιοποίηση, η εκπαίδευση και μετεκπαίδευση κλπ.

Το γερμανικό Εξωτερικό Εμπόριο, αναπτύσσεται με βαθμό συγκέντρωσης 75% περίπου, με τις χώρες της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης. Η συγκέντρωση αυτή οφείλεται σε πολλούς παράγοντες, οι σπουδαιότεροι των οποίων δεν αποδίδονται μόνον σε αμιγώς οικονομικά αίτια, τα

οποία εξηγούνται δια της θεωρίας των διεθνών οικονομικών σχέσεων, ως διακίνηση προϊόντων, διευκόλυνση μεταφορών λόγω γειτνίασεως, διαμόρφωση κοινών καταναλωτικών προτύπων, ομοιογένεια αγορών, κόστος ευκαιρίας ανάπτυξης εμπορίου, ανταγωνισμός και παγίωση μεριδίων αγοράς, ευελιξία επιχειρηματικού και οικονομικού περιβάλλοντος κλπ., αλλά ανάγονται και σε κοινές πολιτισμικές καταβολές, ιδιαιτέρως δε ως προς την ανάπτυξη των διμερών σχέσεων με τις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης με τις οποίες υφίσταται εν πολλοίς κοινό ιστορικό υπόβαθρο.

Λαμβανομένων υπ' όψιν του βαθμού επεκτάσεως και της απελευθερώσεως του ενδοκοινοτικού γερμανικού εμπορίου, απότοκο της εγκαθιδρύσεως της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς το 1993, αλλά και της Ανατολικής Διευρύνσεως ΕΕ την 01.05.2004 δια της προσχωρήσεως 10 νέων κρατών, καθίσταται ευκόλως αντιληπτή η συντελεσθείσα βαθμιαία ενίσχυση της γερμανικής οικονομικής θέσεως στο χώρο ΕΕ, ως επίσης ο σχηματισμός πλεονασμάτων επί σειρά ετών, στο Εμπορικό Ισοζύγιο της Γερμανίας με τις περισσότερες χώρες-μέλη ΕΕ.

Η Γερμανία, το 2018, εξήγαγε προς τις υπόλοιπες χώρες ΕΕ & ΕΟΧ εμπορεύματα αξίας €789 δις (2017: €759,9 δις), εκ των οποίων €486,7 δις προς χώρες Ευρωζώνης (2017: €465,9 , ενώ προς τον υπόλοιπο κόσμο οι γερμανικές εξαγωγές ανήλθαν σε €528,4 δις (2017: €519 δις). Ως εκ τούτου, το 59,9% του συνόλου των εξαγωγών της Γερμανίας κατευθύνθηκε προς τις χώρες ΕΕ και το 40,1% προς τον υπόλοιπο κόσμο. Οι μεγαλύτεροι αγοραστές γερμανικών εμπορευμάτων εντός της ΕΕ είναι: Γαλλία, Ολλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία και Αυστρία, ενώ μεταξύ των 10 πρώτων χωρών-εισαγωγέων γερμανικών προϊόντων συγκαταλέγονται 7 κράτη-μέλη ΕΕ, ήτοι: Γαλλία, Κάτω Χώρες, Ην. Βασίλειο, Ιταλία, Αυστρία, Πολωνία, και Βέλγιο.

Η δεσπόζουσα θέση της Γερμανίας στο ενδοκοινοτικό εμπόριο αποτυπώνεται, το 2018 και στα υψηλά επί μέρους εμπορικά πλεονάσματα υπέρ της Γερμανίας με εκάστη των χωρών ΕΕ, πλην (κατά φθίνουσα σειρά) Ολλανδίας, Τσεχίας, Ιρλανδίας, Βελγίου, Ουγγαρίας, Σλοβενίας, Σλοβακίας και Βουλγαρίας.

Σημειώνεται συναφώς ότι η Γερμανία διαθέτει και λειτουργεί 140 Διμερή Επιμελητήρια προς προώθηση των γερμανικών οικονομικών και εμπορικών συμφερόντων σε 92 χώρες του κόσμου, μεταξύ αυτών και στις 27 χώρες ΕΕ.

Το 82,54% του συνόλου των Ξένων Άμεσων Επενδύσεων (FDI) ύψους €740,6 δις (in terms of stocks τέλος έτους αναφοράς 31.12.2017) στην Γερμανία προήλθε από ευρωπαϊκές χώρες. Αντιστοίχως, το 62,53% του συνόλου, ύψους €1,16 τρις, των γερμανικών Άμεσων Επενδύσεων στο εξωτερικό το 2017 (FDI, in terms of stocks τέλος έτους αναφοράς 31.12.), κατευθύνθηκε προς ευρωπαϊκές χώρες.

Η Γερμανία, επί τη βάσει του Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης (Human Development Index, στοιχεία 2017), καταλαμβάνει την 5^η θέση στον κόσμο (2^η μεταξύ χωρών ΕΕ, μετά την Ιρλανδία), ενώ από την Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank Group), με κριτήριο το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, το ίδιο έτος, κατατάσσεται στην 4^η θέση παγκοσμίως, προηγούμενων των ΗΠΑ, Κίνας, Ιαπωνίας και επομένων Ινδίας, Ην. Βασιλείου, Γαλλίας, Βραζιλίας, Ιταλίας κλπ.

Το υψηλό βιοτικό επίπεδο συνοδεύεται από ιδιαίτερα χαμηλή φοροδιαφυγή και περιορισμένης κλίμακας διαφθορά. Βεβαίως, ως προς την οικονομική ανάπτυξη υφίσταται έντονη ανισομέρεια μεταξύ των Ομοσπονδιακών Κρατιδίων και περιφερειών της χώρας. Τα εξόχως βιομηχανικά Ομοσπονδιακά Κρατίδια Βορείου Ρηνανίας-Βεστφαλίας, Βαυαρίας και Βάδης-Βυρτεμβέργης, επιτυγχάνουν σημαντικά υψηλότερη ανάπτυξη, έναντι των νέων Ομοσπονδιακών Κρατιδίων, εξαιρουμένου του Βερολίνου.

Στην κατάταξη του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ), επί τη βάσει του κατά Κεφαλήν Εισοδήματος, το 2018, η Γερμανία, με μέσο κατά Κεφαλήν Εισόδημα €48.260 (τρέχουσες τιμές) μεικτά ετησίως (2017: \$44.770), κατέλαβε τη 18^η θέση παγκοσμίως, όπως και το 2017. Εξακολουθεί όμως να υφίσταται ανισομέρεια κατανομής του εισοδήματος μεταξύ των 16 Ομοσπονδιακών Κρατιδίων. Το υψηλότερο μέσο κατά κεφαλήν ετήσιο εισόδημα, το 2018, ύψους €65.603 σημειώνεται στο Ομοσπονδιακό Κρατίδιο του Αμβούργου, ενώ το χαμηλότερο, ύψους €27.905 ετησίως, καταγράφεται στο κρατίδιο Μεκλεμβούργου-Δ. Πομμερανίας.

Σε επίπεδο ανταγωνιστικότητας η Γερμανία το 2018, σύμφωνα με την από 16/10/2018 έκθεση του Παγκόσμιου Οικονομικού Forum (WEF), αναρριχήθηκε στην 3^η θέση παγκοσμίως, (από την 5^η θέση στις ετήσιες εκθέσεις του Οργανισμού για τα έτη 2016 και 2017), προσπερνώντας Ελβετία (4^η

θέση), Ιαπωνία (5^η θέση) και Κάτω Χώρες (6^η θέση) και υπολειπόμενη μόνον των ΗΠΑ και Σιγκαπούρης (1^η και 2^η θέση αντιστοίχως). Εξαιρετικές επιδόσεις σημείωσε η γερμανική οικονομία και στους επί μέρους τομείς του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, της τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας, όπου κατατάσσεται 1^η παγκοσμίως στην μακροοικονομική σταθερότητα, 1^η στις δυνατότητες και την ικανότητα ανάπτυξης καινοτομίας, 2^η στο δυναμικό επιχειρηματικό περιβάλλον και 4^η στις δεξιότητες του ανθρωπίνου δυναμικού.

Στην ανταγωνιστικότητα της γερμανικής οικονομίας συμβάλλει, μεταξύ άλλων, η χαμηλή ανεργία και η διαρκής αύξηση της απασχόλησης, η οποία τα τελευταία έτη ενισχύεται από μεγάλο αριθμό μεταναστών που αναζητούν εργασία στην Γερμανία. Το 2018, ο αριθμός των εργαζομένων, σημειώνοντας περαιτέρω αύξηση κατά 562 χιλ. άτομα (ή +1,3%) εν σχέσει με το 2017 (όπου επίσης είχε σημειωθεί αύξηση των θέσεων εργασίας κατά 638 χιλ. ή 1,6%, έναντι 2016), διαμορφώθηκε στο επίπεδο των 44,8 εκατ. εργαζομένων (2017: 44,3 εκατ., 2016: 43,5 εκατ.).

Η Γερμανία διατηρεί σταθερά την υψηλή πιστοληπτική βαθμίδα AAA, χάρις στα χαμηλά επιτόκια δανεισμού, τη συνεχιζόμενη οικονομική ανάπτυξη, τη χαμηλή ανεργία και τον πλεονασματικό, από το 2013 και εφεξής, κρατικό προϋπολογισμό.

Ο πληθωρισμός (Δείκτης Τιμών Καταναλωτού/ΔΤΚ) σημείωσε αισθητή άνοδο το 2018 και διαμορφώθηκε στο 1,9%, έναντι 1,8% το 2017, 0,5% το 2016 και 0,3% το 2015.

2. Εξέλιξη και Ανάλυση Βασικών Μακροοικονομικών Μεγεθών

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

	2016	2017	2018
ΑΕΠ (τρέχουσες τιμές δις €)	3.132,7	3.263,4	3.388,3
Μεταβολή ΑΕΠ (%)	1,9	2,2	1,5
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	38.370	39.650	40.843
Πληθωρισμός (%)	0,5	1,8	1,9
Ανεργία (%)	6,1	5,7	5,2
Εξαγωγές αγαθών & υπηρεσιών (δις €)	1.440,0	1.542,6	1.595,6
Εισαγωγές αγαθών & υπηρεσιών (δις €)	1.198,0	1.294,5	1.361,9
Εξαγωγές αγαθών (δις €)	1.206,9	1.285,6	1.314,1
Εισαγωγές αγαθών (δις €)	954,8	1.043,7	1.068,0
Εμπορικό Ισοζύγιο (δις €)	268,0	264,6	246,1
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (δις €)	241,9	232,0	203,0
ΑΞΕ στην Γερμανία (δις €) (in terms of stocks τέλος έτους αναφοράς 31.12)	686,3	740,8	---
ΑΞΕ Γερμανίας σε υπόλοιπο κόσμο (δις €) (in terms of stocks τέλος έτους αναφοράς 31.12)	1.093,8	1.166,9	---
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο (% ΑΕΠ)	0,8	1,2	1,7
Δημόσιο Χρέος (% ΑΕΠ)	70,9	68,1	60,1
Συναλλαγματικά διαθέσιμα (δις €)	36,9	37,4	36,4

Πηγή: Ομοσπονδιακή Κεντρική Τράπεζα (Deutsche Bundesbank), Γερμανική Στατιστική Υπηρεσία (Destatis)

Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο, Ιούνιος 2019

2.1. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)

Η γερμανική οικονομία, χαρακτηριζόμενη συχνά και ως ατμομηχανή της Ευρώπης, διατηρεί επί σειρά ετών την κορυφαία θέση μεταξύ των χωρών της ΕΕ σε όρους Ακαθαρίστου Εθνικού Προϊόντος, με το Ην. Βασίλειο, την Γαλλία, την Ιταλία και την Ισπανία να ακολουθούν, ενώ και σε παγκόσμιο επίπεδο διατήρησε την 4^η θέση, μετά από ΗΠΑ, Κίνα και Ιαπωνία. Το 2018, ωστόσο, εμφάνισε σημεία κόπωσης: Το γερμανικό Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (τρέχουσες τιμές) αυξήθηκε κατά 1,5% το 2018, υπολειπόμενο, τόσον των ρυθμών ανάπτυξης των δύο προηγούμενων ετών (2016: 2,2%, 2017: 2,2%), όσον και του μέσου ρυθμού ανάπτυξης της ΕΕ (2,9%) και της Ευρωζώνης (1,9%) κατά το ίδιο έτος αναφοράς.

Οι επιδόσεις της γερμανικής οικονομίας, σε όρους ΑΕΠ, ήταν ασθενικές καθ' όλη την διάρκεια του έτους 2018, με την ανάπτυξη να ανέρχεται σε 0,4% και 0,5% κατά το 1^ο και 2^ο τρίμηνο του έτους αντιστοίχως, ενώ το 3^ο τρίμηνο εμφάνισε συρρίκνωση (-0,2%) για πρώτη φορά μετά το 1^ο τρίμηνο

2015. Τελικώς, μετά από εξίσου ασθενική ανάπτυξη κατά το 4^ο τρίμηνο (0,4%), διαμορφώθηκε στα €3.388,2, αυξημένο κατά 1,5%, έναντι προηγούμενου έτους (2017: €3.263,4 δις, 2016: €3.132,6 δις, 2015: €3.032,8 δις).

Σύμφωνα με την Γερμανική Στατιστική Αρχή, η υποχώρηση του ΑΕΠ σε αρνητικό έδαφος κατά το 3^ο τρίμηνο 2018 αποδίδεται, κατά κύριο λόγο, στις επιδόσεις του τομέα εξωτερικού εμπορίου, όπου οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών μειώθηκαν κατά 0,9%, έναντι προηγούμενου εξαμήνου, ενώ, αντιθέτως, οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 1,3% ταχύτερα, παράλληλα με μία μικρή καταγραφείσα κάμψη 0,3% στην ιδιωτική κατανάλωση.

Παρά την επιβράδυνση του ρυθμού μεγέθυνσης του ΑΕΠ το 2018, έναντι των προηγούμενων ετών, η γερμανική οικονομία επέτυχε να διατηρήσει την αναπτυξιακή της δυναμική για ένατο συναπτό έτος, γεγονός αξιοσημείωτο για μια χώρα με την οικονομική «ωριμότητα» της Γερμανίας. Μάλιστα, καίτοι χαμηλότερες, οι επιδόσεις της γερμανικής οικονομίας το 2018 υπερκέρασαν τον μέσο όρο ρυθμών ανάπτυξης της δεκαετίας του 2000, ο οποίος ανήρχετο σε 1,2%.

Συγκρινόμενες διεθνώς, ωστόσο, οι επιδόσεις της γερμανικής οικονομίας το 2018, θεωρούνται μάλλον ασθενείς, δεδομένου ότι ο ρυθμός ανάπτυξης 1,5% του γερμανικού ΑΕΠ υπολείπεται, όχι μόνον του μέσου όρου ανάπτυξης ΕΕ-28 (2,0%)/ΕΕ-27 (2,1%) και της Ευρωζώνης (1,9%)¹, ως προαναφέρθηκε, αλλά και των ισχυρών οικονομιών του κόσμου το 2018, ήτοι: Κίνας (6,6%), ΗΠΑ (2,9%), Ν. Κορέας (2,7%), Ρωσίας (2,3%) και Καναδά (1,8%), υπερτερώντας μόνον αυτού της Ιαπωνίας (0,8%).

Την μεγαλύτερη συμβολή στην μεγέθυνση του γερμανικού ΑΕΠ έχει, διαχρονικώς, ο τομέας της Πληροφορικής/Τηλεπικοινωνιών, θέση την οποία διατήρησε και το 2018, με 3,7% (έναντι 3,9% το 2017), ενώ στην δεύτερη θέση αναρριχήθηκαν εκ νέου οι Κατασκευές (3,6%), έναντι 2,2% και 5^η θέση το 2017, ανακτώντας την θέση που κατείχαν το 2016 (2,8%). Στην τρίτη θέση ο τομέας Εμπορίου, Μεταφορών, Φιλοξενίας και Εστίασης, με συμμετοχή 2,1% στην οικονομική ανάπτυξη το 2018, με τις Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις να ακολουθούν, με 1,7%. Αξίζει να σημειωθεί η «κατάρρευση» της αναπτυξιακής συμβολής της Μεταποίησης, κλάδου εξαιρετικά βαρύνουσας σημασίας για την γερμανική οικονομία, από 2,5% το 2017 σε 1,0% το 2018, ενώ σημαντική υποχώρηση εγνώρισαν, τόσο οι Δημόσιες Υπηρεσίες (πτώση 0,9%), όσον και οι Λοιπές Υπηρεσίες (πτώση 0,7%). Όπως και το 2017, χαμηλή συμμετοχή στην μεγέθυνση του γερμανικού ΑΕΠ 2018 είχαν επίσης και οι Χρηματοπιστωτικές & Ασφαλιστικές Υπηρεσίες, (2018: 0,6%, 2017: 0,0%, έναντι συμμετοχής 2,5% το 2016), ενώ επιτάθηκε περαιτέρω η αρνητική αναπτυξιακή συμβολή του Αγροτικού-Κτηνοτροφικού Κλάδου, από -0,7% το 2017, σε -1,5% το 2018 (2016: +0,3%).

Αύξηση σημείωσε επίσης και το κατά Κεφαλήν Εισόδημα (σε τρέχουσες τιμές), από €37.650 το 2017 σε €40.883 το 2018 (+3,1%).

Στην διατήρηση της αναπτυξιακής δυναμικής της γερμανικής οικονομίας το 2018 συνετέλεσαν:

- Η αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης κατά 2,6%, η οποία αποδίδεται στην άνοδο του διαθέσιμου εισοδήματος των Γερμανών και στην στιβαρή καταναλωτική εμπιστοσύνη, λόγω υψηλών αμοιβών και θετικών προοπτικών στην αγοράς εργασίας και την οικονομία γενικότερα.
- Η αύξηση των εξαγωγών (προϊόντα & υπηρεσίες: +3,5%, προϊόντα: +3,5%, υπηρεσίες: +3,3%) και των εισαγωγών (προϊόντα & υπηρεσίες: +5,2%, προϊόντα: +6,3%, υπηρεσίες: +1,6%).
- Η διατήρηση υψηλού Εμπορικού Πλεονάσματος, το οποίο το 2018 διαμορφώθηκε στο επίπεδο των €246,1% δις, έναντι €264,6 δις το 2017 και €268,0 δις το 2016.
- Η σημαντική αύξηση, τόσο των δημοσίων επενδύσεων κατά 7,7%, όσον και των ιδιωτικών κατά 5,8%, το 2018, με τις επενδύσεις σε πάγιο κεφάλαιο και τις επενδύσεις σε κτιριακές εγκαταστάσεις να αυξάνονται κατά 3,0%, αντιστοίχως, έναντι 2017, ενώ οι λοιπές επενδύσεις (έρευνα&ανάπτυξη, τεχνολογία/καινοτομία κλπ.) κατά 0,4%.
- Η αύξηση θέσεων εργασίας κατά 562 χιλ. ή 1,5%, διαμορφώνοντας το συνολικό εργατικό δυναμικό σε 44,8 εκατ., έναντι 44,3 εκατ. απασχολούμενων το 2017 και 43,5 εκατ. το 2016.

¹ Προβλέψεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Απρίλιος 2019

➤ Το δημοσιονομικό πλεόνασμα-ρεκόρ, ύψους €58,0 δις ή 1,7% επί του ΑΕΠ, έναντι πλεονάσματος €38,1 δις (+74%) ή 1,% του ΑΕΠ το 2017 και €28,7 δις ή 0,9% του ΑΕΠ το 2016.

Η εξέλιξη των Βασικών Δεικτών της γερμανικής οικονομίας αποδίδεται δια των στοιχείων των ακόλουθων Πινάκων 2 και 3.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Εξέλιξη Βασικών Μεγεθών και Σχηματισμός ΑΕΠ Γερμανίας 2016-2018

(δισ Ευρώ)	2016	2017	2018
ΑΕΠ	3.132,6	3.263,4	3.388,3
Ιδιωτική Κατανάλωση	1.674,0	1.735,0	1.777,5
Κρατικές Δαπάνες	615,4	637,9	663,1
Ακαθάριστες Επενδύσεις σε Πάγιο Κεφάλαιο	630,3	663,1	705,7
- Μηχανολογικός Εξοπλισμός	204,4	214,6	226,0
- Πάγιες εγκαταστάσεις	309,4	323,0	352,6
Εξαγωγές προϊόντων & υπηρεσιών	1.441,4	1.541,5	1.595,6
Εισαγωγές προϊόντων & υπηρεσιών	1.202,6	1.294,3	1.361,9

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία (Destatis), Ιούν. 2019, Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Συμβολή τομέων Οικονομικής Δραστηριότητας σε διαμόρφωση Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας, 2016-2018

(δισ Ευρώ)	2016	2017	2018	Μεταβολή 2018/2017 (%)
Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη Αξία (σε τρέχουσες τιμές)	2.847,7	2.954,7	3.055,3	3,4
Γεωργία, Δασοπονία, Αλιεία	17,4	20,7	22,9	-10,1
Μεταποίηση (χωρίς κατασκευές)	728,6	755,1	788,3	2,0
<i>Βιομηχανία</i>	648,9	674,3	707,4	2,5
<i>Κατασκευές</i>	134,9	145,5	160,7	11,4
Εμπόριο, Ξενοδοχεία, Μεταφορές	454,0	474,6	496,3	3,7
Πληροφορίες & Επικοινωνία	134,3	138,5	144,1	5,0
Χρηματοοικονομ. & Ασφαλιστικ. Υπηρεσίες	111,4	111,1	112,6	-0,7
Κτηματομεσιτικές Υπηρεσίες	308,9	317,4	325,1	2,8
Υπηρεσίες προς επιχειρήσεις	312,6	323,2	330,5	3,5
Δημόσιες Υπηρεσίες, Εκπαίδευση, Υγεία	514,6	536,2	554,9	4,4
Λοιπές Υπηρεσίες	115,1	118,8	119,9	2,8

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία (Destatis), Ιούν. 2019, Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Βάσει των ανωτέρω στοιχείων αποτυπώνεται εναργώς η σημαντική συμβολή, αφ' ενός του μεταποιητικού και βιομηχανικού τομέα στην οικονομία της Γερμανίας (συμμετοχή 25,8% επί της συνολικής ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας που παρήγαγε η γερμανική οικονομία το 2018), αλλά αφ' ετέρου και η διαρκώς διευρυνόμενη συμβολή των υπηρεσιών σε όλους τους επί μέρους τομείς του τριτογενούς τομέως της οικονομίας (συμμετοχή 68,2% επί της συνολικής ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας το 2018).

2.2. Γεωργία- Αγροτική Οικονομία

Τα καλλιεργήσιμα εδάφη στην Γερμανία ανέρχονται σε 16,6 εκατ. εκτάρια, εκ των οποίων το μεγαλύτερο τμήμα αποτελούν καλλιέργειες δημητριακών (37,6% καλλιεργήσιμης γης) και ειδικώς σιτηρών (19,3%) και αραβοσίτου (12,6% αντιστοίχως). Τα τελευταία έτη σημειώνεται συνεχής αύξηση της παραγωγής βιολογικών προϊόντων, η καλλιέργεια των οποίων εκτείνεται σε 1,135 εκατ. εκτάρια γης (στοιχεία 2016, συγκριτικά 2013: 1,009 εκατ. εκτ., 2010: 941,5 εκατ. εκτ.).

Η συντριπτική πλειονότητα των συνολικά 275.400 αγροτικών μονάδων (89% του συνόλου) αποτελούν επιχειρήσεις προσωπικής ή οικογενειακής μορφής (244.200 επιχειρήσεις το 2016), στις οποίες οι πλήρως απασχολούμενοι είναι αριθμητικά ολιγότεροι από τους εποχιακά εργαζομένους, φαινόμενο το οποίο είναι εντονότερο στα 6 νέα Ομοσπονδιακά Κρατίδια. Ο αγροτικός πληθυσμός, ακολουθώντας φθίνουσα πορεία τα τελευταία έτη, ανήλθε το 2016 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία) σε 940.000 άτομα, έναντι 1,02 εκατ. εργαζομένων στην σχετική απογραφή 2013 και 1,08 εκατ. το

2010 αντιστοίχως. Η εφαρμογή νέων μεθόδων εντατικοποίησης και αυτοματοποίησης της γεωργίας και κτηνοτροφίας τα τελευταία έτη, παρά την διεύρυνση της παραγωγικής βάσης και την διαρκή αύξηση των παραγομένων αγροτικών προϊόντων, έχει οδηγήσει σε συρρίκνωση του αριθμού αγροτικών μονάδων και απασχολούμενων, τόσο αγροτών επαγγελματιών, όσο και εποχικά εργαζομένων.

Η συμβολή του αγροτικού τομέως (γεωργία, δασοκομία, κτηνοτροφία, αλιεία, ιχθυοκαλλιέργειες) στην διαμόρφωση του ΑΕΠ ανέρχεται σε 0,7%, συνυπολογιζόμενου όμως του τομέως τροφίμων αποτελεί το 6% αυτού.

2.3. Βιομηχανία- Βιομηχανική Παραγωγή

Η μεταποίηση συγκαταλέγεται διαχρονικά μεταξύ των πλέον σημαντικών τομέων της γερμανικής οικονομίας και, από κοινού με τον τριτογενή τομέα, τους δύο βασικούς πυλώνες της οικονομικής της ισχύος, οι οποίοι την καθιστούν την ισχυρότερη οικονομία της ΕΕ και την μεγαλύτερη ευρωπαϊκή εξαγωγική δύναμη.

Η συμβολή της βιομηχανίας στο σχηματισμό του ΑΕΠ το 2017 εκτιμάται σε 25,8%, συνυπολογιζόμενων δε των κατασκευών ανέρχεται σε 31,1%. Η βαριά, όπως συχνά αποκαλείται, βιομηχανία της Γερμανίας κατασκευάζει πλήθος ανταγωνιστικών και υψηλών προδιαγραφών προϊόντων, επενδύοντας σημαντικά ποσά σε διαρκή έρευνα για την βελτίωση της τεχνολογίας και την παραγωγή ανταγωνιστικών και καινοτόμων προϊόντων. Η Γερμανική Κυβέρνηση έχει θέσει ως στόχο, στο πλαίσιο του πυλώνας «Industrie 4.0», την κατά το δυνατόν εκτεταμένη χρήση έξυπνων και ψηφιοποιημένων δικτύων σε νευραλγικούς κλάδους της οικονομίας και βιομηχανίας ειδικότερα. Το ήμισυ περίπου των προϊόντων βιομηχανικής παραγωγής κατευθύνεται σε αγορές του εξωτερικού, γεγονός που καταδεικνύει την απήχηση και αποδοχή που απολαμβάνουν τα γερμανικά προϊόντα ανά τον κόσμο διαχρονικά.

Τομείς, όπως αυτοκινητοβιομηχανία, μηχανολογικός εξοπλισμός, ιδίως για την κατασκευή οδικών και λοιπών έργων, μεταλλουργία, ηλεκτρονικές συσκευές, χημικά, πλαστικά, και φαρμακευτικά προϊόντα συγκαταλέγονται μεταξύ των πλέον σημαντικών και υψηλής προστιθεμένης αξίας κλάδων της γερμανικής βιομηχανίας, στους οποίους απασχολείται μεγάλος αριθμός εργαζομένων.

Ο βιομηχανικός τομέας, το 2018, σημείωσε εκ νέου εμφατική μεγέθυνση 4,8%, μετά από το εξίσου ισχυρό +3,3% το 2017, εκ του οποίου βέβαια το 1,2% ανάγεται στην μεταποίηση και το 3,6% στον τομέα των κατασκευών (σε τρέχουσες τιμές). Πρόκειται για το πέμπτο εν σειρά έτος μεγέθυνσης της γερμανικής βιομηχανίας και την ισχυρότερη ετήσια άνοδο από το 2011 και εφεξής.

Ο αριθμός των βιομηχανικών μονάδων (άνω των 20 εργαζομένων) το 2018 ανήρχετο σε 46.900 (+1,1%, έναντι 46.395 μονάδων το 2017), εκ των οποίων η συντριπτική πλειονότητα, ήτοι 37.811 επιχειρήσεις (ήτοι 80,6%) είναι εγκατεστημένες στα παλαιά Ομοσπονδιακά Κρατίδια και 9.100 περίπου στα νέα. Οι απασχολούμενοι σε βιομηχανικές μονάδες, σημειώνοντας αύξηση 2,5%, έναντι 2017, ανήλθαν σε 6,43 εκατ. άτομα, εκ των οποίων το 86,6% ή 5,57 εκατ. εργαζόμενοι απασχολούνται σε βιομηχανίες εγκατεστημένες στα παλαιά, ενώ μόλις το 13,3% ή 858.830 εργαζόμενοι απασχολούνται σε μονάδες λειτουργούσες στα νέα Ομοσπονδιακά Κρατίδια (συμπεριλαμβανομένου του Βερολίνου).

Ο κύκλος εργασιών της γερμανικής βιομηχανίας ανήλθε το 2018 σε €1,95 τρις, έναντι €1,89 τρις το 2017 (+2,4%), €1,79 τρις το 2016 και €1,78 τρις το 2015, εκ των οποίων το €1,73 τρις περίπου, ήτοι 89%, «παράγεται» στα παλαιά Ομοσπονδιακά Κρατίδια (+2,4%, έναντι 2017) και τα λοιπά €216 δις στα νέα (+2,2%, έναντι 2017).

2.4. Υπηρεσίες

Ο τριτογενής τομέας της γερμανικής οικονομίας, ακολουθώντας τις τάσεις των περισσότερων ανεπτυγμένων οικονομιών ανά τον κόσμο, σημειώνει συνεχή διεύρυνση και καταλαμβάνει, το 2018, το μεγαλύτερο μερίδιο (68,2%) στον σχηματισμό του ΑΕΠ, λειτουργώντας, βέβαια, σε μεγάλο βαθμό συμπληρωματικά προς την ισχυρή εγχώρια βιομηχανία.

Η Ακαθάριστη Προστιθεμένη Αξία του ευρύτερου τομέως των Υπηρεσιών στον σχηματισμό του ΑΕΠ το 2018, αυξηθείσα κατά 3,5%, έναντι 2017, ανήλθε σε €2.083.702 δις (2017: €2.012,4 δις, 2016: €1.951,0 δις, 2015: €1.886,7 δις). Αύξηση κατεγράφη σε όλους τους επί μέρους κλάδους

προσφοράς Υπηρεσιών, ήτοι Πληροφορική και Επικοινωνίες (3,7%), Εμπόριο, Μεταφορές, Φιλοξενία/Εστίαση (2,1%), Υπηρεσίες προς επιχειρήσεις (1,7%), Δημόσιες Υπηρεσίες, Παιδεία, Υγεία (1,2%), Κτηματομεσιτικές Υπηρεσίες (1,1%), Χρηματοοικονομικές και Ασφαλιστικές Υπηρεσίες (0,6%) και Λοιπές Υπηρεσίες (0,5%).

Το 2018, ο τριτογενής τομέας της οικονομίας απασχόλησε 33,3 εκατ. άτομα, έναντι 32,97 εκατ. ατόμων το 2017 (+384 χιλ. εργαζόμενοι ή +1,2%) και 32,46 εκατ. το 2016, ήτοι το 74,3% του συνόλου των 44,8 εκατ. εργαζομένων στην Γερμανία. Αύξηση της απασχόλησης κατεγράφη σε όλους τους επί μέρους κλάδους προσφοράς Υπηρεσιών, με προεξάρχουσες τις Δημόσιες Υπηρεσίες, Παιδεία, Υγεία (1,7%), το Εμπόριο, Μεταφορές, Φιλοξενία/Εστίαση (1,0%) και τις Υπηρεσίες προς επιχειρήσεις (0,9%).

2.5. Πληθωρισμός

Το 2018, η μέση τιμή του γενικού Δείκτη Τιμών Καταναλωτού (ΔΤΚ) σημείωσε οριακή αύξηση 0,1%, έναντι 2017 και διαμορφώθηκε στο επίπεδο του 1,9% (2017: 1,8%, 2016: 0,5%, 2015: 0,3%). Πρόκειται για την τρίτη κατά σειρά άνοδο του ΔΤΚ, μετά από τέσσερα έτη συνεχούς αποκλιμάκωσης (2012-2015), με τον Δείκτη να πλησιάζει, πλέον, το 2,0%. Ο Πίνακας 4 αποτυπώνει την πορεία του γενικού ΔΤΚ την τελευταία τετραετία:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4
Δείκτης Τιμών Καταναλωτού 2015-2018

Έτος	Δείκτης Τιμών Καταναλωτού (γενικός Δείκτης)
2015	0,3
2016	0,5
2017	1,8
2018	1,9

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία (Destatis), Ιούν. 2019
Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Όπως και το 2017, η άνοδος του γενικού Δείκτη αποδίδεται πρωτίστως στην αύξηση του κόστους της ενέργειας, κατά 4,9%, έναντι 2017, μετά την επίσης ισχυρή άνοδο 3,1% μεταξύ 2017 και 2016, έναντι αποκλιμάκωσης κατά τα τρία προηγούμενα έτη (2016: -5,4%, 2015: -7,0%, 2014: -2,1%). Άνοδο +21,7%, εμφάνισαν κυρίως οι τιμές πετρελαίου θέρμανσης (2017: +16%) και των καυσίμων +7,8%, (2017: +6,0%), ενώ οι τιμές των λοιπών ενεργειακών προϊόντων σημείωσαν μικρότερες αυξήσεις ή αποκλιμάκωση (ηλεκτρικό ρεύμα +1,3%, κόστος κεντρικής θέρμανσης/τηλεθέρμανσης +3,5%, Φ/Α -1,4%). Σημειώνεται ότι, εξαιρουμένων των ενεργειακών προϊόντων, ο ΔΤΚ 2018 θα ανήρχετο σε 1,6%.

Άνοδο, της τάξεως του 2,5%, κατέγραψαν το 2018 και οι τιμές των προϊόντων του κλάδου διατροφής (2017: 3,0%), έναντι αισθητά μικρότερων αυξήσεων την προηγούμενη τριετία (2016: 0,8%, 2015: 1,0%, 2014: 1,0%), συντείνοντας στην άνοδο του γενικού ΔΤΚ. Μάλιστα, οι αυξήσεις αφορούσαν όλες τις κατηγορίες τροφίμων, με την μεγαλύτερη άνοδο να εμφανίζουν, όπως και το προηγούμενο έτος, τα λίπη και έλαια (7,4%, 2017: 21,4%) και τα γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά (5,3%, 2017: 9,7%), ακολουθούμενα από τα φρούτα (3,8%, 2017: 2,7%) και τα προϊόντα κρέατος (1,7%, 2017: 3,8%).

Οι τιμές των προϊόντων, εν γένει, αυξήθηκαν επίσης έναντι 2017, σε ποσοστό 2,2%, όπως ακριβώς και το 2017 (2,2%, έναντι 2016), όπου, μετά τα ενεργειακά προϊόντα και τα τρόφιμα, την ισχυρότερη αύξηση εμφάνισαν τα καπνικά προϊόντα (3,8%), ακολουθούμενα από τα αλκοολούχα ποτά (2,7%).

Αντιθέτως, μικρότερη ήταν η άνοδος 1,5% των τιμών των υπηρεσιών, έναντι προηγούμενου έτους (2017: 1,4%). Μεταξύ των υπηρεσιών την ισχυρότερη αύξηση σημείωσαν οι δαπάνες συντήρησης και επισκευής οχημάτων (3,0%) και οι τιμές της εστίασης (2,1%), ενώ βαρύνουσα ήταν και η επίδραση της αύξησης των τιμών στέγασης (+1,6%), λόγω του ειδικού βάρους στους οικογενειακούς προϋπολογισμούς². Αντιθέτως, αποκλιμάκωση το 2018 κατέγραψαν οι τιμές των

² Η σταθμική επίδραση των τιμών στέγασης (ενοίκια) επί του συνολικού ΔΤΚ υπολογίζεται σε 21%, ενώ επί των τιμών των υπηρεσιών σε σχεδόν 40%

αεροπορικών εισιτηρίων (-2,5%), όπως και τα τηλεπικοινωνιακά κόστη (-0,7%).

2.6. Ιδιωτική, Δημόσια Δαπάνη και Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου

Όπως και το 2017, σημαντικό μοχλό ανάπτυξης της οικονομίας αποτελέσαν, το 2018, η αυξημένη ιδιωτική και δημόσια δαπάνη, καθώς και οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου. Δημόσια και Ιδιωτική Δαπάνη, καταγράφουσες, από κοινού, αύξηση 2,9%, ανήλθαν, το 2018, στο επίπεδο των €2.440,5 δις, έναντι €2.371,0 δις το 2017, €2.291,1 δις το 2016 και €2.218,3 δις το 2015.

Η ιδιωτική δαπάνη αυξήθηκε σημαντικά και το 2018, ανερχόμενη σε €1.777,5 δις (τρέχουσες τιμές) ή 2,6%, έναντι 2017 (€1.732,2 δις), μετά την ιδιαίτερα ισχυρή ετήσια άνοδο το προηγούμενο έτος (3,4%, έναντι €1.675,6 δις το 2016). Μάλιστα, νοικοκυριά και ιδιωτικοί οργανισμοί διέθεσαν το 2018 περισσότερα χρήματα σε όλες τις κατηγορίες δαπανών, με τις υψηλότερες αυξήσεις να αφορούν: Υπηρεσίες φιλοξενίας/εστίασης (+4,8%), τρόφιμα/ποτά και καπνικά είδη (+4,1%), μεταφορές/τηλεπικοινωνίες +3,4%, διασκέδαση/δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου/πολιτισμός (+2,5%) και λοιπές δαπάνες (2,3%), ενώ μείωση, έναντι 2017, εμφάνισε μόνον η κατηγορία δαπανών ένδυση/υπόδηση (-0,1%).

Παράλληλα, σημαντική αύξηση 3,8% κατέγραψαν το 2018 και οι δημόσιες δαπάνες, ανερχόμενες σε €663,1 δις (τρέχουσες τιμές), έναντι €638,9 δις το 2017, €616,5 δις το 2016 και €587,4 δις το 2015.

Τέλος, ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη προσέδωσαν το 2018 και οι ακαθάριστες (ιδιωτικές και δημόσιες) επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, οι οποίες ανήλθαν σε €705,7 δις (τρέχουσες τιμές), παρουσιάζοντας άνοδο 6,0%, έναντι προηγούμενου έτους (2017: €665,7 δις, +5,0%, 2016: €634,0 δις, +4,7%). Αύξηση κατεγράφη κατά το υπό εξέταση έτος και στις τρεις γενικές κατηγορίες επενδύσεων παγίου κεφαλαίου, ήτοι α) μηχανολογικού εξοπλισμού/οχημάτων (5,0%), β) εγκαταστάσεων (7,9%) και γ) λοιπών επενδύσεων –περιλαμβάνει επενδύσεις σε τομείς έρευνας, καινοτομίας και ανάπτυξης λογισμικού/βάσεων δεδομένων κλπ.- (2,6%), όπως καταδεικνύει ο κάτωθι Πίνακας:

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου 2016-2018

Ποσά σε δις Ευρώ (τρέχουσες τιμές)	2018	Μεταβολή (%)	2017	2016
Σύνολο Ακαθάριστων Επενδύσεων Παγίου Κεφαλαίου	705,711	6,0	665,722	634,029
<i>Μηχανολογικός Εξοπλισμός/ Οχήματα</i>	226,004	5,0	215,214	206,502
<i>Εγκαταστάσεις</i>	352,566	7,9	326,630	307,114
<i>Λοιπές Επενδύσεις</i>	127,141	2,6	123,878	120,413

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία(Destatis), Ιούν. 2019, Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

2.7. Αγορά Εργασίας - Αμοιβές

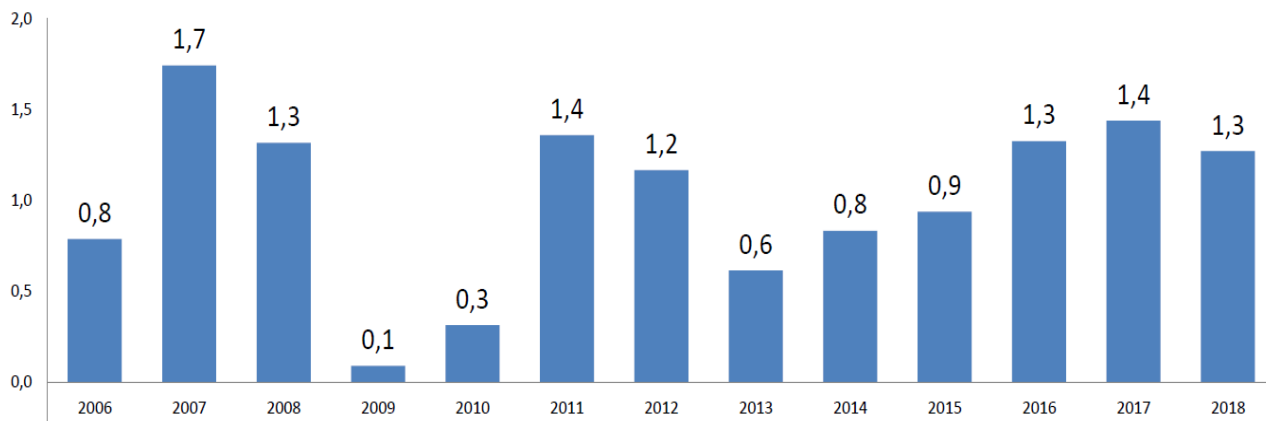
Παρά την επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης, ειδικά το δεύτερο ήμισυ του υπό εξέταση έτους, η γερμανική αγορά εργασίας δεν «κατέβασε ταχύτητα» ούτε το 2018, προσθέτοντας 562.000 νέες θέσεις απασχόλησης ή 1,3%, έναντι 2017, συνεχίζοντας την δυναμική της πορεία, μετά την μεγαλύτερη ετήσια άνοδο της απασχόλησης κατά την τελευταία δεκαετία, όπου είχε καταγραφεί το 2017 (638.000 νέες θέσεις απασχόλησης ή 1,5%, έναντι 2016). Το σύνολο του απασχολούμενου εργατικού δυναμικού ανήλθε σε 44,8 εκατ. (2017: 44,3 εκατ.), το υψηλότερο καταγεγραμμένο ποσοστό απασχόλησης από Γερμανικής Επανάστασης το 1990.

Η απασχόληση στην Γερμανία κινείται αδιαλείπτως ανοδικά επί δεκαετία συναπτά έτη, ενώ η επίδοση 1,3% το 2018 υπερκέρασε τις προβλέψεις των ειδικών (π.χ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή: 1,1%, «Επιτροπή Σοφών» της Γερμανικής Κυβέρνησης: 1,2%), οι οποίες, μάλιστα, εκκινούσαν από αρκετά υψηλότερη πρόβλεψη για την ανάπτυξη (περί το 2,0%).

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

Η απασχόληση στην γερμανική οικονομία (2006-2018)

(μεταβολή έναντι προηγούμενου έτους)

Πηγή: Γερμανική Στατιστική Αρχή (Destatis)

Η γερμανική οικονομία αντιστάθμισε την αρνητική επίδραση δημογραφικών παραμέτρων, που αποστέρησαν την αγορά εργασίας, το 2018, από 290.000 εργαζομένους (αντιστοίχως: 2017: 300 χιλ. εργαζομένους, 2016: 310 χιλ. εργαζομένους), κεφαλαιοποιώντας κυρίως: **i.** Την άνοδο της γυναικείας απασχόλησης, **ii.** Την αύξηση συμμετοχής των μεγαλύτερων ηλικιών στην οικονομική δραστηριότητα, **iii.** Την απασχόληση αλλοδαπών και την εργασιακή ενσωμάτωση μέρους των φιλοξενούμενων προσφύγων, και **iv.** Την μείωση της «α-τυπικής» απασχόλησης (μερική, εποχική, περιστασιακή κλπ.) με ταυτόχρονη αύξηση των θέσεων εργασίας πλήρους ασφάλισης.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με εκτιμήσεις του Ερευνητικού Ινστιτούτου Απασχόλησης (Institut für Arbeitsmarkt- und Berufsforschung/IAB), της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Απασχόλησης, δημογραφικοί παράγοντες (μείωση των γεννήσεων και, συνεπαγόμενα, μελλοντική μείωση των δυνητικών νέων γονέων στην διαγενεακή αλληλουχία), τα αποτελέσματα των οποίων είναι ήδη εμφανή στην αγορά εργασίας, θα προκαλέσουν την μεσοπρόθεσμη «απώλεια» 6,1 εκατ. απασχολούμενων (μεταξύ 2015-2030) και 18,2 εκατ. μακροπρόθεσμα (2015-2060)³.

Τέλος, όσον αφορά την απασχόληση αλλοδαπών και προσφύγων, είναι χαρακτηριστικό ότι, από τις περίπου 700 χιλ. νέες θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης, που κατεγράφησαν στην γερμανική οικονομία το πρώτο Εξάμηνο του 2018 (διαθέσιμα στοιχεία), οι 370 χιλ. περίπου ή σχεδόν 53% αφορούσε αλλοδαπούς, έναντι 330 χιλ. Γερμανών, σύμφωνα με στοιχεία της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Απασχόλησης. Το μεγαλύτερο ποσοστό μεταξύ των ως άνω αλλοδαπών, προέρχεται από χώρες που προσχώρησαν στην ΕΕ μετά το 2004 και κυρίως Πολωνία και Ρουμανία, ακολουθούμενες από Κροατία και Βουλγαρία. Ο αριθμός των απασχολούμενων Πολωνών, στην γερμανική οικονομία, υπολογίζεται σε 422 χιλ., των δε Ρουμάνων σε 349 χιλ., ενώ οι απασχολούμενοι από τον ευρωπαϊκό νότο (Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία και Πορτογαλία) υπολογίζονται συνολικά σε 614 χιλ. εργαζομένους. Τέλος, ο αριθμός των προσφύγων που έχουν ενταχθεί στην γερμανική αγορά εργασίας υπολογίζεται σε 327 χιλ, η τάση ενσωμάτωσης, ωστόσο, είναι σταθερά ανοδική.

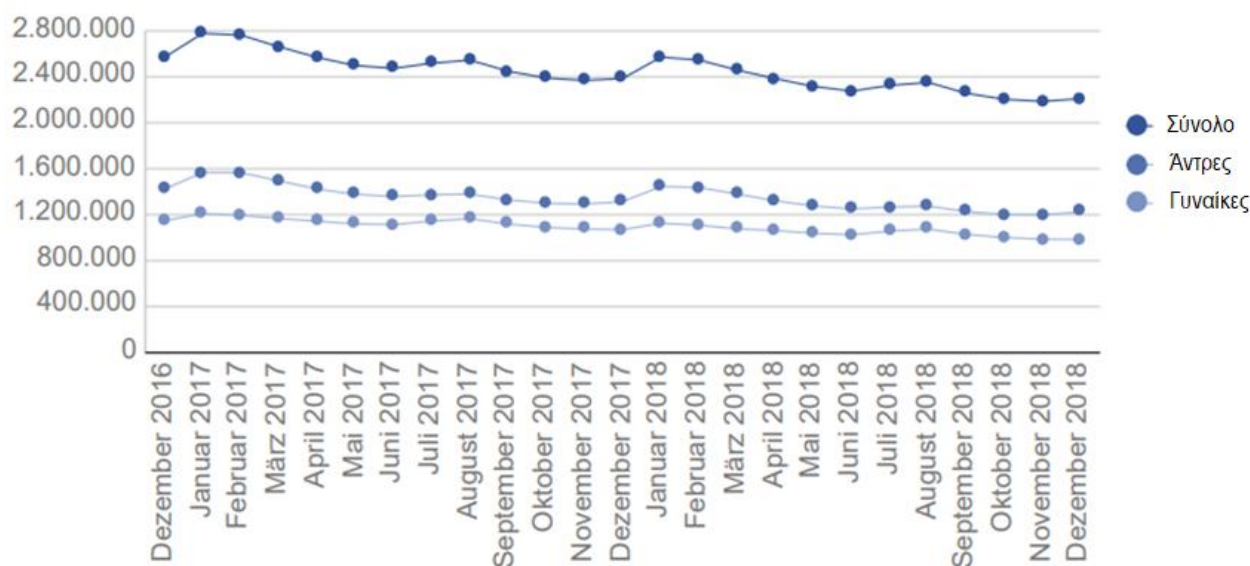
Ομοίως, περαιτέρω αποκλιμάκωση σημείωσε, το 2018, και ο αριθμός εγγεγραμμένων στο Ταμείο Ανεργίας⁴, ο οποίος, μειωθείς κατά 193 χιλ. άτομα (-7,6% έναντι 2017), ανήλθε σε 2,34 εκατ. ανέργους ή σε 5,2% επί του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού. Πρόκειται για το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας από γερμανικής Επανενώσεως (1990), αγγίζοντας επίπεδα ανεργίας τριβής. Μάλιστα, η ανεργία παρουσιάζει συνεχή αποκλιμάκωση από το 2005 και εφεξής, με εξαίρεση το 2009, στην κορύφωση της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης, με αποτέλεσμα ο όγκος των

³ Οι εκτιμήσεις αφορούν αποκλειστικά την δομική δημογραφική επίδραση της ηλικιακής διαστρωμάτωσης (Age Structure Affect/Altersstruktureffekt), με σταθερές: την τάση συμμετοχής στην αγορά εργασίας, τα όρια συνταξιοδότησης και το ποσοστό γεννήσεων

⁴ Γενικό ποσοστό ανεργίας

ανέργων κατά ΟΟΣΑ/ΙΛΑ⁵ να έχει υποχωρήσει σε 1,5 εκατ. (έναντι 1,7 εκατ. το 2017), από 4,5 εκατ. το 2005.

ΓΡΑΦΗΜΑ 2
Ανεργία στην γερμανική οικονομία (2016-2018)

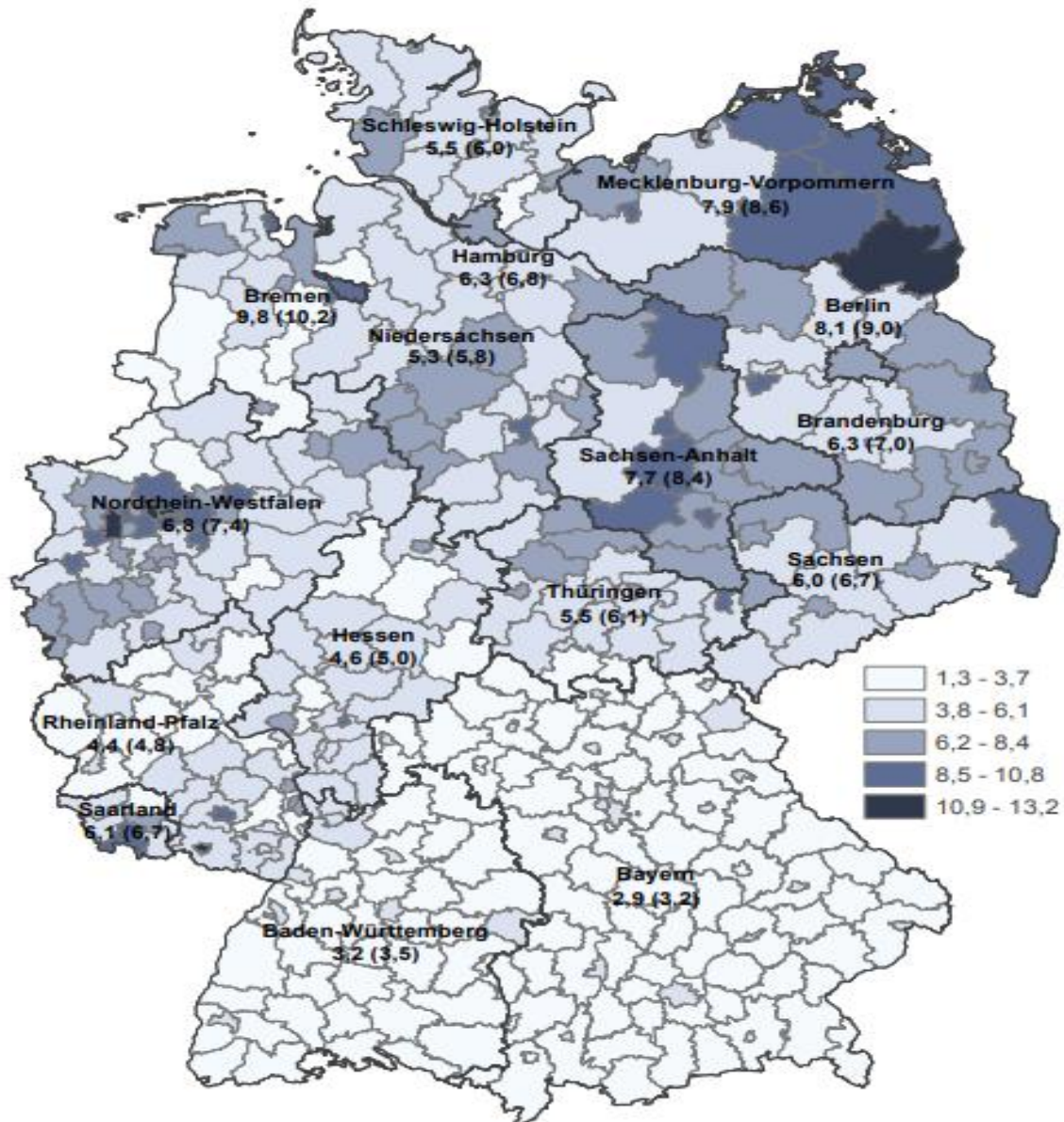

Πηγή: Γερμανική Στατιστική Αρχή (Destatis)

Το Γράφημα που ακολουθεί (Γράφημα 3) απεικονίζει εναργώς την γεωγραφική «κατανομή» της ανεργίας στην Γερμανία, καθιστώντας προφανές ότι οι περιοχές της πρώην Ανατολικής Γερμανίας, συμπεριλαμβανομένου του Βερολίνου, εμφανίζουν συνολικά υψηλότερα ποσοστά ανεργίας, έναντι κυρίως των πλουσιότερων και έντονα βιομηχανοποιημένων Ομοσπονδιακών Κρατιδίων του γερμανικού νότου, όπου Βαυαρία και Βάδη Βυρτεμβέργη εμφανίζουν τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας σε ολόκληρη την γερμανική επικράτεια.

⁵ Σύμφωνα με τον ορισμό της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας/ΙΛΟ, πρόκειται για ανέργους σε ενεργή αναζήτηση θέσεως εργασίας για >4 εβδομάδες και διαθέσιμους για έναρξη απασχόλησης εντός 2 εβδομάδων. Η αποκλιμάκωση των κατά ΟΟΣΑ/ΙΛΟ ανέργων, το 2018, ανήλθε σε 130 χιλ. περίπου ή 3,2% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού (έναντι 3,7% το 2017), μειωθείς κατά 8% περίπου σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

ΓΡΑΦΗΜΑ 3
Ποσοστά Ανεργίας στην Γερμανία ανά Ομοσπονδιακό Κρατίδιο, 2018
(ποσοστό 2017 σε παρένθεση)

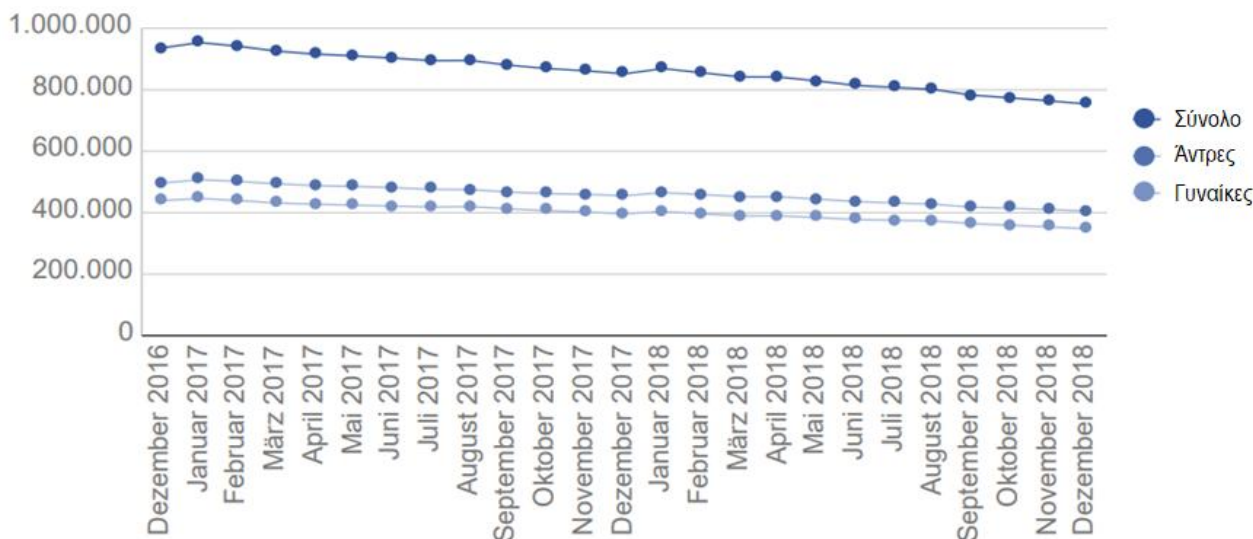

Πηγή: Γερμανική Στατιστική Αρχή (Destatis)

Όσον αφορά στους μακροχρόνια ανέργους (ήτοι άτομα άνευ εργασίας >12 μήνες), ο αριθμός, στο τέλος 2018, ανήρχετο σε 754 χιλ. περίπου, παρουσιάζοντας μείωση 11,5%, έναντι 2017 (852 χιλ. μακροχρόνια άνεργοι), ποσοστό το οποίο θεωρείται υψηλό, ειδικά δε συνυπολογιζομένου ότι περίπου το 25% αυτών ευρίσκεται σε αναζήτηση εργασίας για διάστημα μεγαλύτερο των 48 μηνών. Παρά ταύτα, ο αριθμός των μακροχρόνια ανέργων έχει αποκλιμακωθεί αισθητά, εν συγκρίσει με την προηγούμενη δεκαετία του 2000, δεδομένου ότι ο αριθμός αυτών, το 2005, ανήρχετο σε 2,4 εκατ.

Το Γράφημα 4 παρακολουθεί την εξέλιξη της μακροχρόνιας ανεργίας στην γερμανική οικονομία, κατά την τελευταία διετία:

ΓΡΑΦΗΜΑ 4
Μακροχρόνια άνεργοι στην γερμανική οικονομία (2016-2018)

Πηγή: Γερμανική Στατιστική Αρχή (Destatis)

Σύμφωνα με στοιχεία της Ομοσπονδιακής Γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας, η μέση ωριαία αμοιβή εργασίας, σε παγγερμανικό επίπεδο, ανήλθε το 2018 σε €32,95, έναντι €32,10 το 2017 (+2,6%), €31,34 το 2016 (+2,4%) και €30,54 το 2015 (+2,6). Είναι χαρακτηριστικό ότι η μέση ωριαία αμοιβή αυξάνεται αδιαλείπτως επί 12 συναπτά έτη (τελευταία μείωση -0,5% το 2006). Ωστόσο, σημαντικές διαφορές στις αμοιβές των εργαζομένων στα Παλαιά Ομοσπονδιακά Κρατίδια, έναντι των Νέων, συνέχισαν να υφίστανται και στο υπό εξέταση έτος.

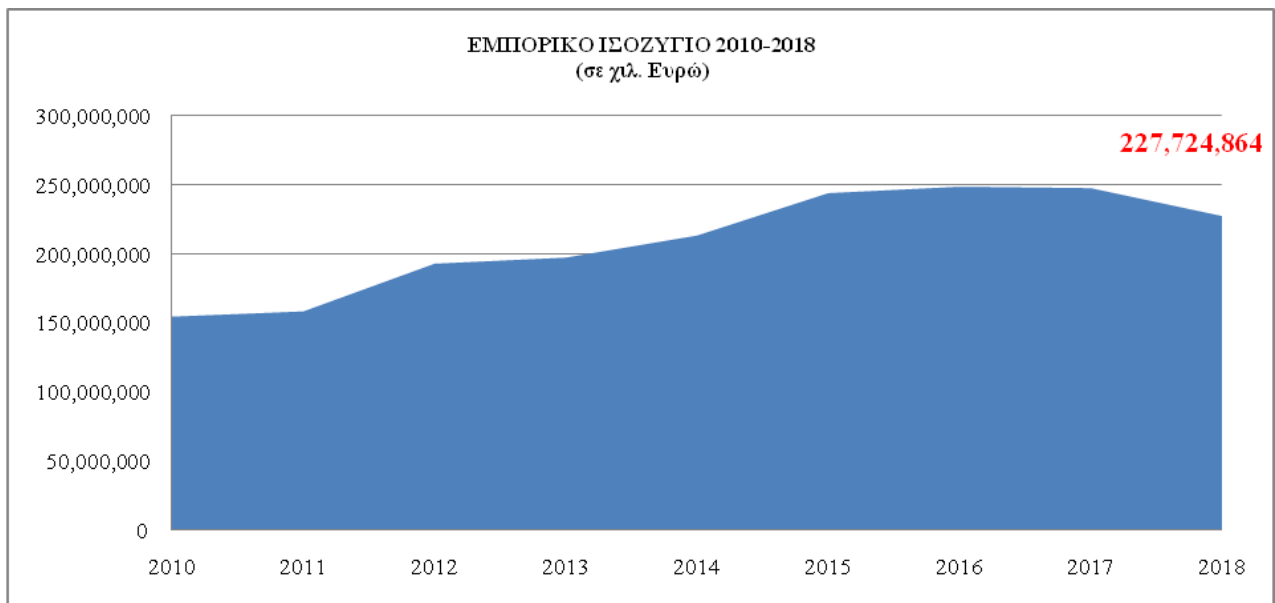
Τέλος, σημειώνεται ότι το ωρομίσθιο των εργαζομένων στην βιομηχανία/μεταποίηση το 2018 ανήλθε σε €39,69, έναντι (ενδεικτικά) αντιστοίχως €17,78/ώρα για τους απασχολούμενους στην αγροτική οικονομία, €28,53/ώρα στον κλάδο των κατασκευών, €49,81/ώρα στον χρηματοπιστωτικό τομέα, €46,92 στον τομέα πληροφορικής/επικοινωνιών και €32,55/ώρα στις δημόσιες υπηρεσίες (υγεία, παιδεία κλπ.).

2.8. Εξωτερικό Εμπόριο Γερμανίας 2018

Ο τομέας των εξαγωγών, καταγράφοντας από το 2010 και εφεξής ιδιαίτερα θετικές επιδόσεις και σημειώνοντας το 2018 εκ νέου αύξηση, διατήρησε την Γερμανία στην κορυφαία θέση μεταξύ των εξαγωγικών χωρών παγκοσμίως. Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της Ομοσπονδιακής Στατιστικής Υπηρεσίας (Destatis), το Εμπορικό Πλεόνασμα της Γερμανίας διαμορφώθηκε, το 2018, σε €232,3 δις, έναντι €252,3 δις το 2017 (στοιχεία Πίνακα 6).

ΓΡΑΦΗΜΑ 5 Εμπορικό Ισοζύγιο Γερμανίας, 2010-2018

Πηγή: Destatis, Ιούνιος 2019, προσωρινά στοιχεία - Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας Ελλάδος στο Βερολίνο

Συγκεκριμένα, υψηλά πλεονάσματα υπέρ της Γερμανίας καταγράφονται στο Εξωτερικό Εμπόριο Γερμανίας με τις εξής χώρες: ΗΠΑ (€48,7 δις), Ην. Βασίλειο (€44,9 δις), Γαλλία (€40,5 δις), Αυστρία (€21,8 δις), Ισπανία (€11,7 δις), Σουηδία (€10,3 δις) κλπ. Έλλειμμα, αντιθέτως, εις βάρος της Γερμανίας, εμφανίζεται στο διμερές εμπόριο με Κίνα (€13,2 δις), Ρωσία (€10,1 δις), Ολλανδία (€6,9 δις), Βιετνάμ (€5,6 δις), Μπαγκλαντές (€4,9 δις), Νορβηγία (€4,5 δις). Έλλειμμα ομοίως, εις βάρος της Γερμανίας, προκύπτει γενικώς στο διμερές εμπόριο με σειρά χωρών της ΝΑ Ασίας (Μαλαισία, Βιετνάμ, Ταϊλάνδη, Ινδονησία, Μπαγκλαντές, Φιλιππίνες, Καμπότζη), αλλά και με ευρωπαϊκές χώρες όπως Τσεχία, Ουγγαρία, Σλοβακία, Βουλγαρία και Βόρεια Μακεδονία, σε οποίες είτε έχουν μεταφερθεί ολόκληρες γραμμές παραγωγής γερμανικών προϊόντων, είτε έχει αναπτυχθεί το σύστημα υπεργολαβιών για την παραγωγή προϊόντων, που αφορούν κυρίως στους κλάδους μηχανολογικού εξοπλισμού, οχημάτων και ενδύματος. Έλλειμμα σημειώνεται τέλος στο διμερές εμπόριο της Γερμανίας με χώρες, από τις οποίες προμηθεύεται πρώτες ύλες (Ρωσία, Νορβηγία, Καζαχστάν, Λιβύη κ.ά.).

Η αξία των γερμανικών εξαγωγών το 2018, σημειώνοντας εκ νέου αύξηση 3%, έναντι 2017, διαμορφώθηκε στο επίπεδο του €1,31 τρις. Οι γερμανικές εισαγωγές, το ίδιο έτος αναφοράς, καταγράφοντας μεγαλύτερη αύξηση 5,7%, έναντι 2017, υπερέβησαν εκ νέου το €1 τρις (€1,09 τρις).

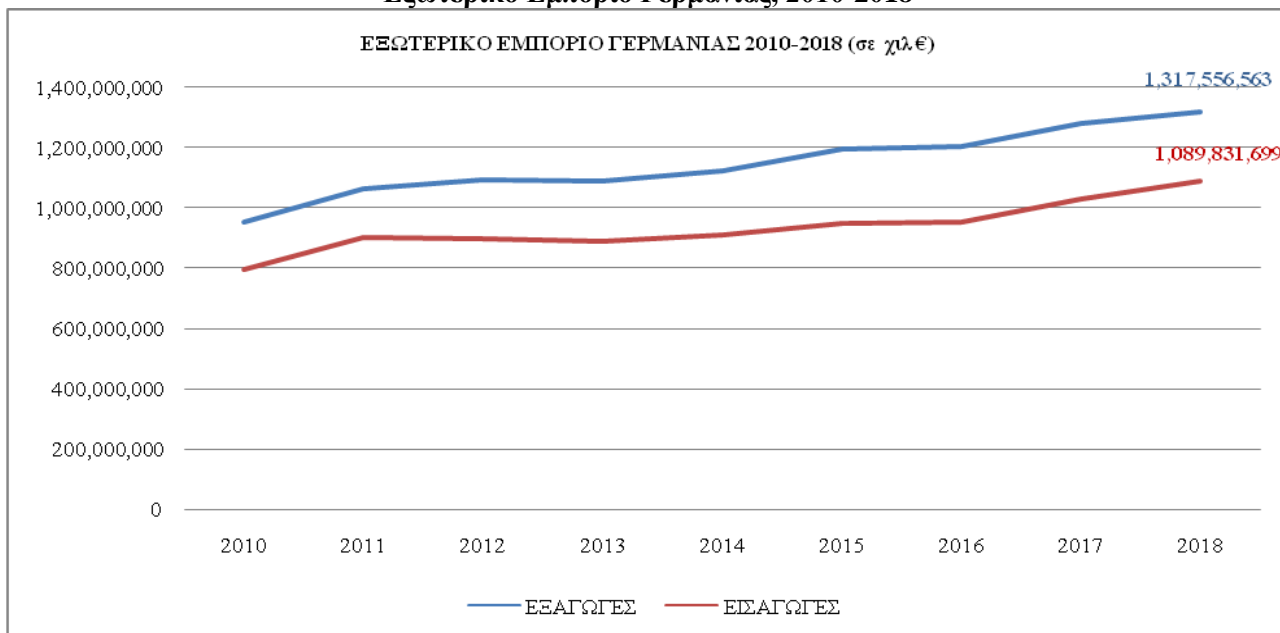
ΠΙΝΑΚΑΣ 6 Εξωτερικό Εμπόριο Γερμανίας, 2016-2018

(χιλ. €)

	2016	2017	2018	Μεταβολή 2018/2017
Εξαγωγές	1.203.833.146	1.278.958.245	1.317.556.563	3,0%
Εισαγωγές	954.917.389	1.031.012.736	1.089.831.699	5,7%
Εμπορικό Ισοζύγιο	248.915.757	247.945.509	227.724.864	-8,2%
Όγκος Εμπορίου	2.158.750.535	2.309.970.981	2.407.388.262	4,2%

Πηγή: Destatis, Ιούνιος 2019, προσωρινά στοιχεία - Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας Ελλάδος στο Βερολίνο

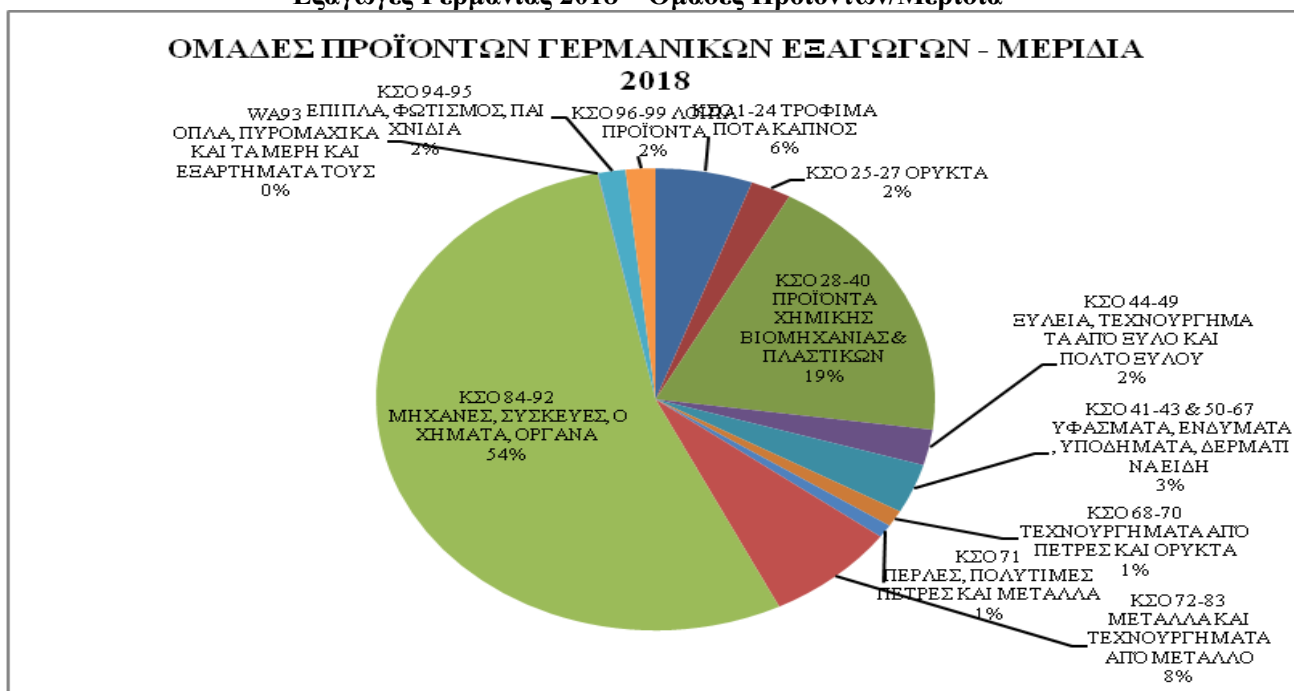
ΓΡΑΦΗΜΑ 6 Εξωτερικό Εμπόριο Γερμανίας, 2010-2018

Πηγή: Destatis, Ιούνιος 2019, προσωρινά στοιχεία - Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας Ελλάδος στο Βερολίνο

Η Γερμανία, είναι κατ' εξοχήν βιομηχανική χώρα, γεγονός που αντικατοπτρίζεται εναργώς στην διάρθρωση του γερμανικού Εξωτερικού Εμπορίου ανά ομάδα προϊόντων, τόσο ως προς το σκέλος των εξαγωγών, όσο και ως προς το σκέλος των εισαγωγών. Σημαντικότερες εξαγωγίμες κατηγορίες προϊόντων αποτελούν διαχρονικά: Προϊόντα μηχανολογικού εξοπλισμού, συσκευές διαφόρων ειδών και οχήματα, με μερίδιο 54% το 2018 επί συνόλου γερμανικών εξαγωγών, προϊόντα χημικής βιομηχανίας & βιομηχανίας πλαστικών (19%) και τεχνουργήματα από μέταλλα (8%). Τα προϊόντα τροφίμων (κυρίως μεταποιημένα προϊόντα και, σε μικρότερο βαθμό, πρώτες ύλες) αποσπούν μερίδιο περί το 6%, ενώ σημαντικό είναι και το μερίδιο που καταλαμβάνουν οι εξαγωγές άλλων προϊόντων της μεταποιητικής βιομηχανίας, όπως ενδύματα (3%), τεχνουργήματα από ξύλο και πολτό ξύλου (2%), έπιπλα (2%) κα.

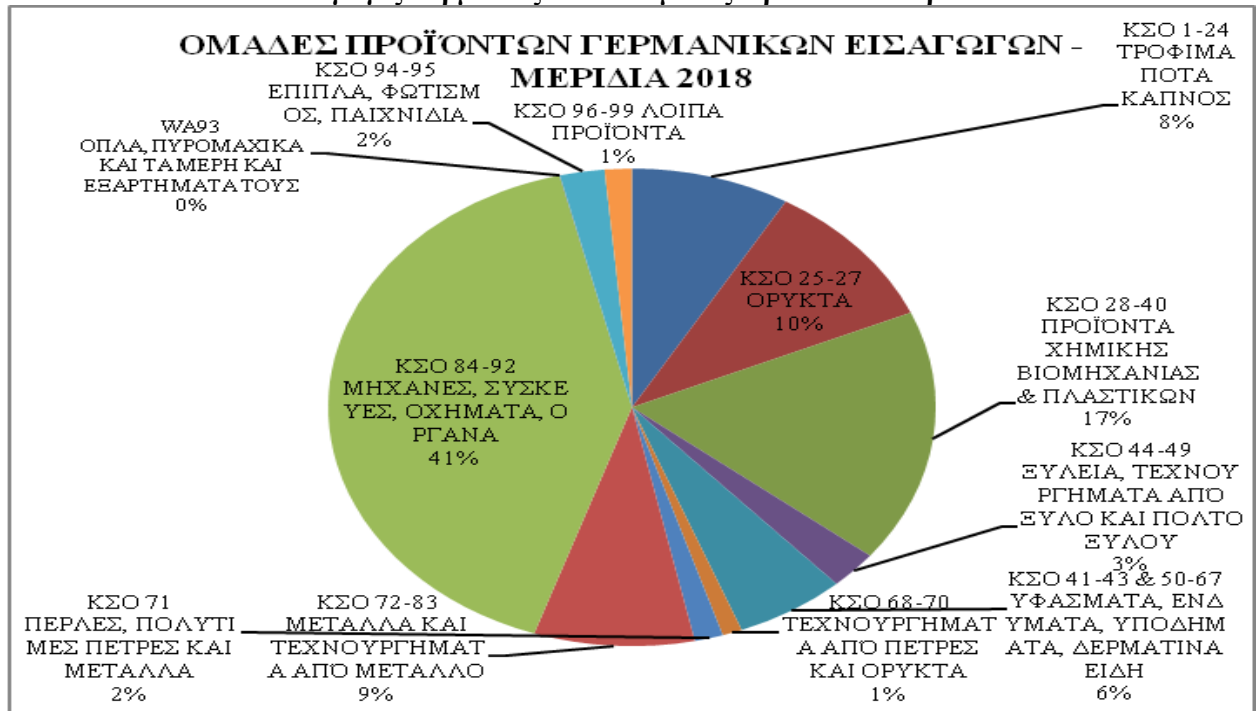
ΓΡΑΦΗΜΑ 7 Εξαγωγές Γερμανίας 2018 – Ομάδες Προϊόντων/Μερίδια

Πηγή: Destatis, Ιούνιος 2019, προσωρινά στοιχεία - Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας Ελλάδος στο Βερολίνο

Όσον αφορά στις εισαγωγές, τις πρώτες θέσεις καταλαμβάνουν επίσης προϊόντα μηχανολογικού εξοπλισμού, συσκευές και οχήματα με μερίδιο 41% και προϊόντα χημικής βιομηχανίας/πλαστικών (17%) και ακολουθούν ορυκτά (10%), τεχνουργήματα από μέταλλα (9%), τρόφιμα (8%), δέρματα και ενδύματα (6%) κλπ.

ΓΡΑΦΗΜΑ 8
Εισαγωγές Γερμανίας 2018 – Ομάδες Προϊόντων/Μερίδια

Πηγή: Destatis, Ιούνιος 2019, προσωρινά στοιχεία - Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας Ελλάδος στο Βερολίνο

Τα στοιχεία του ακόλουθου Πίνακα 7 αποδίδουν την εξέλιξη του Εξωτερικού Εμπορίου Γερμανίας σε παγκόσμιο επίπεδο, την εννεατία 2010-2018

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΑΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ / ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2010-2018 (σε χιλ. €)

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ / ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΕΜΠΟΡΙΟ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	ΜΕΡΙΔΙΟ ΕΠΙ ΣΥΝΟΛΟΥ (2018)
ΕΥΡΩΖΩΝΗ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	384.962.496	418.978.896	404.618.208	400.491.610	408.898.927	429.408.614	436.128.341	465.984.871	486.744.485	36,9%
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	300.255.015	338.739.406	338.500.875	341.701.104	348.803.417	354.801.265	356.936.066	376.761.828	402.850.661	37,0%
	ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	685.217.511	757.718.302	743.119.083	742.192.714	757.702.344	784.209.879	793.064.407	842.746.699	889.595.146	37,0%
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	84.707.481	80.239.490	66.117.333	58.790.506	60.095.510	74.607.349	79.192.275	89.223.043	83.893.824	36,8%
ΕΕ & ΕΟΧ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	581.055.628	638.690.402	628.922.159	627.471.180	657.827.111	701.599.715	715.407.373	759.912.881	789.069.843	59,9%
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	463.376.806	528.045.161	525.285.985	528.803.086	545.833.307	560.550.030	564.984.540	598.080.228	637.786.925	58,5%
	ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	1.044.432.434	1.166.735.563	1.154.208.144	1.156.274.266	1.203.660.418	1.262.149.745	1.280.391.913	1.357.993.109	1.426.856.768	59,3%
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	117.678.822	110.645.241	103.636.174	98.668.094	111.993.804	141.049.685	150.422.833	161.832.653	151.282.918	66,4%
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ (Λευκορωσία, Ουκρανία, Ρωσία, Μολδαβία)	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	33.065.933	42.302.016	46.534.674	43.824.814	34.922.418	26.276.644	26.532.346	31.953.143	32.300.090	2,5%
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	33.997.776	43.560.166	45.057.550	43.410.260	40.607.442	32.604.850	28.880.620	34.328.306	39.477.615	3,6%
	ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	67.063.709	85.862.182	91.592.224	87.235.074	75.529.860	58.881.494	55.412.966	66.281.449	71.777.705	3,0%
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	-931.843	-1.258.150	1.477.124	414.554	-5.685.024	-6.328.206	-2.348.274	-2.375.163	-7.177.525	-3,2%
ΔΥΤΙΚΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	2.769.676	3.109.497	3.200.584	3.221.612	3.539.774	4.039.204	4.480.301	4.813.398	5.387.048	0,4%
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	1.786.754	2.445.873	2.562.620	3.062.341	3.464.882	3.972.350	4.495.696	5.204.220	5.876.061	0,5%
	ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	4.556.430	5.555.370	5.763.204	6.283.953	7.004.656	8.011.554	8.975.997	10.017.618	11.263.109	0,5%
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	982.922	663.624	637.964	159.271	74.892	66.854	-15.395	-390.822	-489.013	-0,2%
ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	79.573.966	88.814.060	104.760.457	107.127.683	113.629.230	135.108.272	127.383.020	134.394.567	137.358.824	10,4%
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	53.194.468	58.250.207	59.865.871	56.959.250	56.668.763	68.677.055	67.481.089	73.733.784	77.064.920	7,1%
	ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	132.768.434	147.064.267	164.626.328	164.086.933	170.297.993	203.785.327	194.864.109	208.128.351	214.423.744	8,9%
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	26.379.498	30.563.853	44.894.586	50.168.433	56.960.467	66.431.217	59.901.931	60.660.783	60.293.904	26,5%
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ & ΚΑΡΑΪΒΙΚΗ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	1.897.155	1.821.986	2.273.953	2.209.314	2.216.248	2.613.440	3.050.285	2.753.024	3.039.483	0,2%
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	1.473.699	1.742.745	1.621.125	1.849.103	1.527.391	1.702.721	1.622.172	1.796.976	1.642.812	0,2%
	ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	3.370.854	3.564.731	3.895.078	4.058.417	3.743.639	4.316.161	4.672.457	4.550.000	4.682.295	0,2%
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	423.456	79.241	652.828	360.211	688.857	910.719	1.428.113	956.048	1.396.671	0,6%
ΝΟΤΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	17.993.149	19.788.449	21.668.532	21.090.178	19.448.072	19.260.542	17.108.550	17.496.640	18.547.475	1,4%
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	17.011.602	20.575.508	19.061.656	16.214.393	15.994.361	15.202.022	14.396.002	14.396.335	13.648.462	1,3%
	ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	35.004.751	40.363.957	40.730.188	37.304.571	35.442.433	34.462.564	31.504.552	31.892.975	32.195.937	1,3%
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	981.547	-787.059	2.606.876	4.875.785	3.453.711	4.058.520	2.712.548	3.100.305	4.899.013	2,2%
ΑΣΙΑ - ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ - ΠΕΡΣΙΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	43.294.990	47.524.961	51.276.698	52.841.065	53.426.994	60.618.987	57.710.215	53.726.239	47.320.644	3,6%
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	15.423.446	18.915.976	18.345.226	18.570.786	18.659.498	19.454.610	20.224.835	22.046.054	22.847.323	2,1%
	ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	58.718.436	66.440.937	69.621.924	71.411.851	72.086.492	80.073.597	77.935.050	75.772.293	70.167.967	2,9%

	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	27.871.544	28.608.985	32.931.472	34.270.279	34.767.496	41.164.377	37.485.380	31.680.185	24.473.321	10,7%
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΣΙΑ & ΚΑΥΚΑΣΟΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	3.348.152	3.926.908	4.172.868	4.368.926	3.895.846	3.236.832	2.758.654	3.173.527	3.340.169	0,3%
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	5.431.131	6.309.742	6.051.623	7.288.494	7.212.065	5.275.044	4.809.956	4.828.592	5.436.312	0,5%
	ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	8.779.283	10.236.650	10.224.491	11.657.420	11.107.911	8.511.876	7.568.610	8.002.119	8.776.481	0,4%
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	-2.082.979	-2.382.834	-1.878.755	-2.919.568	-3.316.219	-2.038.212	-2.051.302	-1.655.065	-2.096.143	-0,9%
ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	117.840.219	136.239.938	144.280.578	143.199.723	152.896.026	154.725.600	161.542.332	176.640.217	188.189.199	14,3%
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	152.685.641	159.679.791	155.546.966	149.399.691	157.567.798	178.424.398	184.406.812	203.792.467	212.604.453	19,5%
	ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	270.525.860	295.919.729	299.827.544	292.599.414	310.463.824	333.149.998	345.949.144	380.432.684	400.793.652	16,6%
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	-34.845.422	-23.439.853	-11.266.388	-6.199.968	-4.671.772	-23.698.798	-22.864.480	-27.152.250	-24.415.254	-10,7%
ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	8.606.234	7.620.510	8.375.962	8.505.914	9.175.076	9.479.850	11.435.811	11.623.221	9.349.182	0,7%
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	6.785.919	7.946.105	11.103.806	10.587.289	8.316.537	7.198.366	5.713.356	7.916.864	8.411.938	0,8%
	ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	15.392.153	15.566.615	19.479.768	19.093.203	17.491.613	16.678.216	17.149.167	19.540.085	17.761.120	0,7%
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	1.820.315	-325.595	-2.727.844	-2.081.375	858.539	2.281.484	5.722.455	3.706.357	937.244	0,4%
ΥΠΟΣΑΧΑΡΙΑ ΑΦΡΙΚΗ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	11.355.878	13.092.060	13.538.556	13.292.469	13.329.178	14.416.785	12.997.147	13.807.485	13.289.222	1,0%
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	10.253.384	13.997.476	13.040.815	12.519.962	11.924.635	11.109.055	10.961.423	12.510.323	14.099.806	1,3%
	ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	21.609.262	27.089.536	26.579.371	25.812.431	25.253.813	25.525.840	23.958.570	26.317.808	27.389.028	1,1%
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	1.102.494	-905.416	497.741	772.507	1.404.543	3.307.730	2.035.724	1.297.162	-810.584	-0,4%
ΩΚΕΑΝΙΑ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	8.955.293	9.447.096	10.672.985	9.939.873	9.561.747	10.216.277	10.349.475	11.335.400	12.287.858	0,9%
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	3.132.404	4.019.477	4.048.838	3.367.311	2.924.315	2.950.411	3.009.961	3.856.777	3.637.017	0,3%
	ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	12.087.697	13.466.573	14.721.823	13.307.184	12.486.062	13.166.688	13.359.436	15.192.177	15.924.875	0,7%
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	5.822.889	5.427.619	6.624.147	6.572.562	6.637.432	7.265.866	7.339.514	7.478.623	8.650.841	3,8%
ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΕΛΛΑΦΗ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	42.203.193	48.847.409	52.949.352	50.932.449	49.878.208	51.962.939	53.077.636	57.328.502	58.077.530	4,4%
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	32.543.820	37.034.610	37.812.893	38.360.864	39.443.770	42.123.962	43.930.935	48.521.815	47.298.056	4,3%
	ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	74.747.013	85.882.019	90.762.245	89.293.313	89.321.978	94.086.901	97.008.571	105.850.317	105.375.586	4,4%
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	9.659.373	11.812.799	15.136.459	12.571.585	10.434.438	9.838.977	9.146.701	8.806.687	10.779.474	4,7%
ΣΥΝΟΛΟ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	951.959.466	1.061.225.292	1.092.627.358	1.088.025.200	1.123.745.928	1.193.555.087	1.203.833.145	1.278.958.244	1.317.556.567	100,0%
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	797.096.850	902.522.837	899.404.974	890.392.830	910.144.764	949.244.874	954.917.397	1.031.012.741	1.089.831.700	100,0%
	ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	1.749.056.316	1.963.748.129	1.992.032.332	1.978.418.030	2.033.890.692	2.142.799.961	2.158.750.542	2.309.970.985	2.407.388.267	100,0%
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	154.862.616	158.702.455	193.222.384	197.632.370	213.601.164	244.310.213	248.915.748	247.945.503	227.724.867	100,0%

Πηγή: Eurostat/Destatis, Ιούνιος 2019, προσωρινά στοιχεία - Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας Ελλάδος στο Βερολίνο

Το 59,9% των εξαγωγών της Γερμανίας, το 2018, αξίας €789 δις κατευθύνθηκε προς χώρες ΕΕ & ΕΟΧ. Ειδικότερα, τα Κ-Μ Ευρωζώνης, απερρόφησαν γερμανικά προϊόντα αξίας €486,7 δις ή το 36,9% του συνόλου των γερμανικών εξαγωγών. Αντιστοίχως, 58,5% των γερμανικών εισαγωγών αξίας €637,8 δις, προήλθε από τα Κ-Μ ΕΕ. Από χώρες Ευρωζώνης προήλθε το 37% του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών, το οποίο αντιστοιχεί σε €402,8 δις.

Η περαιτέρω κατανομή των γερμανικών εξαγωγών ανά γεωγραφική περιφέρεια έχει κατά φθίνουσα σειρά ως εξής: ΝΑ Ευρώπη €188,2 δις (14,3%), Β. Αμερική €137,3 δις (10,4%), Ανατ. Μεσόγειος – Περσικός Κόλπος €47,3 δις (3,6%), δις Ανατ. Ευρώπη €32,3 δις (2,5%), Ν. Αμερική €18,5 δις (1,4%), Υποσαχάριος Αφρική €13,2 δις (1%), Ωκεανία €12,2 δις (0,9%), Β. Αφρική €9,3 δις (0,7%), Δυτ. Βαλκάνια €5,3 δις (0,4%), Κεντρική Ασία&Καύκασος €3,3 δις (0,3%), Κεντρική Αμερική&Καραϊβική €3 δις (0,2%), λοιπές χώρες και εδάφη €58 δις (4,4%).

Αντιστοίχως, η περαιτέρω κατανομή των γερμανικών εισαγωγών ανά γεωγραφική περιφέρεια έχει κατά φθίνουσα σειρά ως ακολούθως: 14,3% των γερμανικών εισαγωγών, αξίας €188,1 δις, προήλθε από χώρες Ν.Α. Ασίας, 10,4% ή €137,3 δις, από χώρες Β. Αμερικής, 3,6% ή €47,3 δις, από χώρες Ανατ. Μεσογείου και Περσικού Κόλπου, 2,5% των εισαγωγών της Γερμανίας ή €32,3 δις από χώρες Ανατ. Ευρώπης, 1,4% ή €18,5 δις από χώρες Ν. Αμερικής, 1% ή €13,2 δις, από χώρες Υποσαχάριος Αφρικής, 0,9% ή €12,2 δις, από Ωκεανία, 0,7% ή €9,3 δις, από χώρες Β. Αφρικής, 0,4% ή €5,3 δις, από χώρες Δυτ. Βαλκανίων, 0,3% ή €3,3 δις, από χώρες Κ. Ασίας&Καυκάσου, 0,2% ή €3 δις, από χώρες Κ. Αμερικής&Καραϊβικής και 4,4% ή €58 δις, από άλλες χώρες και εδάφη.

Το 2018 η Κίνα διατήρησε την 1^η θέση μεταξύ των εμπορικών εταίρων της Γερμανίας. Η αξία του όγκου εμπορίου των δύο χωρών ανήλθε σε €199,3 δις, έναντι €187,9 δις το 2017. Στην 2^η θέση κατετάγη η Ολλανδία με €189,1 δις και στην 3^η οι ΗΠΑ, με αξία διμερούς όγκου εμπορίου, €177,8 δις αντιστοίχως το 2018, υπερκεράζοντας την 4^η πλέον Γαλλία με €170,4 δις, η οποία αποτελούσε επί σειρά ετών τον πρώτο εμπορικό εταίρο της Γερμανίας και επομένως Ιταλίας (€130,3 δις), Ην. Βασιλείου (€119,1 δις), Πολωνίας (€118,6 δις) και Αυστρίας, με αξία διμερούς εμπορίου €108,1 δις (στοιχεία Πίνακα 8). Η χώρα μας, με αξία διμερούς εμπορίου της τάξεως των €7,7 δις (σύμφωνα με στοιχεία Destatis), καταλαμβάνει την 41^η θέση μεταξύ των εμπορικών εταίρων της Γερμανίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8
Οι 30 σημαντικότεροι Εμπορικοί Εταίροι της Γερμανίας 2017/18

	Χώρες	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Όγκος Εμπορίου	Εμπορικό Ισοζύγιο	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Όγκος Εμπορίου	Εμπορικό Ισοζύγιο	Μεταβολή 2017/18			
		χιλ. €				χιλ. €				%			
		2017				2018				Εξαγωγές	Εισαγωγές	Όγκος Εμπορίου	Εμπορικό Ισοζύγιο
1	Κίνα	86.141.171	101.836.613	187.977.784	-15.695.442	93.037.203	106.265.106	199.302.309	-13.227.903	8,0%	4,3%	6,0%	-15,7%
2	Ολλανδία	84.661.492	90.596.966	175.258.458	-5.935.474	91.124.838	98.073.298	189.198.136	-6.948.460	7,6%	8,3%	8,0%	17,1%
3	ΗΠΑ	111.805.190	61.902.170	173.707.360	49.903.020	113.293.472	64.507.816	177.801.288	48.785.656	1,3%	4,2%	2,4%	-2,2%
4	Γαλλία	105.687.427	64.328.685	170.016.112	41.358.742	105.250.547	65.195.237	170.445.784	40.055.310	-0,4%	1,3%	0,3%	-3,2%
5	Ιταλία	65.421.658	55.341.693	120.763.351	10.079.965	69.943.879	60.330.215	130.274.094	9.613.664	6,9%	9,0%	7,9%	-4,6%
6	Η.Β.	85.440.138	36.820.199	122.260.337	48.619.939	82.044.445	37.086.460	119.130.905	44.957.985	-4,0%	0,7%	-2,6%	-7,5%
7	Πολωνία	59.003.785	50.533.404	109.537.189	8.470.381	63.339.268	55.231.359	118.570.627	8.107.909	7,3%	9,3%	8,2%	-4,3%
8	Αυστρία	62.656.215	40.686.165	103.342.380	21.970.050	64.957.125	43.119.979	108.077.104	21.837.146	3,7%	6,0%	4,6%	-0,6%
9	Ελβετία	53.913.073	45.689.152	99.602.225	8.223.921	54.041.251	45.896.115	99.937.366	8.145.136	0,2%	0,5%	0,3%	-1,0%
10	Τσεχία	41.704.034	45.744.517	87.448.551	-4.040.483	44.234.643	47.845.056	92.079.699	-3.610.413	6,1%	4,6%	5,3%	-10,6%
11	Βέλγιο	44.262.301	40.454.067	84.716.368	3.808.234	44.354.613	46.044.021	90.398.634	-1.689.408	0,2%	13,8%	6,7%	-144,4%
12	Ισπανία	43.067.012	31.396.085	74.463.097	11.670.927	44.242.663	32.481.960	76.724.623	11.760.703	2,7%	3,5%	3,0%	0,8%
13	Ρωσία	25.750.641	31.374.291	57.124.932	-5.623.650	25.883.797	35.987.382	61.871.179	-10.103.585	0,5%	14,7%	8,3%	79,7%
14	Ουγγαρία	24.958.389	26.385.565	51.343.954	-1.427.176	26.298.159	27.566.302	53.864.461	-1.268.143	5,4%	4,5%	4,9%	-11,1%
15	Ιαπωνία	19.545.672	22.955.493	42.501.165	-3.409.821	20.441.384	23.727.448	44.168.832	-3.286.064	4,6%	3,4%	3,9%	-3,6%
16	Σουηδία	26.680.019	15.519.272	42.199.291	11.160.747	26.245.588	15.869.108	42.114.696	10.376.480	-1,6%	2,3%	-0,2%	-7,0%
17	Τουρκία	21.469.790	16.273.773	37.743.563	5.196.017	19.165.006	16.362.386	35.527.392	2.802.620	-10,7%	0,5%	-5,9%	-46,1%
18	Δανία	18.694.778	11.909.548	30.604.326	6.785.230	20.161.796	12.715.383	32.877.179	7.446.413	7,8%	6,8%	7,4%	9,7%
19	Ρουμανία	15.126.290	14.934.850	30.061.140	191.440	16.254.407	15.962.974	32.217.381	291.433	7,5%	6,9%	7,2%	52,2%
20	Ν. Κορέα	17.461.204	11.361.439	28.822.643	6.099.765	17.218.983	12.164.276	29.383.259	5.054.707	-1,4%	7,1%	1,9%	-17,1%
21	Σλοβακία	13.235.661	14.732.219	27.967.880	-1.496.558	14.055.640	14.491.096	28.546.736	-435.456	6,2%	-1,6%	2,1%	-70,9%
22	Ιρλανδία	7.851.844	11.680.067	19.531.911	-3.828.223	11.475.542	13.589.488	25.065.030	-2.113.946	46,2%	16,3%	28,3%	-44,8%
23	Νορβηγία	8.761.478	11.030.512	19.791.990	-2.269.034	9.094.047	13.610.478	22.704.525	-4.516.431	3,8%	23,4%	14,7%	99,0%
24	Μεξικό	12.894.596	7.510.606	20.405.202	5.383.990	13.900.709	7.837.251	21.737.960	6.063.458	7,8%	4,3%	6,5%	12,6%
25	Ινδία	10.683.132	8.489.084	19.172.216	2.194.048	12.501.446	8.931.305	21.432.751	3.570.141	17,0%	5,2%	11,8%	62,7%

26	Φινλανδία	11.057.712	8.276.611	19.334.323	2.781.101	11.126.457	8.707.715	19.834.172	2.418.742	0,6%	5,2%	2,6%	-13,0%
27	Ταϊβάν	7.679.315	9.487.522	17.166.837	-1.808.207	7.860.616	10.200.214	18.060.830	-2.339.598	2,4%	7,5%	5,2%	29,4%
28	Ν. Αφρική	9.526.725	7.276.529	16.803.254	2.250.196	9.078.385	8.012.373	17.090.758	1.066.012	-4,7%	10,1%	1,7%	-52,6%
29	Βραζιλία	8.471.036	7.778.544	16.249.580	692.492	9.455.854	7.422.462	16.878.316	2.033.392	11,6%	-4,6%	3,9%	193,6%
30	Πορτογαλία	8.967.568	6.242.393	15.209.961	2.725.175	10.039.659	6.821.825	16.861.484	3.217.834	12,0%	9,3%	10,9%	18,1%
	ΣΥΝΟΛΟ	1.278.958.244	1.031.012.741	2.309.970.985	247.945.503	1.317.556.567	1.089.831.700	2.407.388.267	227.724.867	3,0%	5,7%	4,2%	-8,2%

2.8.1 Εξωτερικό Εμπόριο 2016-2018 ανά Ομοσπονδιακό Κρατίδιο

Το 2018, ο μεγαλύτερος όγκος εξωτερικού εμπορίου εξακολούθησε να πραγματοποιείται από τα Ομοσπονδιακά Κρατίδια Βάδης-Βυρτεμβέργης, Β. Ρηνανίας-Βεστφαλίας και Βαυαρίας, τα οποία αποτελούν και τις πλέον ανεπτυγμένες βιομηχανικά περιοχές της Γερμανίας, καταγράφοντας διαχρονικά λίαν υψηλές επιδόσεις, τόσο στις εξαγωγές τελικών βιομηχανικών προϊόντων, όσο και στις εισαγωγές σημαντικών ποσοτήτων πρώτων υλών, ημιτελών προϊόντων, ιδίως εκ μέρους της Β. Ρηνανίας-Βεστφαλίας, για την κάλυψη αναγκών της βιομηχανίας. Οι εξαγωγές των ανωτέρω τριών Ομοσπονδιακών Κρατιδίων, το 2018, απετέλεσαν το 44,8% του συνόλου των εξαγωγών της Γερμανίας, οι δε εισαγωγές αυτών αντιστοίχως το 55,2% του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών. Ο μικρότερος όγκος εμπορίου πραγματοποιείται από το Ομοσπονδιακό Κρατίδιο Μεκλεμβούργου-Δυτ. Πομμερανίας.

Η εξέλιξη του Εξωτερικού Εμπορίου των 16 Ομοσπονδιακών Κρατιδίων την διετία 2017-2018, αποδίδεται δια των στοιχείων του Πίνακα 9:

ΠΙΝΑΚΑΣ 9
Εξωτερικό Εμπόριο ανά Ομοσπονδιακό Κρατίδιο 2017-2018

Κρατίδια	2017		2018						
	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Ποσοστό επί εξαγωγών Γερμανίας	Μεταβολή 2017/18	Εισαγωγές	Ποσοστό επί εισαγωγών Γερμανίας	Μεταβολή 2017/18	Όγκος Εμπορίου
Βάδη-Βυρτεμβέργη	200.234.923	170.035.970	202.777.290	15,4%	1,3%	177.258.400	16,2%	4,2%	380.035.690
Βαυαρία	190.695.834	179.362.247	190.594.126	14,5%	-0,1%	186.124.713	17,0%	3,8%	376.718.839
Βερολίνο	14.818.757	13.977.156	14.480.061	1,1%	-2,3%	13.860.472	1,3%	-0,8%	28.340.533
Βραδεμβούργο	12.655.427	17.250.497	12.966.659	1,0%	2,5%	19.646.992	1,8%	13,9%	32.613.651
Βρέμη	21.238.591	14.457.305	20.751.941	1,6%	-2,3%	19.056.561	1,7%	31,8%	39.808.502
Αμβούργο	53.402.818	66.221.687	52.264.470	4,0%	-2,1%	67.287.237	6,1%	1,6%	119.551.707
Έσση	63.237.179	94.497.646	64.285.544	4,9%	1,7%	100.226.896	9,1%	6,1%	164.512.440
Μεκλεμβούργου-Δυτ. Πομμερανία	7.215.073	6.267.547	7.234.065	0,5%	0,3%	6.614.096	0,6%	5,5%	13.848.161
Κάτω Σαξονία	87.820.891	85.695.012	85.887.461	6,5%	-2,2%	91.490.133	8,3%	6,8%	177.377.594
Β. Ρηνανία-Βεστφαλία	190.342.885	228.200.754	196.191.620	14,9%	3,1%	241.541.113	22,0%	5,8%	437.732.733
Ρηνανία Παλατινάτο	54.832.819	40.347.721	59.889.843	4,5%	9,2%	45.634.663	4,2%	13,1%	105.524.506
Σαρλάνδη	16.534.026	14.331.815	15.762.563	1,2%	-4,7%	14.407.883	1,3%	0,5%	30.170.446
Σαξονία	41.257.407	24.037.979	40.474.022	3,1%	-1,9%	24.452.727	2,2%	1,7%	64.926.749
Σαξονία-Ανχάλτη	15.490.078	16.372.872	16.406.750	1,2%	5,9%	19.173.868	1,7%	17,1%	35.580.618
Σλέσβιτ-Χόλσταϊν	21.999.530	20.778.343	21.335.266	1,6%	-3,0%	22.169.141	2,0%	6,7%	43.504.407
Θουριγγία	15.157.700	10.387.644	15.471.515	1,2%	2,1%	11.274.667	1,0%	8,5%	26.746.182
Μη καταχωρημένα στοιχεία	272.024.308	35.171.887	300.783.367	22,8%	10,6%	35.753.070	3,3%	1,7%	336.536.437
Σύνολο	1.278.958.246	1.037.394.082	1.317.556.563	100,0%	3,0%	1.095.972.632	100,0%	5,6%	2.413.529.195

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Γερμανίας (Destatis), -Ιούνιος 2019, Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας Ελλάδος στο Βερολίνο

3. Βασικά Οικονομικά Μεγέθη Ομοσπονδιακών Κρατιδίων Γερμανίας

Η σύγκριση των κατωτέρω βασικών οικονομικών δεικτών ανά Ομοσπονδιακό Κρατίδιο (Πίνακας 10) καταδεικνύει τις υφιστάμενες σημαντικές δημογραφικές-εισοδηματικές ανισομέρειες μεταξύ των προ της γερμανικής επανένωσης το 1990 γεωγραφικών διαμερισμάτων της πρώην Δυτικής και Ανατολικής Γερμανίας.

Το κατά Κεφαλήν Εισόδημα των, μετά την επανένωση, 6 νέων Ομοσπονδιακών Κρατιδίων υπολείπεται σημαντικά, έναντι των παλαιών, με μόνη εξαίρεση το Βερολίνο, το οποίο, λόγω και της αυξημένης βαρύτητας ως διοικητικής πρωτεύουσας και κέντρου ευρωπαϊκών πολιτικοοικονομικών εξελίξεων, αναπτύσσεται ραγδαία. Επί πλέον είναι πρόδηλο το δημογραφικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν τα νέα Ομοσπονδιακά Κρατίδια, λόγω της γήρανσης του πληθυσμού, του χαμηλού ρυθμού γεννήσεων, αλλά και της ανεργίας, η οποία βαίνει μεν μειούμενη, αλλά παραμένει κατά μέσο όρο σε αρκετά υψηλότερο επίπεδο (6,9% το 2018), έναντι 4,8% των παλαιών Ομοσπονδιακών Κρατιδίων κατά το ίδιο έτος αναφοράς.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10
Επιλεγμένοι Οικονομικοί Δείκτες Ομοσπονδιακών Κρατιδίων*
2017-2018**

Ομοσπονδιακά Κρατίδια	Πληθυσμός (2017) σε χιλιάδες	Απασχόληση (2018) σε χιλιάδες	Ανεργία (2018) %	ΑΕΠ			Μερίδιο Εξαγωγών επί ΑΕΠ Κρατιδίου (2017) %
				δισ € τρέχ. τιμές (2018)	Μεταβολή 2018/2017 τρέχ. τιμές (%)	Κατά Κεφαλήν Εισόδημα τρέχ. τιμές € (2018)	
Αμβούργο	1.831	1.006	6,3	120,3	3,4	65.603	43,4
Βάδη-Βυρτ/ργη	11.023	6.160	3,2	511,4	3,3	46.279	39,7
Βαυαρία	12.997	7.452	2,9	625,2	3,3	47.946	30,5
Βερολίνο	3.613	1.807	8,1	147,1	5,3	40.568	9,8
Β. Ρηναν.-Βεστφ	17.912	9.347	6,8	705,1	2,9	39.358	27,8
Βρανδεμβούργο	2.504	1.265	6,3	73,7	3,6	29.411	17,7
Βρέμη	681	341	9,8	34,3	3,8	50.389	60,6
Έσση	6.243	3.303	4,6	292,0	3,9	46.719	22,0
Θουριγγία	2.151	1.107	5,5	63,8	2,6	29.739	24,2
Κ. Σαξονία	7.963	4.186	5,3	296,2	2,9	37.118	29,0
Μεκλ.-Δ. Πομμερανία	1.611	796	7,9	44,9	2,7	27.905	16,1
Ρηνανία-Παλατινάτο	4.074	2.189	4,4	149,1	3,8	36.573	40,2
Σααρλάνδη	994	511	6,1	36,0	1,2	36.243	43,8
Σαξονία	4.081	2.075	6,0	126,4	3,3	31.008	32,0
Σαξονία-Ανχάλτη	2.223	1.086	7,7	63,5	3,0	28.685	25,7
Σλέσβιγ-Χόλσταϊν	2.890	1.522	5,5	97,1	3,8	33.555	22,0
Νέα Κρατίδια	16.184	8.137	6,9	492,8	2,6	28.687	26,0
Παλαιά Κρατίδια	66.608	36.018	4,8	2.770,4	2,1	41.372	31,8
Γερμανία	82.792	44.155	5,2	3.386,0	3,3	40.851	38,9

Πηγή: Γερμανική Στατιστική Αρχή (Destatis)

*Πιθανές αποκλίσεις οφείλονται σε στρογγυλοποιήσεις

**αναλόγως διαθεσιμότητας

Αναλυτικότερες πληροφορίες για την οικονομία και τις εμπορικές σχέσεις με την Ελλάδα το 2018 των Κρατιδίων Βάδης Βυρτεμβέργης και Βαυαρίας αφ' ενός, και των Κρατιδίων Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας, Ρηνανίας Παλατινάτου και Σααρλάνδης αφ' ετέρου, προσφέρουν οι επί μέρους ετήσιες εκθέσεις των Γραφείων ΟΕΥ Μονάχου και Ντύσσελτορφ αντιστοίχως, οι οποίες είναι ανηρτημένες στους οικείους ιστοσυνδέσμους των Γραφείων, ήτοι:

<http://www.agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-ana-xora/office/824>

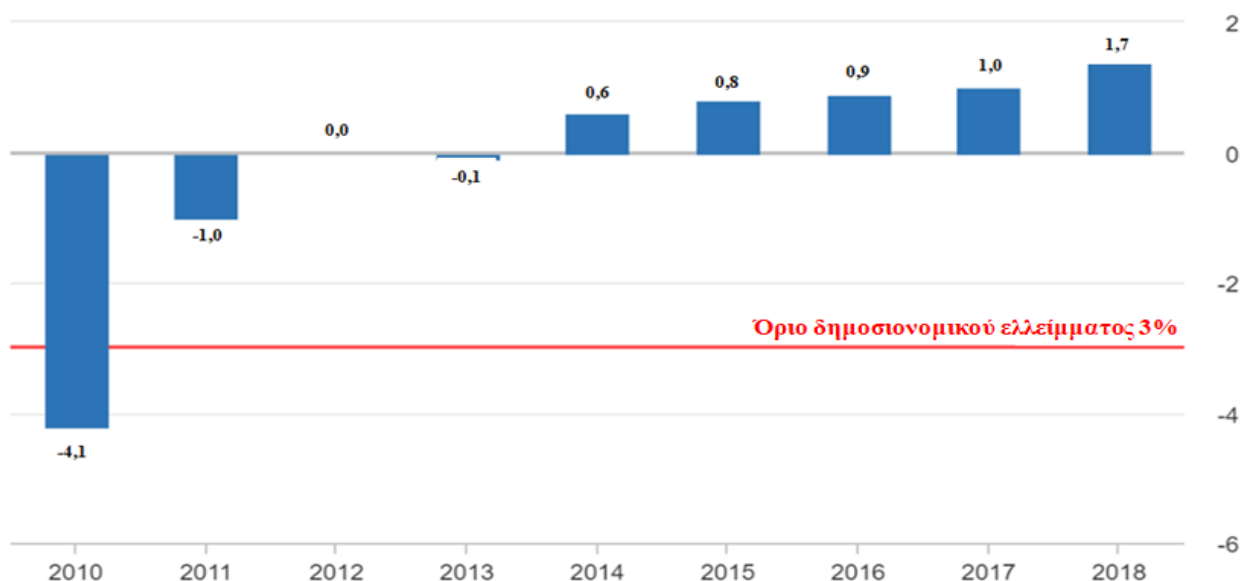
<http://www.agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-ana-xora/office/825>.

4. Κρατικός Προϋπολογισμός - Δημόσιο Χρέος

Ιδιαίτερα θετικές, παρά την επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης, ήταν οι εξελίξεις στα δημόσια οικονομικά της Γερμανίας το 2018: Το Δημοσιονομικό Ισοζύγιο της χώρας κατέγραψε πλεόνασμα, για 5^ο συνεχές, μάλιστα, έτος, στο επίπεδο-ρεκόρ των €59,2 δισ ή 1,7% του ΑΕΠ, αυξημένο κατά 74%, έναντι 2017 (πλεόνασμα €34,0 δισ ή 1,0% του ΑΕΠ) και κατά 106%, έναντι 2016 (πλεόνασμα €28,7 δισ ή 0,9% επί του ΑΕΠ).

Το πλεόνασμα αντικατοπτρίζει αύξηση των δημοσίων εσόδων κατά 4,7% (2017: 4,2%, 2016: 4,4%), έναντι αύξησης δαπανών κατά 3,1% (2017: 3,4%, 2016: 4,0%).

ΓΡΑΦΗΜΑ 9
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο 2010-2018
(ως ποσοστό του ΑΕΠ - ετήσια μεταβολή)

Πηγή: Γερμανική Στατιστική Αρχή (Destatis)

Το πλεόνασμα του Δημοσιονομικού Ισοζυγίου της Γερμανίας το 2018 αντανακλά:

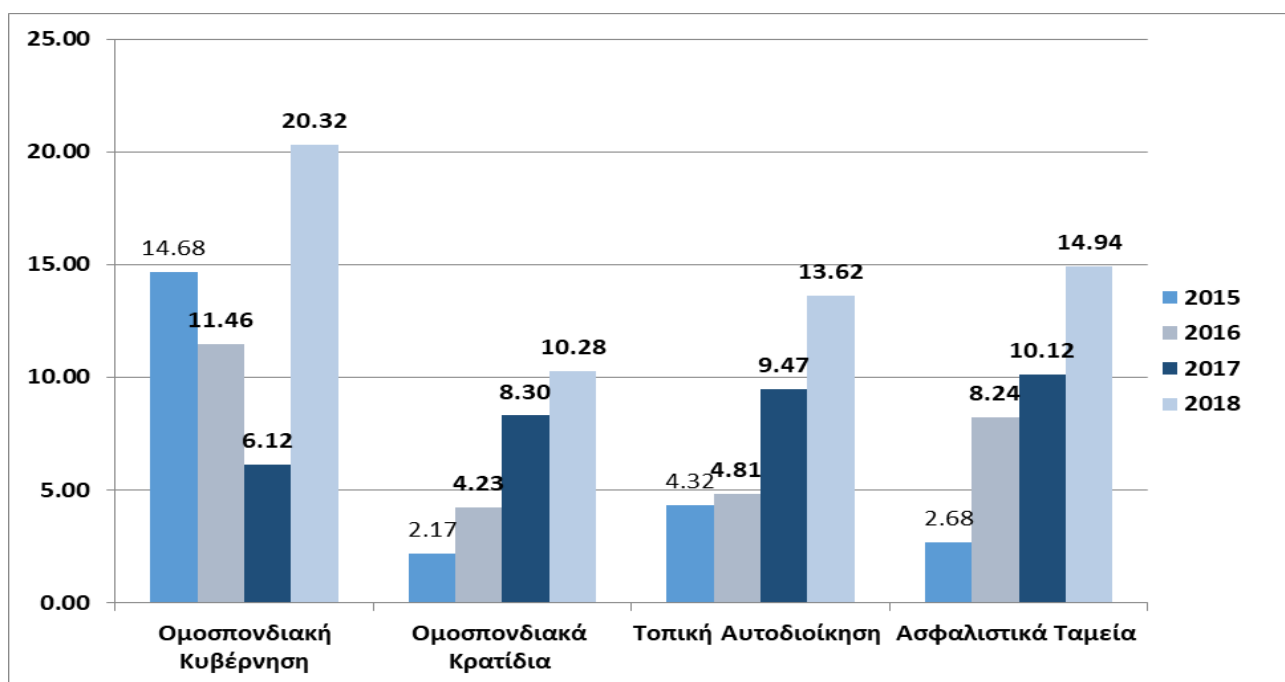
α. Πλεόνασμα €20,3 δις της Κεντρικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης (έναντι πλεονάσματος €6,14 δις το 2017 και €11,5 δις το 2016).

β. Πλεόνασμα €10,3 δις από τα Ταμεία των 16 Ομόσπονδων Γερμανικών Κρατιδίων (έναντι πλεονάσματος €8,3 δις το 2017 και €4,2 δις το 2016).

γ. Πλεόνασμα €13,6 δις στην Τοπική Αυτοδιοίκηση (έναντι πλεονάσματος €9,5 δις το 2017 και €4,8 δις το 2016), και

δ. Πλεόνασμα €14,9 δις από τα Ασφαλιστικά Ταμεία (έναντι πλεονάσματος €10,1 δις το 2017 και €8,2 δις το 2016).

ΓΡΑΦΗΜΑ 10
Συμβολή στην σύνθεση του Δημοσιονομικού Ισοζυγίου, 2015-2018
(σε δις Ευρώ - ετήσια μεταβολή)

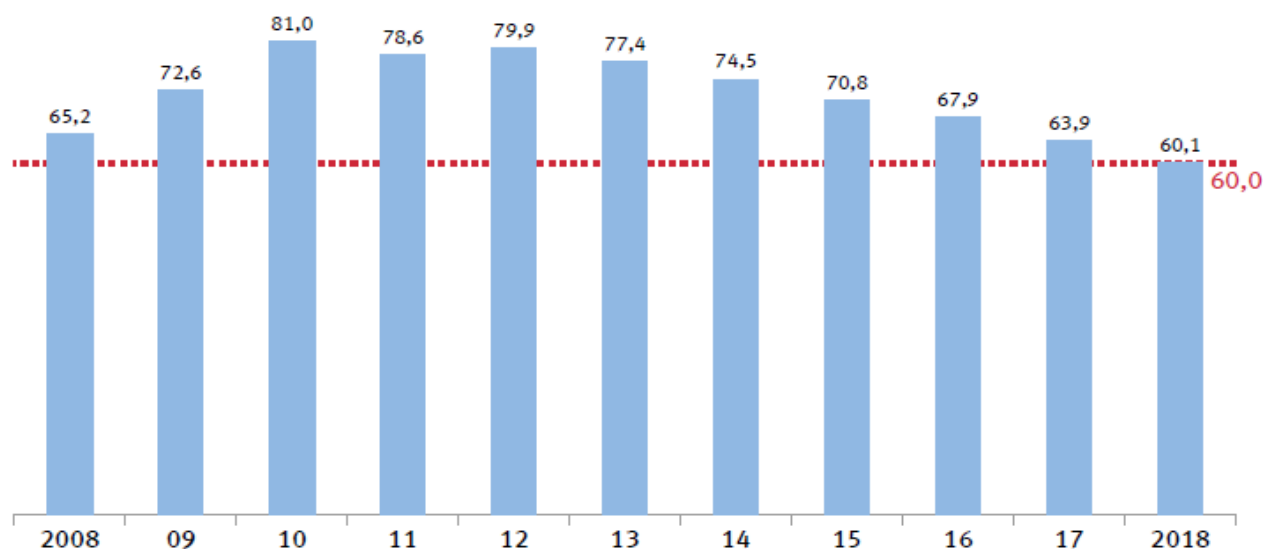
Πηγή: Γερμανική Στατιστική Αρχή (Destatis)

Το γερμανικό Δημόσιο εισέπραξε, το 2018, από άμεσους και έμμεσους φόρους, δασμούς, τέλη και άλλες εισφορές €1.543 δις, αύξηση της τάξεως του 4,7%, έναντι των δημοσίων εσόδων 2017.

Όπως και το 2017, σημαντικότερη πηγή εσόδων για το Δημόσιο Ταμείο αποτελέσαν οι φόροι, οι οποίοι εμφάνισαν συνολικά αύξηση 4,5%, έναντι 2017, αντικατοπτρίζοντας αυξήσεις σχεδόν σε όλες τις επί μέρους κατηγορίες, όπως έσοδα από: Φορολογία φυσικών προσώπων (+5,6%), φορολόγηση εταιρικού εισοδήματος (13,9%), φόρους μισθωτής εργασίας (5,4%), φόρους αποδόσεως κεφαλαίου (8,2%), φόρους επιτηδεύματος (5,5%), φόρους μεταβιβάσεως ακινήτων (5,3%) κ. ά. Θετική συμβολή είχαν επίσης τα έσοδα από εκποιήσεις δημόσιας περιουσίας (+2,8%), όπως και οι εισφορές (+4,3%).

Αυξημένες κατά 3,1% ήταν και οι δημόσιες δαπάνες κατά το υπό εξέταση έτος (έναντι αύξησης 3,4% το 2017), ανερχόμενες σε €1.484 δις. Το μισθολογικό κόστος του Δημοσίου αυξήθηκε κατά 3,7% (2017: 4,3%), συνεπεία κυρίως μισθολογικών αναπροσαρμογών, ενώ αυξημένες κατά 2,9% (2017: 3,9%) ήταν οι κοινωνικές δαπάνες και οι δαπάνες για συντάξεις (4,4% για τους συνταξιούχους του στενού και 3,0% για τους συνταξιούχους του ευρύτερου δημόσιου τομέα). Σημαντική αύξηση 9,5% εμφάνισαν, επίσης, το 2018 οι μεταβιβάσεις του Δημοσίου, συνεπεία κυρίως αυξημένων συνδρομών της Γερμανίας στον ευρωπαϊκό Προϋπολογισμό.

ΓΡΑΦΗΜΑ 11
Πορεία δημοσίων εσόδων και εξόδων, 2008-2018
(ως ποσοστό του ΑΕΠ)

Πηγή: Γερμανική Στατιστική Αρχή (Destatis)

Τέλος, το Δημόσιο Χρέος, υπολογιζόμενο ως ποσοστό επί του ΑΕΠ, μειώθηκε περαιτέρω το 2018 και διαμορφώθηκε στο επίπεδο του 60,1% (2017: 63,9%), μόλις 0,1% άνω της δια της Συνθήκης Μάαστριχτ καθοριζόμενης οροφής του 60% επί του ΑΕΠ. Όπως καταδεικνύεται από το Γράφημα 4, που ακολουθεί, το Δημόσιο Χρέος της Γερμανίας ως ποσοστό του ΑΕΠ αποκλιμακώνεται σταθερά επί οκταετία, επιτυγχάνοντας μείωση κατά περίπου 20% μεταξύ 2012 και 2018.

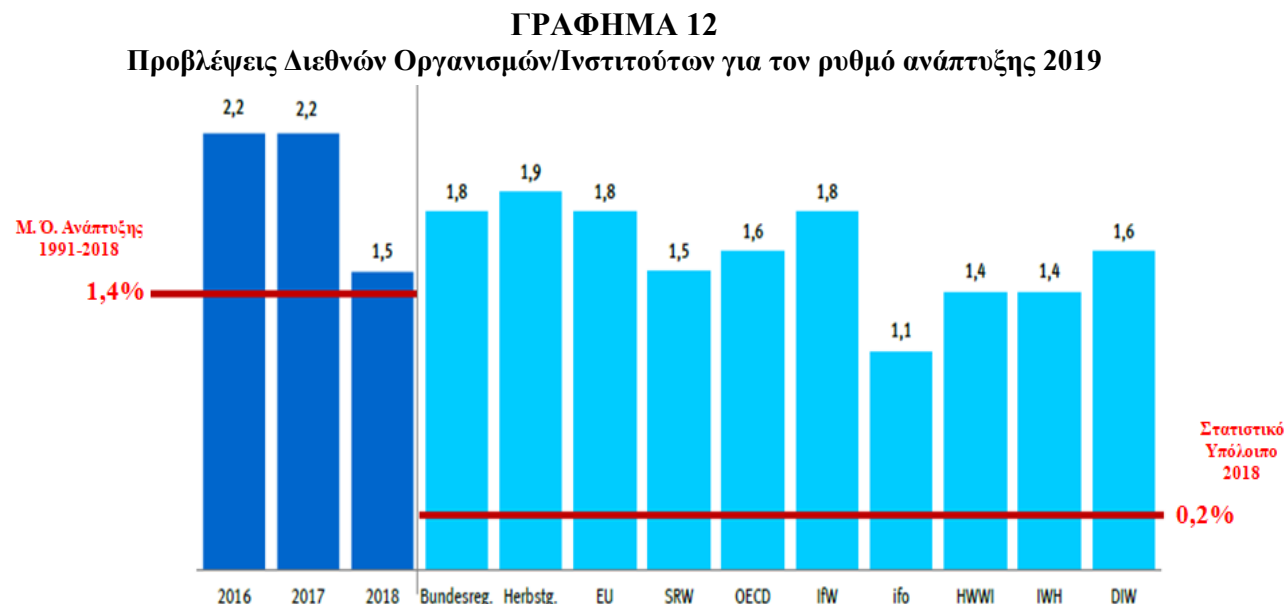
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ 2019

Παρά την επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης το 2018, την οποία «σηματοδότησαν» οι αρνητικοί ρυθμοί του 3^{ου} τριμήνου 2018, μετά από 13 συναπτά τρίμηνα μεγέθυνσης, η γερμανική οικονομία αναμένεται να παραμείνει σε αναπτυξιακή τροχιά και το 2019, δεδομένου ότι οι επιδόσεις αυτής ανέκαμψαν, ελαφρώς, κατά το τέλος του 2018.

Σύμφωνα με πρώτα στοιχεία της Γερμανικής Στατιστικής Αρχής, η γερμανική οικονομία αναπτύχθηκε με 0,4% το 1^ο τρίμηνο του τρέχοντος έτους (Ιαν.-Μαρ. 2019), έναντι 0,0% το 4^ο τρίμηνο 2018 (Οκτ.-Δεκ.). Κεφαλαιοποίησε κυρίως την ισχυρή άνοδο της εγχώριας ιδιωτικής κατανάλωσης (+1,2%, ισχυρότερη από το 2011), καθώς και τις επενδύσεις σε εξοπλισμό και

κτιριακές εγκαταστάσεις, ενώ και η ζήτηση γερμανικών προϊόντων και υπηρεσιών από το εξωτερικό αυξήθηκε, κατά το ίδιο διάστημα, επιτρέποντας σχετική αισιοδοξία για την δυναμική της οικονομίας το υπόλοιπο του έτους.

Κατά πάγια τακτική, η Γερμανική Στατιστική Αρχή συγκέντρωσε και συνέκρινε, στις αρχές του τρέχοντος έτους, τις προβλέψεις σειράς Διεθνών Οργανισμών και Οικονομικών Ινστιτούτων, σχετικά με τις επιδόσεις της γερμανικής οικονομίας για το 2019, οι οποίες κυμαίνονται από 1,8% (πρόβλεψη Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης) ή 1,9% (κοινή πρόβλεψη των 5 σημαντικότερων γερμανικών Ινστιτούτων Οικονομικών Μελετών), έως 1,1% (Ινστιτούτο Οικονομικών Ερευνών Μονάχου/Ifo), με τον «εμπειρικό» μέσο όρο των αρχικών τούτων προβλέψεων να κινείται περί το 1,6%.

Πηγή: Γερμανική Στατιστική Αρχή (Destatis)

Όπως το 2018, κινητήριο μοχλό της ανάπτυξης για το 2019 αναμένεται να αποτελέσουν, αφενός η ιδιωτική κατανάλωση, η οποία υποδαυλίζεται από την αύξηση της απασχόλησης και την άνοδο του μισθών και του διαθέσιμου εισοδήματος, αφετέρου η αύξηση των επενδύσεων σε κεφαλαιουχικό εξοπλισμό, η οποία υποκινείται από την άνοδο της εσωτερικής και εξωτερικής ζήτησης σε κεφαλαιουχικά αγαθά. Σύμφωνα με τις αρχικές εκτιμήσεις, ώθηση αναμένεται και από την αγορά εργασίας, η αδιαλείπτως ανοδική πορεία της οποίας, επί δωδεκαετία και πλέον, οδηγεί στον χαρακτηρισμό της ως το «γερμανικό εργασιακό θαύμα».

Ταυτόχρονα, παρά τις εντάσεις που έχει πυροδοτήσει η αστάθμητη εμπορική πολιτική της Αμερικανικής Κυβέρνησης και τις επιπλοκές στην διαδικασία αποχώρησης του Ην. Βασιλείου από την ΕΕ, το διεθνές οικονομικό και εμπορικό περιβάλλον το 2018 παρέμεινε σε γενικές γραμμές σταθερό, ενώ θετικότερα του αναμενομένου ήταν τα μηνύματα και από τους ρυθμούς ανάπτυξης σε Ευρωζώνη και ΕΕ-28 και στις αρχές του 2019.

Παρά ταύτα, η αναπτυξιακή πορεία της γερμανικής οικονομίας το 2019, υπό το φως της διεθνούς συγκυρίας, εκτιμάται ότι θα εμφανίσει επιβράδυνση, αντικατοπτριζομένης ταύτης, κατά τους έγκυρους οικονομικούς αναλυτές, στην καταγραφείσα τελευταίως απομείωση των προσδοκιών προς ανάπτυξη παραγγελιών της γερμανικής βιομηχανίας και της επιχειρηματικής κοινότητας, λόγω εξασθένισης της εξωτερικής ζήτησης, η οποία συναρτάται ευθέως με τις εξελίξεις στο παγκόσμιο οικονομικό γίγνεσθαι. Η υποχώρηση της παγκόσμιας ζήτησης προϊόντων, η διεθνής πολιτική, οικονομική και εμπορική συγκυρία, η κλιμάκωση της εμπορικής διαμάχης μεταξύ ΗΠΑ-Κίνας και ΗΠΑ-ΕΕ, αλλά και διαφαινόμενοι πολιτικοί κίνδυνοι, ένεκα καταστάσεως σε Ιράν και Μέση Ανατολή, θα επηρεάσουν βεβαίως την ανάπτυξη της γερμανικής οικονομίας, η οποία είναι σαφώς εξωστρεφής και εξαρτώμενη, σε μεγάλο βαθμό, από το εξωτερικό εμπόριο.

Έντονες αναταράξεις ομοίως δημιουργεί και η παρατεταμένη αβεβαιότητα και η, όλο και πιθανότερη, «άτακτη» αποχώρηση του Ην. Βασιλείου από την ΕΕ (Brexit). Ανησυχία προκαλεί επίσης, στο διεθνές περιβάλλον, η επιβράδυνση των ρυθμών ανάπτυξης της Κίνας, δεύτερης μεγαλύτερης οικονομίας του κόσμου, κινητήριος δύναμη του παγκόσμιου εμπορίου και υπ' αριθμ. 1 εμπορικού εταίρου της Γερμανίας. Τέλος, ως οιονεί επικίνδυνη χαρακτηρίζεται, από τους οικονομολόγους, η συνεχιζόμενη αδυναμία των εγχώριων επιχειρήσεων να προσλάβουν ειδικευμένο εργατικό δυναμικό, συνεπεία του πολύ υψηλού επιπέδου απασχόλησης, γεγονός που επηρεάζει, τόσο την απόδοση των επιχειρήσεων (παραγωγή), όσο και το μισθολογικό κόστος. Η λειτουργία της οικονομίας σε επίπεδο «πλήρους εξαντλήσεως των παραγωγικών ικανοτήτων» (full capacity) εγκυμονεί, δυνητικά, κίνδυνο «υπερθέρμανσης», ο οποίος θα οδηγούσε αναπόφευκτα σε υφεσιακή «διόρθωση».

Εντός αυτού του γενικότερου πλαισίου, οι εκτιμήσεις για την πορεία της γερμανικής οικονομίας το 2019, παραμένουν συγκρατημένα αισιόδοξες.

Υπό το πρίσμα συνεπώς των ανωτέρω εκτεθέντων Κρατικοί και Θεσμικοί Φορείς της γερμανικής οικονομίας, Διεθνείς Οργανισμοί και Οικονομικά Ερευνητικά Ιδρύματα, αναπροσάρμοσαν προσφάτως τις προβλέψεις ως προς την μεγέθυνση της γερμανικής οικονομίας το 2019, κάνοντας λόγο για επιβράδυνση και συγκρατημένη αύξηση των ρυθμών ανάπτυξης της γερμανικής οικονομικής δραστηριότητας, ως ακολούθως:

- Γερμανική Κυβέρνηση (Απρίλιος 2019): 0,5%
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Μάιος 2019): 0,5%
- Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (Απρίλιος 2019): 0,8%
- ΟΟΣΑ (Μάιος 2019): 0,7%
- Γερμανική Κεντρική Τράπεζα/Deutsche Bundesbank (Ιούνιος 2019): 0,6%
- Συμβούλιο Οικονομικών Εμπειρογνομόνων (Μάρτιος 2019): 0,8%
- Ινστιτούτο Οικονομικών Ερευνών Μονάχου/Ifo (Ιούνιος 2019): 0,6%
- Γερμανικό Ινστιτούτο Οικονομικών Ερευνών/DIW (Ιούνιος 2019): 0,9%
- Ινστιτούτο Κιέλου για την Παγκόσμια Οικονομία/IfW (Ιούνιος 2019): 0,6%

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

1. Θεσμικό Πλαίσιο Διμερούς Οικονομικής Συνεργασίας

Οι οικονομικές και εμπορικές σχέσεις Ελλάδος-Γερμανίας, πέραν του εν ισχύϊ κοινοτικού και διμερούς θεσμικού πλαισίου, διέπονται από τις κατωτέρω διμερείς Συμφωνίες:

- Συμφωνία περί «Δικαιωμάτων Πνευματικής, Εμπορικής και Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας»(1951, ΦΕΚ 330Α/1953).
- Ευρωπαϊκή Συμφωνία περί «Δικαιωμάτων Ευρεσιτεχνίας»(05/10/1973). *Το Νοέμβριο 2006, η Δανία και το Λίχτενσταϊν κατέθεσαν στην γερμανική πλευρά, η οποία τυγχάνει θεματοφύλακας, την πράξη προσχωρήσεώς τους στην εν λόγω Συμφωνία.
- Εμπορική Συμφωνία (1957, ΦΕΚ 20Α/1958).
- Συνθήκη «Ναυτιλίας και Εγκαταστάσεως»(1960, ΦΕΚ 145Α/1961).
- Συμφωνία «Τακτικών Αεροπορικών Μεταφορών (1961, ΦΕΚ 212Α/1964).
- Συμφωνία «Οδικών Μεταφορών Εμπορευμάτων» (1962, ΝΔ 4380/17.10.1964, ΦΕΚ 188Α/1964).
- Οικονομική Συμφωνία, δεν χρήζει κυρώσεως.
- Συμφωνία περί «Προστασίας των Ενδείξεων Προελεύσεως και των Γεωγραφικών Ονομασιών» (1964, ΝΔ.4556/1966, ΦΕΚ 214Α/1966).
- Συμφωνία περί» Φορολογικής Μεταχειρίσεως Οδικών Οχημάτων εν τη Διεθνή Συγκοινωνία» (1977, Ν. 40/1979, ΦΕΚ 40Α/03.03.1979).
- Συμφωνία «Επιστημονικής και Τεχνολογικής Συνεργασίας»(1978, Ν. 1231/1982, ΦΕΚ 24Α/26.02.1982).
- Συμφωνία πλαίσιο «Οικονομικής, Βιομηχανικής και Τεχνικής Συνεργασίας» (1980, ΦΕΚ 17Α/18.06.1982).
- Συμφωνία περί «Ορθολογικής Χρήσεως της Ηλιακής Ενέργειας» του Ελληνικού Υπουργείου Συντονισμού και Υπουργείου Εργασίας της Ελληνικής Δημοκρατίας με το Υπουργείο Έρευνας και Τεχνολογίας της Ο.Δ. της Γερμανίας(1983, ΦΕΚ 152 Α/23.12.1982).
- Συμφωνία περί «Αποφυγής Διπλής Φορολογίας του Εισοδήματος και του Κεφαλαίου»(Σύμβαση 2095), Αθήνα, 18.04.1966, Κύρωση 19.06.1967 δι' Α.Ν. 52/1967, ΦΕΚ 134/04.08.1967. Εν ισχύϊ από 08.12.1967. Η Συμφωνία τελεί υπό καθεστώς αναθεωρήσεως.

► Οι σχέσεις των δύο χωρών στον ασφαλιστικό τομέα ρυθμίζονται από το κοινοτικό δίκαιο (KAN EOK1408/71, όπως τροποποιείται από τον Κανονισμό EK 647/2005 και ΚAN EOK 574/72).

Πηγή: Ειδική Νομική Υπηρεσία(Γραφείο Διεθνών Συμβάσεων)-Επεξεργασία: Β4 Διεύθυνση

- Εκκρεμεί η τροποποίηση και αναθεώρηση της Συμφωνίας Ελλάδος-Γερμανίας περί «Αποφυγής Διπλής Φορολογίας και Αποτροπής της Φοροδιαφυγής σε σχέση με τον Φόρο Εισοδήματος, Κεφαλαίου και Επιτηδεύματος». (1966, ΦΕΚ ΑΝ. 52/1967-134/67).

2. Διμερείς Εμπορικές Συναλλαγές Ελλάδος-Γερμανίας

Οι διμερείς οικονομικές σχέσεις της χώρας μας με την Γερμανία ευρίσκονται διαχρονικά σε πολύ καλό επίπεδο. Η Γερμανία αποτελεί επί μακρόν τον σημαντικότερο εμπορικό μας εταίρο, ως προς τον συνολικό όγκο εμπορίου και τις ελληνικές εισαγωγές, τάση που επιβεβαιώθηκε και το υπό εξέταση έτος, ωστόσο, από το 2011 και εφεξής έχει υποχωρήσει στη 2^η θέση μετά την Ιταλία, ως προς το σκέλος των ελληνικών εξαγωγών.

Οι εμπορικές συναλλαγές Ελλάδος-Γερμανίας το 2018, αλλά και η εξέλιξη αυτών την τριετία 2016-2018, σύμφωνα με στοιχεία της EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ (Ιούνιος 2019), εμφάνισαν την εξής εικόνα (στοιχεία Πίνακα 11):

ΠΙΝΑΚΑΣ 11
Εμπορικές Συναλλαγές Ελλάδος-Γερμανίας 2016-2018 (σε €)

	2016	2017	2018*	Μεταβολή 2017-2018
Εξαγωγές Ελλάδος	1.959.473.835	2.055.949.932	2.142.527.689	4,2%
Εισαγωγές Ελλάδος	4.905.451.514	5.278.127.261	5.805.099.406	10,0%
Όγκος Εμπορίου	6.864.925.349	7.334.077.193	7.947.627.095	8,4%
Εμπορικό Ισοζύγιο Ελλάδος	-2.945.977.679	-3.222.177.329	-3.662.571.717	13,7%
Βαθμός Κάλυψης Εισαγωγών από Εξαγωγές (%)	39,9%	39,0%	36,9%	
πλην ορυκτών καυσίμων				
Εξαγωγές Ελλάδος	1.897.465.495	1.983.067.508	2.034.266.845	2,6%
Εισαγωγές Ελλάδος	4.879.232.988	5.252.664.421	5.775.286.457	9,9%
Όγκος Εμπορίου	6.776.698.483	7.235.731.929	7.809.553.302	7,9%
Εμπορικό Ισοζύγιο Ελλάδος	-2.981.767.493	-3.269.596.913	-3.741.019.612	13,7%
Βαθμός Κάλυψης Εισαγωγών από Εξαγωγές (%)	38,9%	37,8%	35,2%	

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Ιούνιος 2019 – Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

*Προσωρινά στοιχεία -

Οι ελληνικές εξαγωγές προς Γερμανία το 2018, σημειώνοντας αύξηση 4,2%, διαμορφώθηκαν στο επίπεδο των €2,142 δις, έναντι €2,055 δις το 2017 και €1,959 δις το 2016, ενώ οι ελληνικές εισαγωγές από Γερμανία το ίδιο έτος αναφοράς, καταγράφοντας αύξηση 10%, ανήλθαν σε €5,805 δις, έναντι €5,278 δις το 2017 και €4,905 δις το 2016.

Ο όγκος διμερούς εμπορίου το 2018, σημείωσε αύξηση 8,4% και ανήλθε σε 7,947 δις €, έναντι €7,334 δις το 2017 και €6,864 δις το 2016.

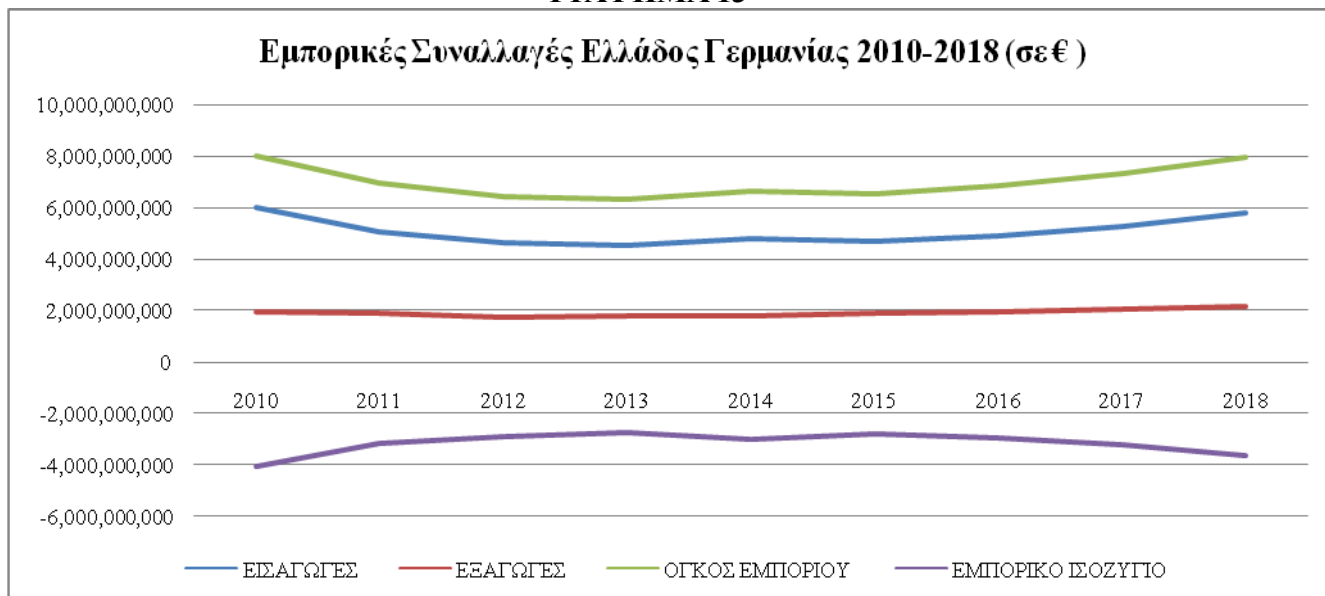
Το Εμπορικό Έλλειμμα εις βάρος της χώρας μας το 2018, διευρυνθέν κατά 13,7%, διαμορφώθηκε στο επίπεδο των €3,662 δις, έναντι €3,222 δις το 2017 και €2,945 δις το 2016.

Ο βαθμός κάλυψης εισαγωγών δια των εξαγωγών το 2018, μειώθηκε εν σχέσει με το προηγούμενο έτος από 39,0% σε 36,9%.

Η Γερμανία κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο επί του συνολικού όγκου εμπορίου και των εισαγωγών της χώρας μας, ήτοι 8,97% και 10,5% αντιστοίχως. Όσον αφορά στις εξαγωγές, η Γερμανία καταλαμβάνει την 2^η θέση με μερίδιο 6,4%, μετά την Ιταλία, η οποία απορροφά το 10,4% των ελληνικών εξαγωγών.

Η ακόλουθη παραστατική απεικόνιση αποδίδει εναργώς τις διακυμάνσεις του διμερούς εμπορίου Ελλάδος-Γερμανίας το χρονικό διάστημα 2010-2018.

ΓΡΑΦΗΜΑ 13

Πηγή: EUROSTAT/ΕΛ.ΣΤΑΤ, Ιούνιος 2019 – Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Από την οπτική πλευρά της Γερμανίας και σύμφωνα με στοιχεία της Ομοσπονδιακής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS, η Ελλάδα απετέλεσε το 2018 τον 38^ο εταίρο της Γερμανίας, ως προς το σκέλος των γερμανικών εξαγωγών, οι οποίες ανήλθαν σε €5,74 δις, ενώ ως προς το σκέλος των γερμανικών εισαγωγών, η Ελλάδα κατετάγη στην 50^η θέση, καθώς οι γερμανικές εισαγωγές προϊόντων από τη Ελλάδα ανήλθαν σε €1,97 δις.

2.1 Ελληνικές εξαγωγές στην Γερμανία το 2018

2.1.1 Τα κυριότερα ελληνικά εξαγόμενα προϊόντα στην Γερμανία το 2018

Στην διάρθρωση των ελληνικών εξαγωγών προς Γερμανία κυριαρχούν τα τρόφιμα (ΚΣΟ 01-23), με μερίδιο 36,8% επί του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών. Ακολουθούν προϊόντα και τεχνουργήματα αργιλίου (ΚΣΟ 76) με μερίδιο 10,9%, φαρμακευτικά προϊόντα (ΚΣΟ 30) 10,2%, ηλεκτρικές μηχανές/συσσκευές (ΚΣΟ 85) 7,5%, ορυκτά καύσιμα (ΚΣΟ 27) 5,1%, ενδύματα (ΚΣΟ 61) 3,9% κλπ. Στον κατωτέρω Πίνακα12 παρατίθενται στατιστικά στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ και DESTATIS ελληνικών εξαγωγών προς Γερμανία, επί τη βάσει των οποίων αναλύεται στην συνέχεια η εξέλιξη αυτών κατά την τριετία 2016-2018, αλλά και, κατά περίπτωση, σε βάθος εννεαετίας (2010-2018)

ΠΙΝΑΚΑΣ 12
Ελληνικές Εξαγωγές προς Γερμανία 2016 – 2018
27 πρώτες κατηγορίες σε 2ψήφια δασμολογική ανάλυση (αξία σε χιλ €)

A/A	ΚΣΟ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ	2016	2017	2018	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2017/2018	ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ (2018)	ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΣΥΝΟΛΟ (2018)	ΜΕΡΙΔΙΟ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ ΕΠΙ ΣΥΝΟΛΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ (2018)
			ΕΛΣΤΑΤ/EUROSTAT				DESTATIS		
1	76	ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	192.233,60	215.745,42	233.931,19	8,4%	250.699	16.777.493	1,5%
2	30	ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ	216.674,73	214.996,29	218.357,79	1,6%	228.205	48.737.591	0,5%
3	85	ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΣΥΣΚΕΥΕΣ	155.457,75	170.215,55	159.944,92	-6,0%	137.289	135.033.374	0,1%
4	04	ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ	138.365,03	152.373,16	158.787,93	4,2%	163.770	8.136.527	2,0%
5	20	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ, ΚΑΡΠΩΝ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΩΝ	151.291,10	152.214,84	153.648,08	0,9%	161.701	4.977.096	3,2%
6	08	ΚΑΡΠΟΙ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΑ	142.816,01	140.780,42	142.933,38	1,5%	111.487	10.052.132	1,1%
7	27	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ	62.008,34	72.882,42	108.260,84	48,5%	14.674	99.747.007	0,0%
8	61	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	91.479,03	92.846,20	82.881,66	-10,7%	76.423	17.148.146	0,4%
9	39	ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	68.447,25	73.842,14	82.551,46	11,8%	83.338	41.479.042	0,2%
10	22	ΠΟΤΑ	68.106,79	70.596,56	72.154,54	2,2%	79.020	7.354.514	1,1%
11	15	ΛΠΗ ΚΑΙ ΛΑΔΙΑ	46.635,21	57.941,05	55.176,26	-4,8%	38.003	3.613.125	1,1%
12	74	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΛΚΟ	36.073,38	41.750,33	53.539,87	28,2%	70.189	10.306.396	0,7%
13	73	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟ, ΣΙΔΗΡΟ Ή ΧΑΛΥΒΑ	29.162,76	45.725,36	53.503,56	17,0%	46.158	21.795.963	0,2%
14	19	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ Ή ΤΟ ΓΑΛΛ. ΕΙΔΗ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ	41.405,28	43.680,88	52.369,43	19,9%	53.627	4.220.634	1,3%
15	84	ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΟΝΗΣΕΙΣ	49.468,69	73.247,98	49.809,59	-32,0%	22.889	140.608.237	0,0%
16	07	ΛΑΧΑΝΙΚΑ	49.195,61	44.802,83	46.348,82	3,5%	51.132	6.072.207	0,8%
17	21	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	31.560,04	30.168,94	37.165,61	23,2%	26.022	3.430.883	0,8%
18	03	ΙΧΘΥΗΡΑ	26.051,75	28.488,40	30.400,37	6,7%	31.295	3.945.253	0,8%
19	38	ΧΗΜΙΚΑ	27.534,24	29.648,75	28.575,21	-3,6%	32.575	14.032.672	0,2%
20	87	ΟΧΗΜΑΤΑ (ΜΕΡΗ)	23.552,79	25.134,80	25.918,45	3,1%	16.509	111.105.559	0,0%
21	94	ΕΠΠΛΑ ΦΩΤΙΣΜΟΣ	19.174,10	17.389,64	25.457,80	46,4%	15.842	18.370.911	0,1%
22	52	ΒΑΜΒΑΚΙ	14.209,24	17.227,09	19.666,82	14,2%	13.898	876.211	1,6%
23	33	ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ	12.976,24	16.868,54	18.685,18	10,8%	15.032	7.343.756	0,2%
24	17	ΖΑΧΑΡΩΔΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	16.703,48	18.536,80	16.509,93	-10,9%	20.551	1.560.462	1,3%
25	90	ΟΡΓΑΝΑ ΣΥΣΚΕΥΕΣ	15.856,70	12.430,05	16.119,67	29,7%	9.595	37.436.733	0,0%
26	99	ΛΟΙΠΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	44.213,55	15.601,26	14.352,95	-8,0%	22.019	12.302.042	0,2%
27	62	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	12.994,98	13.217,15	14.172,21	7,2%	10.937	16.664.292	0,1%
		ΣΥΝΟΛΟ	1.959.473,84	2.055.949,93	2.142.527,69	4,2%	1.977.330	1.089.831.769	0,2%

Πηγή: EUROSTAT/ΕΛ.ΣΤΑΤ, Ιούνιος 2019 – Επεξεργασία: Γραφείου ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

→ **Προϊόντα Αλουμινίου (ΚΣΟ 76):** Την 1^η θέση στις εξαγωγές της χώρας μας προς Γερμανία το 2018, σύμφωνα με στοιχεία EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ, κατέλαβαν τα **προϊόντα αλουμινίου (ΚΣΟ 76)**, η αξία των οποίων σημείωσε αύξηση 8,4% και διαμορφώθηκε στο επίπεδο των €233,9 εκατ., έναντι €215,7 εκατ. το 2017 και €192,2 εκατ. το 2016. Η Γερμανία, με μερίδιο 22,9% το 2018, παραμένει ο 2^{ος} σημαντικότερος, μετά την Ιταλία, προορισμός των ελληνικών εξαγωγών προϊόντων αλουμινίου.

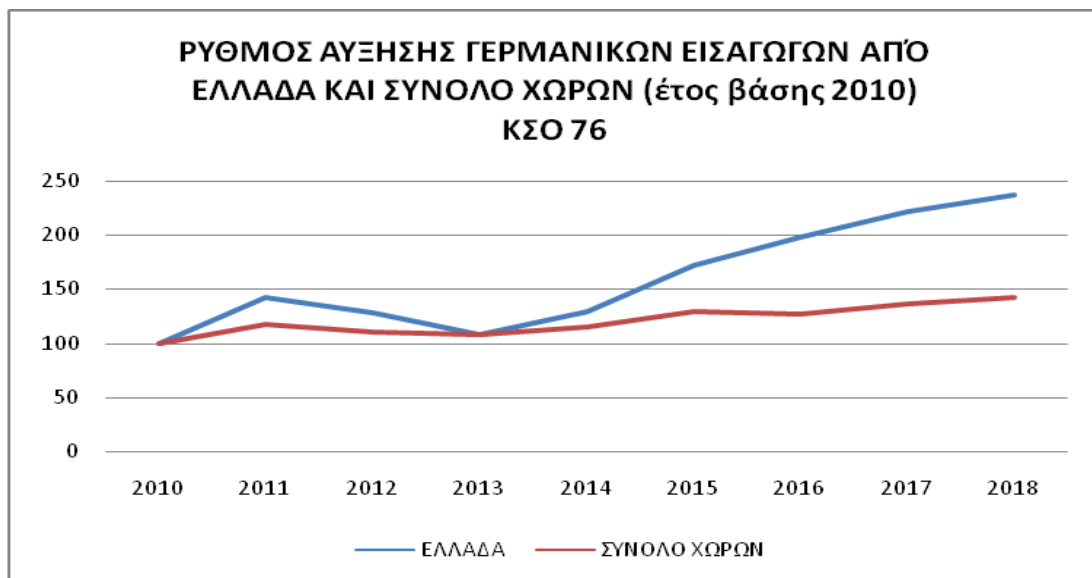
Τον μεγαλύτερο όγκο των ελληνικών εξαγωγών καλύπτουν οι υποκατηγορίες ΚΣΟ 7606 (πλάκες, ταινίες και φύλλα από αργίλιο, με πάχος >0,2 mm) και ΚΣΟ 7604 (ράβδοι και είδη καθορισμένης μορφής από αργίλιο) με μερίδια 41,9% και 41,1% αντιστοίχως επί συνόλου ελληνικών εξαγωγών της διψήφιας κατηγορίας προς Γερμανία. Τόσον στον ένα, όσον και στον άλλο κωδικό οι ελληνικές εξαγωγές προς Γερμανία αυξήθηκαν, το 2018, περαιτέρω σε €97,6 εκατ. και €96,2 εκατ. αντιστοίχως (2017: €96,7 εκατ. και €75,6 εκατ., 2016: €93,5 εκατ. και €65,4 εκατ.). Μετά τον διπλασιασμό των ελληνικών εξαγωγών προϊόντων του ΚΣΟ 7606 προς ΗΠΑ, το 2018, η Γερμανία υπεχώρησε για πρώτη φορά στην 2^η θέση μεταξύ των αγοραστών των αντίστοιχων ελληνικών προϊόντων, ενώ παρέμεινε στην 1^η θέση όσον αφορά στην κατηγορία προϊόντων του ΚΣΟ 7604.

Έπεται η υποκατηγορία (ΚΣΟ 7607) φύλλα και ταινίες, λεπτά, από αργίλιο με πάχος <0,2 χιλιοστά που έχουν υποστεί απλή έλαση χωρίς υπόθεμα και σε υπόθεμα, οι εξαγωγές των οποίων αυξήθηκαν σε €30,6 εκατ., έναντι €27,6 εκατ. το 2017 και €24 εκατ. το 2016. Στην υποκατηγορία αυτή η Γερμανία καταλαμβάνει την 2^η θέση ως χώρα-προορισμός των ελληνικών προϊόντων.

Θετική ήταν τέλος και η πορεία στις υπόλοιπες υποκατηγορίες εξαγωγών, εν συνόλω, προϊόντων αλουμινίου της χώρας μας προς Γερμανία, πλην της κατηγορίας ΚΣΟ 7601 (αλουμίνιο σε ακατέργαστη μορφή), η οποία διαχρονικά εμφανίζει έντονες διακυμάνσεις και όπου το 2018 σημειώθηκε μείωση των ελληνικών εξαγωγών, η αξία των οποίων διαμορφώθηκε στο επίπεδο των €280,5 χιλ., έναντι €6,8 εκατ. το 2017 (2016: €1,9 εκατ.) και σε μικρότερο βαθμό των κατηγοριών ΚΣΟ 7602 και 7615 με εξαγωγές €98,9 χιλ. και €3,5 χιλ το 2018, έναντι €508,7 χιλ και €641,7 χιλ. το 2017 αντιστοίχως (2016: €266,9 εκατ. €17,9 χιλ.).

Προς σύγκριση και μόρφωση εικόνας επί εξέλιξως ελληνικών εξαγωγών προϊόντων αλουμινίου του διψήφιου ΚΣΟ 76, παρατίθεται κατωτέρω Γράφημα(14), επί τη βάση στοιχείων της γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS, το οποίο αποδίδει την εξέλιξη του ρυθμού μεταβολής των ελληνικών εξαγωγών εν συγκρίσει με τον ρυθμό μεταβολής του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών προϊόντων αλουμινίου της εν λόγω κατηγορίας το χρονικό διάστημα 2010-2018.

ΓΡΑΦΗΜΑ 14

Πηγή: DESTATIS

Επί τη βάση των στοιχείων του ανωτέρω γραφήματος, η χώρα μας κατατάσσεται στην 20^η θέση μεταξύ των προμηθευτών της Γερμανίας σε τεχνουργήματα από αργίλιο. Οι εξαγωγές μας, αυξανόμενες μεταξύ 2010 και 2018 με λίαν μεγαλύτερο ρυθμό εν σχέσει με τον ρυθμό αύξησης του συνόλου των γερμανικών

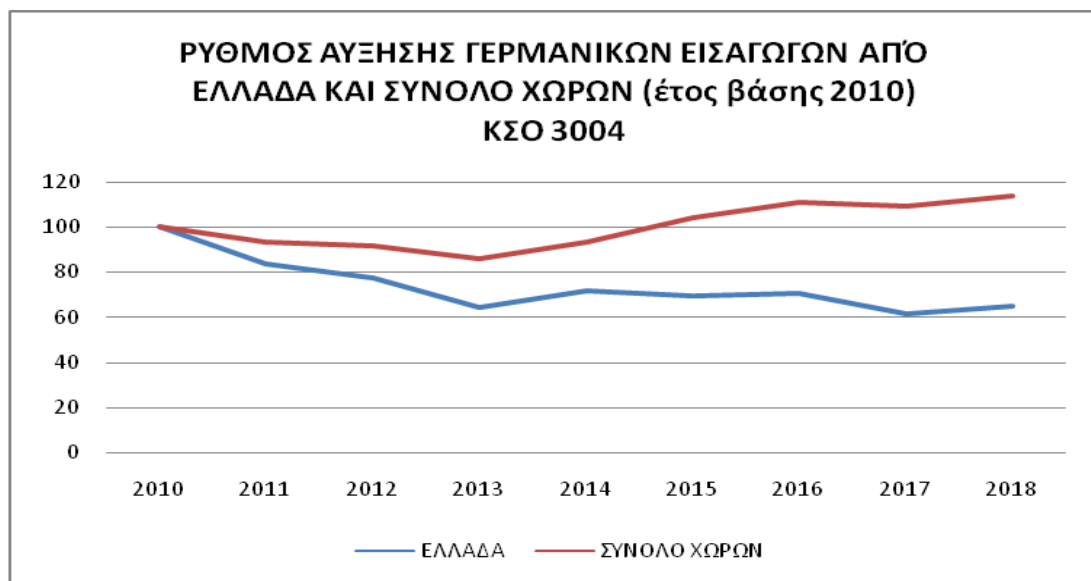
εισαγωγών της κατηγορίας, κατόρθωσαν να αυξήσουν μερίδια επί του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών προϊόντων αλουμινίου από 0,1% 2010 σε 0,2% 2018.

→ **Φαρμακευτικά Προϊόντα (ΚΣΟ 30):** Οι ελληνικές εξαγωγές προς Γερμανία, σύμφωνα με στοιχεία EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ, σημειώνοντας αύξηση 1,6% το 2018, διαμορφώθηκαν στο επίπεδο των €218,3 εκατ., έναντι €214,6 εκατ. το 2017 και €216,6 εκατ. το 2016. Εν λόγω αύξηση υπερκεράσθηκε από τον υπερδιπλασιασμό, το ίδιο έτος αναφοράς, των εξαγωγών μας προς Γαλλία, η οποία κατέλαβε για πρώτη φορά στα χρονικά την 1^η θέση μεταξύ των χωρών-υποδοχής ελληνικών εξαγωγών της κατηγορίας.

Το μεγαλύτερο τμήμα των ελληνικών εξαγωγών φαρμακευτικών προϊόντων (93%) αφορά σε προϊόντα του 4ψήφιου ΚΣΟ 3004 (φάρμακα που αποτελούνται από προϊόντα αναμειγμένα ή μη αναμειγμένα, παρασκευασμένα για θεραπευτικούς ή προληπτικούς σκοπούς, που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων, στα οποία περιλαμβάνονται και εκείνα που προορίζονται να χορηγηθούν διαδερμικά ή είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση), οι εξαγωγές της οποίας ανήλθαν το 2018 σε €204,4 εκατ., έναντι €197,7 εκατ. το 2017 και €194,3 εκατ. το 2016. Ο υπερδιπλασιασμός των ελληνικών εξαγωγών ακριβώς αυτής της υποκατηγορίας προς Γαλλία, απετέλεσε την αιτία της προαναφερομένης απώλειας της 1^{ης} θέσης της Γερμανίας στην σχετική κατάταξη των χωρών – υποδοχής των ελληνικών εξαγωγών.

Προς σύγκριση και μόρφωση εικόνας επί εξέλιξης ελληνικών εξαγωγών φαρμακευτικών προϊόντων του διψήφιου ΚΣΟ 30, παρατίθεται κατωτέρω Γράφημα(15), επί τη βάση στοιχείων της γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS,, το οποίο αποδίδει την εξέλιξη του ρυθμού μεταβολής των ελληνικών εξαγωγών εν συγκρίσει με τον ρυθμό μεταβολής του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών προϊόντων της εν λόγω κατηγορίας το χρονικό διάστημα 2010-2018.

ΓΡΑΦΗΜΑ 15

Πηγή: DESTATIS

Επί τη βάση των ανωτέρω στοιχείων, η χώρα μας κατατάσσεται στην 18^η θέση μεταξύ των προμηθευτών της Γερμανίας σε φαρμακευτικά προϊόντα του ΚΣΟ 3004. Οι ελληνικές εξαγωγές, ωστόσο, μεταξύ 2010 και 2018, κατέγραψαν γενικώς αρνητική πορεία, με αποτέλεσμα το μερίδιο αυτών επί του συνόλου των αντίστοιχων γερμανικών εισαγωγών να συρρικνωθεί από 1,8% το 2010 σε 0,8% το 2018.

Οι λοιπές υποκατηγορίες ελληνικών εξαγωγών φαρμάκων περιλαμβάνουν: Προϊόντα της κατηγορίας ΚΣΟ 3003 (φάρμακα που αποτελούνται από προϊόντα αναμειγμένα μεταξύ τους, παρασκευασμένα για θεραπευτικούς ή προληπτικούς σκοπούς, αλλά που δεν παρουσιάζονται με μορφή δόσεων, ούτε είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση), οι εξαγωγές της οποίας μειώθηκαν περαιτέρω το 2018 σε €10,3 εκατ. από €12,6 εκατ. το 2017 και €15,8 εκατ. το 2016. Στην εν λόγω υποκατηγορία η Γερμανία, με μερίδιο 33,5% το 2018, διατηρεί την 1^η θέση μεταξύ των χωρών-υποδοχής των

αντιστοίχων ελληνικών προϊόντων.

Την σχετικώς σταθερή ανοδική πορεία των τελευταίων ετών συνέχισαν και οι ελληνικές εξαγωγές προϊόντων της υποκατηγορίας ΚΣΟ 3006 (διάφορα παρασκευάσματα και φαρμακευτικά είδη, όπως για παράδειγμα αποστειρωμένα ράμματα, αιμοστατικά, αντισυλληπτικά κα) ανελθούσες το 2018 στην αξία των €2,4 εκατ., έναντι €2 εκατ. το 2017 και €1,1 εκατ. το 2016.

→ **Μηχανές, Συσκευές και Υλικά Ηλεκτρικά και Μέρη των (ΚΣΟ 85):** Αποτελεί την 3^η σημαντικότερη και πολυπληθέστερη, με 47 ελληνικούς εξαγωγικούς κωδικούς κατηγορία. Οι εξαγωγές των σχετικών προϊόντων από την χώρα μας, σύμφωνα με στοιχεία EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ, σημείωσαν το 2018 μείωση 6% εν σχέσει με το 2017 και διαμορφώθηκαν στο επίπεδο των €159,9 εκατ., έναντι €170,2 εκατ. το 2017 (2016: €155,4 εκατ.). Στην εν λόγω κατηγορία η Γερμανία, το χρονικό διάστημα 2010-2018, εναλλάσσεται στην 1^η και 2^η θέση μεταξύ των χωρών-υποδοχής των ελληνικών εξαγωγών, με την Κύπρο⁶. Το 2018 το μερίδιο της Γερμανίας επί των ελληνικών εξαγωγών της κατηγορίας ανήλθε σε 15,7%. Τα στοιχεία του Πίνακα 13 που ακολουθεί αποδίδουν εναργώς την εξέλιξη των ελληνικών εξαγωγών προϊόντων του ΚΣΟ 85 κατά το χρονικό διάστημα 2010-2018.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ (ΚΣΟ 85) ΠΡΟΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑ (σε €)										
ΚΣΟ	ΠΡΟΪΟΝ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
8544	καλώδια	20.744.983	46.657.522	55.282.708	39.569.005	37.842.353	63.601.851	63.167.633	47.254.716	52.146.999
8507	ηλεκτρικοί συσσωρευτές	23.074.089	40.064.686	29.732.445	24.353.057	29.205.604	36.509.065	31.481.617	57.786.067	28.004.389
8517	τηλεφωνικές & άλλες συσκευές μετάδοσης & λήψης φωνής, εικόνων & δεδομένων	10.730.153	7.503.034	7.383.151	12.005.440	22.527.861	12.553.811	6.976.832	10.333.204	15.615.650
8516	ηλεκτροθερμικές συσκευές	1.544.046	5.700.147	8.329.448	10.405.445	9.800.816	9.584.952	10.359.451	9.940.681	14.513.340
8523	δίσκοι, ταινίες, διατάξεις αποθήκευσης με ημιαγωγό, «έξυπνες κάρτες» κλπ	3.180.885	2.856.372	1.536.859	5.300.152	5.318.207	5.471.087	8.293.497	6.578.731	13.096.638
8536	διακόπτες, βύσματα, υποδοχές ηλεκτρικών λαμπτήρων	24.910.487	26.789.613	18.326.401	12.430.391	7.233.719	6.549.120	8.160.718	10.512.495	10.331.987
8529	συσκευές ραδιοφωνίας/τηλεόρασης, λήψης εικόνων, ραντάρ, εγγραφή/αναπαραγωγή ήχου και οθονών απεικόνισης	1.154.586	1.483.496	1.180.722	761.511	607.116	520.533	3.152.733	2.744.420	6.276.672
8515	μηχανές συγκόλλησης	176.900	327.951	1.599.850	814.880	2.053.828	1.529.466	3.786.802	8.945.845	3.090.071
8538	Μέρη προορίζονται αποκλειστικά ή κύρια για συσκευές των κλάσεων 8535, 8536 ή 8537	2.320.103	2.247.681	2.240.731	2.577.023	3.427.524	3.509.006	3.156.457	2.365.246	2.824.288
8528	οθόνες απεικόνισης, δέκτες τηλεόρασης κλπ	7.060.928	5.699.150	5.311.027	4.605.232	2.125.312	2.463.198	3.597.960	4.664.450	2.682.640
8502	συγκροτήματα παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος	66.390	58.464	548.791	4.154.156	2.114.574	1.952.550	5.529.549	1.469.315	2.254.222
8512	ηλεκτρικές συσκευές φωτισμού ή σηματοδότησης κλπ	17.923	16.922	310	15.120	20.611	847.169	993.000	1.137.444	1.302.074
8518	μικρόφωνα	48.486	99.937	75.366	27.687	30.731	53.203	220.483	249.870	1.290.327
	Λοιπά Προϊόντα	27.213.884	19.063.251	20.615.971	16.299.747	15.298.476	11.545.053	6.581.013	6.233.069	6.515.618
	ΣΥΝΟΛΟ	122.243.843	158.568.226	152.163.780	133.318.846	137.606.732	156.690.064	155.457.745	170.215.553	159.944.915

Πηγή: EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ

Σημαντικότερο 4ψήφιο κωδικό της κατηγορίας απετέλεσαν, το 2018, τα καλώδια (ΚΣΟ 8544), οι εξαγωγές των οποίων προς Γερμανία αυξήθηκαν, από €47,2 εκατ. το 2017 σε €52,1 εκατ. το 2018 (2016: €63,1 εκατ.). Το γεγονός τούτο, σε συνδυασμό με την μείωση των ελληνικών εξαγωγών προς Η.Β., κατέταξε την Γερμανία για πρώτη φορά στην 1^η θέση των χωρών-υποδοχής προϊόντων του σχετικού κωδικού με μερίδιο 19,8% επί του συνόλου των ομοειδών ελληνικών εξαγωγών.

Οι εξαγωγές ηλεκτρικών συσσωρευτών (ΚΣΟ 8507), υποδιπλασιασθείσες σε αξία το 2018, ανήλθαν σε €28 εκατ. από €57,7 εκατ. το 2017 (2016: €31,4) και κατέλαβαν την 2^η θέση της κατηγορίας.

⁶ Δεδομένης της εξειδίκευσης και του μεγέθους της κυπριακής οικονομίας, είναι σχεδόν βέβαιο ότι μεγάλο τμήμα των ελληνικών εξαγωγών δεν έχουν ως τελικό προορισμό την Κύπρο, αλλά δρομολογούνται με αυτό τον τρόπο για φορολογικούς λόγους (βλ. «Εξαγωγές και Εξαγωγικές Επιχειρήσεις στην Ελλάδα», Οργανισμός Έρευνας και Ανάλυσης «διανέοσις», Δεκέμβριος 2018)

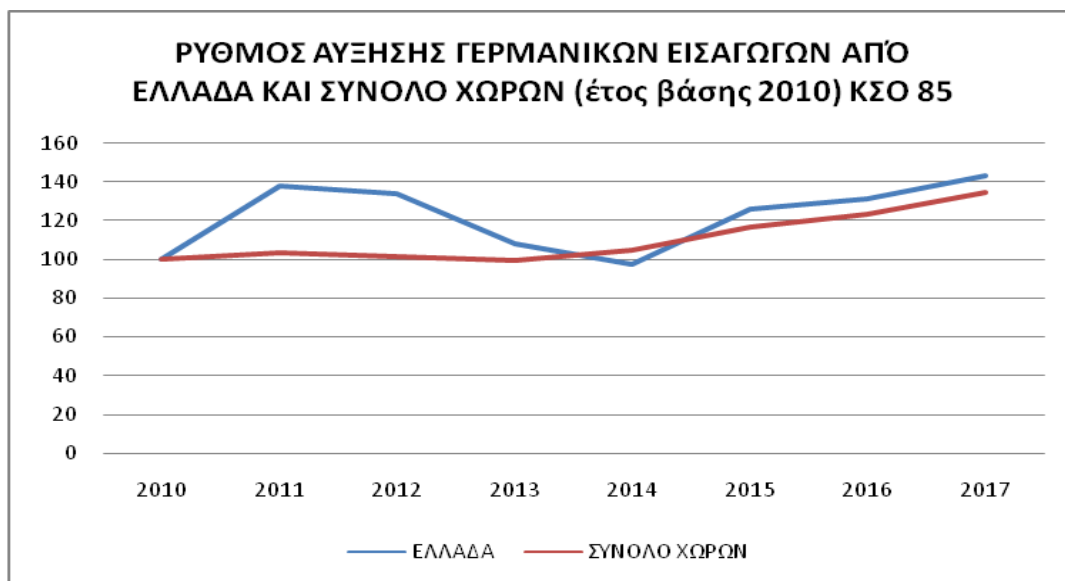
Παρά την μείωση η Γερμανία, με μερίδιο 32,2% το 2018, διατήρησε την 1^η θέση μεταξύ των χωρών-υποδοχής των ελληνικών εξαγωγών της υποκατηγορίας.

Σημαντική αύξηση σημείωσαν και οι εξαγωγές των ΚΣΟ 8517 (τηλεφωνικές και άλλες συσκευές μετάδοσης και λήψης φωνής, εικόνων και δεδομένων), ΚΣΟ 8516 (ηλεκτροθερμικές συσκευές) και ΚΣΟ 8523 (δίσκοι, ταινίες, διατάξεις αποθήκευσης με ημιαγωγό, «έξυπνες κάρτες» κλπ.) από €10,3 εκατ., €9,9 εκατ. και €6,5 εκατ. το 2017 σε €15,6 εκατ., €14,5 εκατ. και €13 εκατ. το 2018 αντιστοίχως (2016: €6,9 εκατ., €10,3εκατ. €8,2 εκατ.) Οι εξαγωγές του ΚΣΟ 8536 (διακόπτες, βύσματα, υποδοχές ηλεκτρικών λαμπτήρων) καθώς και τα μέρη αυτών (ΚΣΟ 8538) παρέμειναν περίπου στο ίδιο επίπεδο με το 2017 (2018: 10,3 εκατ. € και 2,8 εκατ. € αντιστοίχως), ενώ τα μέρη συσκευών των κλάσεων 8525-8528, δηλαδή των συσκευών ραδιοφωνίας/τηλεόρασης, λήψης εικόνων, ραντάρ, εγγραφής/αναπαραγωγής ήχου και οθονών απεικόνισης (ΚΣΟ 8529) τριπλασιάστηκαν το 2018, ανερχόμενες σε €6,2 εκατ. (2017: €2,7 εκατ., 2016: €3,1 εκατ.). Οι εξαγωγές των ΚΣΟ 8515 (μηχανές συγκόλλησης) και ΚΣΟ 8528 (οθόνες απεικόνισης, δέκτες τηλεόρασης κλπ.) μειώθηκαν το 2018 στα €3,0 εκατ. και €2,6 εκατ. αντιστοίχως, έναντι €8,9 εκατ. και €4,6 εκατ. το 2017 (2016: €3,7 εκατ. €3,5 εκατ.).

Η αξία, τέλος των εξαγωγών των υποκατηγοριών ΚΣΟ 8502 (συγκροτήματα παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος), ΚΣΟ 8512 (ηλεκτρικές συσκευές φωτισμού ή σηματοδότησης κλπ) και ΚΣΟ 8518 (μικρόφωνα), ανήλθαν σε €2,2 εκατ., €1,3 εκατ. και €1,3 εκατ. αντιστοίχως το 2018, έναντι €1,4 εκατ., €1,1 εκατ. και €249,8 χιλ. το 2017 (2016: €5,5 εκατ., €993 χιλ. €220 χιλ).

Προς σύγκριση και μόρφωση εικόνας επί εξελίξεως ελληνικών εξαγωγών της 2ψήφιας κατηγορίας προϊόντων του ΚΣΟ 85, παρατίθεται κατωτέρω Γράφημα(16), επί τη βάση στοιχείων της γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS,, το οποίο αποδίδει την εξέλιξη του ρυθμού μεταβολής των ελληνικών εξαγωγών εν συγκρίσει με τον ρυθμό μεταβολής του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών προϊόντων της εν λόγω κατηγορίας το χρονικό διάστημα 2010-2018.

ΓΡΑΦΗΜΑ 16

Πηγή: DESTATIS

Επί τη βάση των ανωτέρω στοιχείων η χώρα μας κατατάσσεται στην 47^η θέση μεταξύ των προμηθευτών της Γερμανίας σε ηλεκτρικές συσκευές (ΚΣΟ 85). Στις γερμανικές εισαγωγές κυριαρχούν η Κίνα και ακολουθούν, με πολύ μικρότερα, αλλά σημαντικά μερίδια, οι παραδοσιακές βιομηχανικές χώρες (ΗΠΑ, Γαλλία, Ιταλία κλπ.), οι χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, της ΝΑ Ασίας, Ιαπωνία κα. Οι εξαγωγές από την χώρα μας προς Γερμανία, μεταξύ 2010 και 2018, αν και κατορθώνουν σε γενικές γραμμές να ακολουθούν την αυξητική πορεία των γερμανικών εισαγωγών στο σύνολό τους, δεν έχουν υπερβεί σε μερίδιο το 0,1% επί των συνολικών γερμανικών εισαγωγών της κατηγορίας.

→ **Πετρελαιοειδή ΚΣΟ 27:** Η επόμενη διψήφια κατηγορία ελληνικών εξαγωγών (παραλειπομένων

των ΚΣΟ 20, 08 και 04 που αφορούν τρόφιμα και οι οποίες εξετάζονται χωριστά κατωτέρω), περιλαμβάνει τα πετρελαιοειδή ΚΣΟ 27, των οποίων οι εξαγωγές, σύμφωνα με στοιχεία EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ, καταγράφουν κατά καιρούς έντονες διακυμάνσεις και αστάθεια. Το 2018 οι ελληνικές εξαγωγές πετρελαιοειδών, σημειώνοντας μεγάλη αύξηση 48,5%, ανήλθαν σε €108,2 εκατ., έναντι €72,8 εκατ. το 2017 και €62 εκατ. το 2016. Το μεγαλύτερο τμήμα αυτών κατέλαβαν οι εξαγωγές ειδικού καυσίμου αεριοθουμένων (ΚΣΟ 27101921), η αξία των οποίων διαμορφώθηκε στο επίπεδο των €90,2 εκατ., έναντι €57,4 εκατ. το 2017 και €42,8 εκατ. το 2016. Σημειώνεται ότι η Γερμανία, με μερίδιο 5,6% επί συνόλου ελληνικών εξαγωγών καυσίμου αεριοθουμένων το 2018, απετέλεσε την 5^η χώρα-προορισμό των συγκεκριμένων ελληνικών εξαγωγών, μετά από Ισπανία, Η.Β., Τουρκία και Ιταλία.

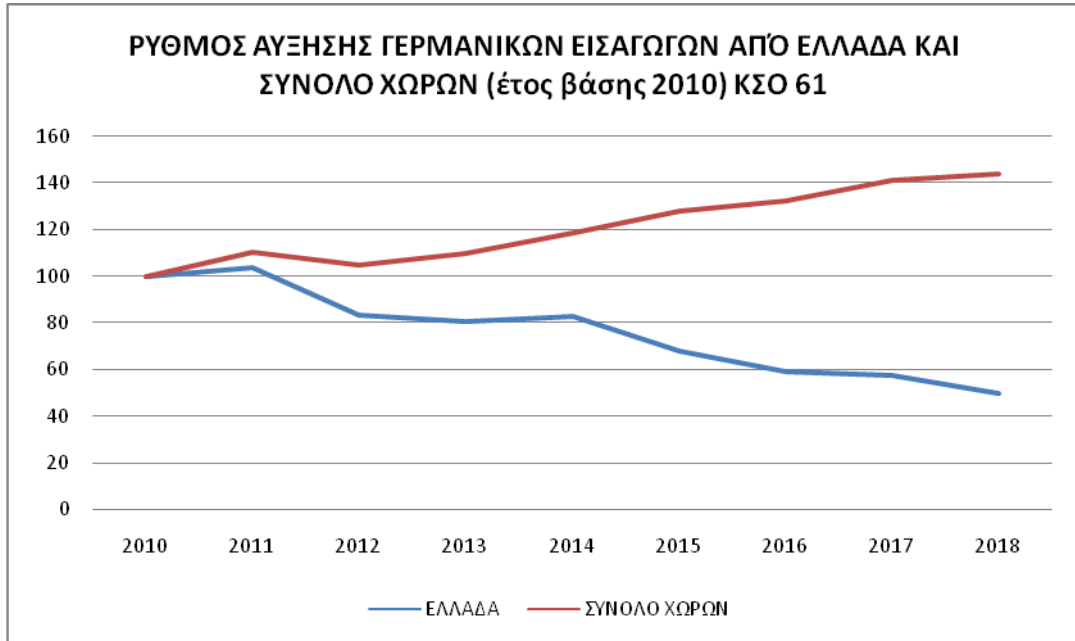
Έπονται τα προϊόντα ορυκτών κεριών της υποκατηγορίας ΚΣΟ 27129099, οι εξαγωγές των οποίων ανήλθαν το 2018 σε €11,7 εκατ., έναντι €8,9 εκατ. το 2017 (2016: €7,8 εκατ.). Τέλος, αναφέρονται άλλες τρεις υποκατηγορίες προϊόντων διύλισης πετρελαίου, ήτοι οι ΚΣΟ 27101968 (πετρέλαιο εξωτερικής καύσεως), ΚΣΟ 27101947 (πετρέλαιο εσωτερικής καύσεως) και ΚΣΟ 27101290 (άλλα ελαφριά λάδια), όπου οι ελληνικές εξαγωγές το 2018 ανήλθαν σε €4,3 εκατ., €1,0 εκατ. και €660,6 χιλ., έναντι €3,9 εκατ., €818 χιλ. και €267,2 χιλ. αντιστοίχως το 2017 (2016: €7,5 εκατ., €799,2 χιλ., €275,1 χιλ.).

→ **Ενδύματα (ΚΣΟ 61):** Αποτελούν τον 5^ο σημαντικότερο εξαγωγικό κωδικό της χώρας μας. Οι ελληνικές εξαγωγές της εν λόγω κατηγορίας προς Γερμανία, σύμφωνα με στοιχεία EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ, το χρονικό διάστημα 2010-2018, έχουν μειωθεί σχεδόν στο ήμισυ, από €158,2 εκατ. το 2010 σε €82,8 εκατ. το 2018. Παρά ταύτα η Γερμανία, με μερίδιο 20,9% επί συνόλου ελληνικών εξαγωγών της κατηγορίας, παρέμεινε ο 1^{ος} εξαγωγικός προορισμός ελληνικών ενδυμάτων.

Το μεγαλύτερο τμήμα των ελληνικών εξαγωγών ενδυμάτων καταλαμβάνει η υποκατηγορία ΚΣΟ 6106 (φορέματα-πουκάμισα, μπλούζες-πουκάμισα για γυναίκες και κορίτσια), παρά το γεγονός ότι η αξία τους μειώνεται σταθερά τα τελευταία έτη (2018: €35 εκατ., 2017: €40,3 εκατ., 2016: €42,9 εκατ. κλπ.). Επόμενοι σημαντικότεροι κωδικοί είναι οι ΚΣΟ 6104 και 6109, οι εξαγωγές των οποίων ανήλθαν το 2018 σε €28,5 εκατ. και €18,3 εκατ., έναντι €23,3 εκατ. και €19,6 εκατ. το 2017 (2016: €42,9 εκατ. €19,5 εκατ.). Μείωση σημείωσαν συναφώς και οι λοιπές κατηγορίες 4ψήφιας ανάλυσης των ελληνικών εξαγωγών.

Προς σύγκριση και μόρφωση εικόνας επί εξέλιξης ελληνικών εξαγωγών της 2ψήφιας κατηγορίας προϊόντων του ΚΣΟ 61, παρατίθεται κατωτέρω Γράφημα(17), επί τη βάση στοιχείων της γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS,, το οποίο αποδίδει την εξέλιξη του ρυθμού μεταβολής των ελληνικών εξαγωγών εν συγκρίσει με τον ρυθμό μεταβολής του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών προϊόντων της εν λόγω κατηγορίας το χρονικό διάστημα 2010-2018.

ΓΡΑΦΗΜΑ 17

Πηγή: DESTATIS

Επί τη βάσει των ανωτέρω στοιχείων, η χώρα μας κατατάσσεται στην 30^η θέση μεταξύ των προμηθευτών ενδυμάτων του ΚΣΟ 61 της Γερμανίας. Οι ελληνικές εξαγωγές προς Γερμανία, ωστόσο, μειώνονται συνεχώς μεταξύ 2010 και 2018, εν αντιθέσει προς το σύνολο των αντίστοιχων γερμανικών εισαγωγών, οι οποίες αυξάνονται, με αποτέλεσμα το μερίδιο της χώρας μας επί των τελευταίων να μειωθεί από 1,3% το 2010 σε 0,4% το 2018.

→ **Πλαστικές Ύλες (ΚΣΟ 39):** Στην εν λόγω κατηγορία η χώρα μας διαφαίνεται να έχει εδραιώσει την παρουσία της στην Γερμανία σε σημαντικό αριθμό υποκατηγοριών, καταγράφοντας μάλιστα, σύμφωνα με στοιχεία EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ, από το 2010 και εφεξής συνεχή αύξηση εξαγωγών. Το 2018 οι ελληνικές εξαγωγές προς Γερμανία ανήλθαν σε €82,5 εκατ. έναντι €73,8 εκατ. το 2017 και €68,4 εκατ. το 2016. Η Γερμανία, με μερίδιο 6,9% επί του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών της κατηγορίας, κατέστη ο 5^{ος} σημαντικότερος προορισμός των ελληνικών εξαγωγών μετά από Βουλγαρία (12,2%), Τουρκία (10,9%), Ρουμανία (8,9%) και Ιταλία (8,1%).

Το μεγαλύτερο τμήμα των εξαγωγών της χώρας μας προς Γερμανία στην εν λόγω κατηγορία (29,1%) καταλαμβάνει ο ΚΣΟ 3920 (πλάκες, φύλλα, μεμβράνες από πλαστικές ύλες πάχους <1mm) με εξαγωγές, οι οποίες το 2018 ανήλθαν €24,0 εκατ., μειωμένες ελαφρά έναντι 2017 (€24,6 εκατ.) (2016: €22,4 εκατ.). Η Γερμανία, με μερίδιο 15,8% επί συνόλου ελληνικών εξαγωγών της συγκεκριμένης υποκατηγορίας προϊόντων (2010: 8,5%), το 2018, συνιστά πλέον τον 1^ο προορισμό των αντίστοιχων ελληνικών εξαγωγών.

Στην 2^η θέση ανήλθαν οι εξαγωγές του ΚΣΟ 3924 (Πιατικά, άλλα είδη νοικοκυριού ή οικιακής οικονομίας και είδη υγιεινής ή καλλωπισμού, από πλαστικές ύλες), διπλασιαζόμενες από €7,8 εκατ. το 2017 σε €14,0 εκατ. το 2018 (2016: €9,4 εκατ.). Στην εν λόγω υποκατηγορία η Γερμανία, με μερίδιο το οποίο αυξήθηκε από 3,3% το 2010 σε 14,2% το 2018, συνιστά τον 2^ο σημαντικότερο προορισμό των ελληνικών εξαγωγών.

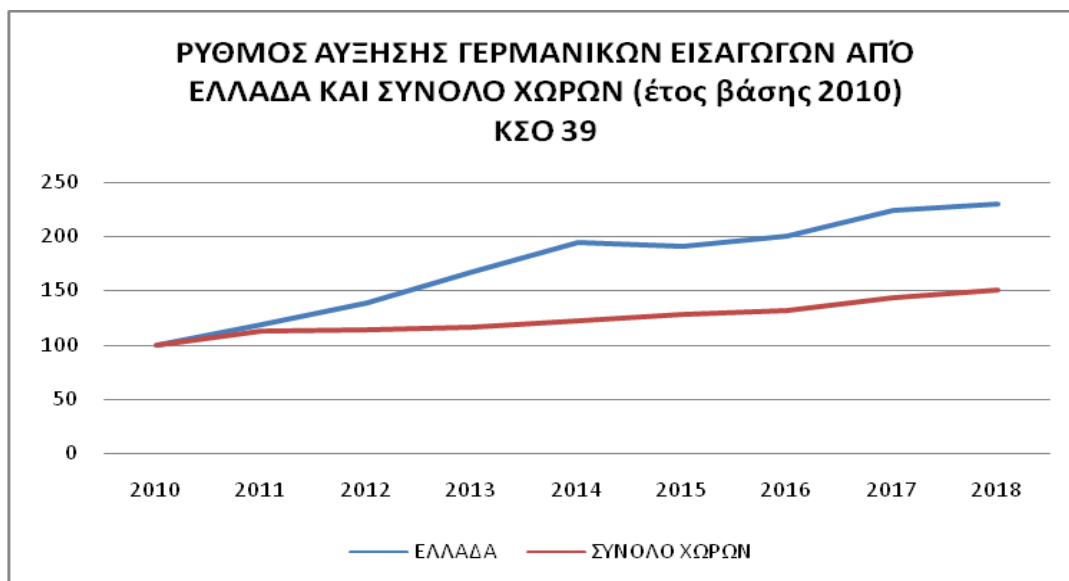
Αύξηση κατέγραψαν και οι υποκατηγορίες ΚΣΟ 3921 (Άλλες πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες και λουρίδες από πλαστικές ύλες), ΚΣΟ 3919 (Πλάκες, φύλλα, ταινίες, λουρίδες, μεμβράνες και άλλες επίπεδες μορφές, αυτοκόλλητα, από πλαστικές ύλες) και ΚΣΟ 3926 (Άλλα τεχνουργήματα από πλαστικές ύλες και τεχνουργήματα από άλλες ύλες των κλάσεων 3901 μέχρι 3914 πχ. είδη γραφείου, γάντια, πλαστικά φίλτρα κλπ.), από €9,7 εκατ., €8,5 εκατ. και €4,0 εκατ. το 2018 σε €12,2 εκατ., €9,9 εκατ. και €5,6 εκατ. το 2018 αντίστοιχως. Και στις τρεις υποκατηγορίες η Γερμανία κατέστη το 2018 1^{ος} εξαγωγικός προορισμός, ξεκινώντας από πολύ χαμηλά επίπεδα το 2010.

Στις υπόλοιπες υποκατηγορίες καταγράφεται γενικά σταθερότητα ή ελαφρά μείωση, πλην των (ΚΣΟ 3901, 3905, 3908), που περιλαμβάνουν πλαστικά προϊόντα αρχικής μορφής, οι εξαγωγές των οποίων

σημείωσαν ιδιαίτερος αισθητής μείωση.

Προς σύγκριση και μόρφωση εικόνας επί εξελίξεως ελληνικών εξαγωγών της 2ψήφιας κατηγορίας προϊόντων του ΚΣΟ 39, παρατίθεται κατωτέρω Γράφημα(18), επί τη βάσει στοιχείων της γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS,, το οποίο αποδίδει την εξέλιξη του ρυθμού μεταβολής των ελληνικών εξαγωγών εν συγκρίσει με τον ρυθμό μεταβολής του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών προϊόντων της εν λόγω κατηγορίας το χρονικό διάστημα 2010-2018.

ΓΡΑΦΗΜΑ 18

Πηγή: DESTATIS

Επί τη βάσει των ανωτέρω στοιχείων, η χώρα μας κατατάσσεται στην 34^η θέση μεταξύ των προμηθευτών πλαστικών προϊόντων της Γερμανίας. Οι εξαγωγές μας, ωστόσο, αυξανόμενες μεταξύ 2010 και 2018 με μεγαλύτερο ρυθμό εκείνου του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών της κατηγορίας, έχουν κατορθώσει να αυξήσουν μερίδια επί του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών πλαστικών, από 0,1% σε 0,2%.

→ **Χαλκός και Τεχνουργήματα από Χαλκό (ΚΣΟ 74).** Οι ελληνικές εξαγωγές προϊόντων της εν λόγω κατηγορίας, σύμφωνα με στοιχεία EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ, αυξήθηκαν περαιτέρω το 2018 και διαμορφώθηκαν στο επίπεδο των €53,5 εκατ., έναντι €41,7 εκατ. το 2017. Η Γερμανία, με μερίδιο 8,0% το 2018, αποτελεί τον 6^ο σημαντικότερο προορισμό των ελληνικών εξαγωγών της κατηγορίας, προηγούμενων της Ιταλίας, Βουλγαρίας, του Η.Β., της Ρουμανίας και Γαλλίας.

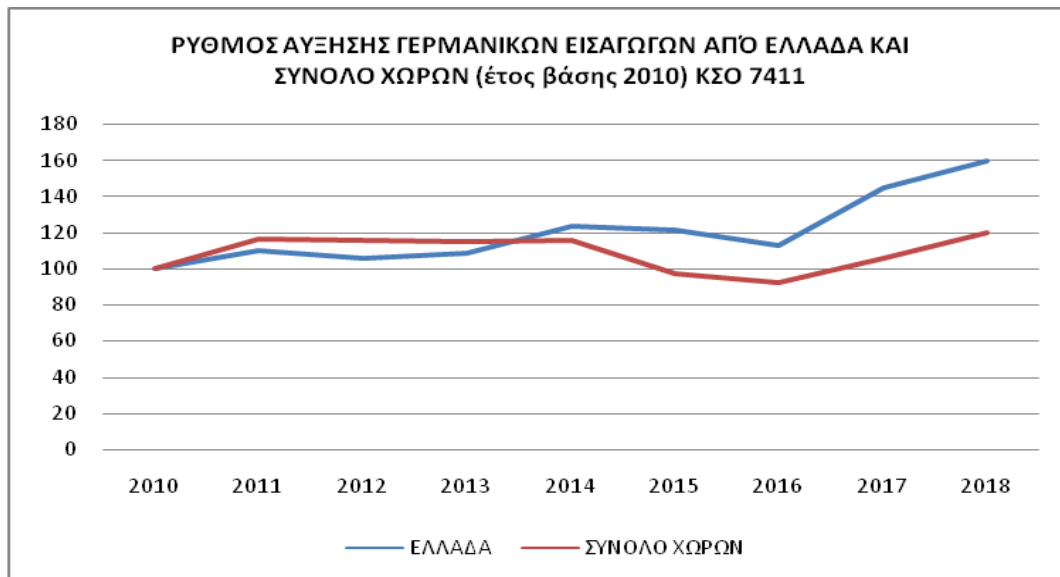
Τούτο οφείλεται, κατά βάση, στην αύξηση των εξαγωγών της κυριότερης υποκατηγορίας (μερίδιο 85,9% επί των εξαγωγών της κατηγορίας ΚΣΟ 74), ήτοι των χάλκινων σωλήνων ΚΣΟ 7411, οι οποίες ανήλθαν το 2018 σε €45,9 εκατ., έναντι €36,8 εκατ. το 2017 (2016: €31,4 εκατ.). Στην κατηγορία εν λόγω κατηγορία η Γερμανία καταλαμβάνει την 4^η θέση μεταξύ των χωρών-υποδοχής των ελληνικών εξαγωγών, με μερίδιο 9,8% επί του συνόλου των αντίστοιχων ελληνικών εξαγωγών.

Σημαντικές αυξήσεις καταγράφονται και σε όλες σχεδόν τις υπόλοιπες υποκατηγορίες των ελληνικών εξαγωγών τεχνουργημάτων από χαλκό, ξεκινώντας ωστόσο από πολύ χαμηλότερο επίπεδο. Αμελητέα αύξηση στα €3,4 εκατ. κατέγραψαν και οι εξαγωγές ράβδων από χαλκό του ΚΣΟ 7407 (2017: €2,5 εκατ. από €2,4 εκατ. το 2016) παραμένοντας, ωστόσο, σε χαμηλά επίπεδα εν συγκρίσει με τις αρχές της τρέχουσας δεκαετίας (2010: €7,4 εκατ.). Παρά τις επί μέρους διακυμάνσεις, οι ελληνικές εξαγωγές στις υπόλοιπες υποκατηγορίες (πλάκες και φύλλα από χαλκό, απορρίμματα και θραύσματα χαλκού, σύρματα από χαλκό κα.) παρέμειναν το 2018 στο ίδιο επίπεδο του προηγούμενου έτους (2017: 2,4 εκατ. €).

Προς σύγκριση και μόρφωση εικόνας επί εξελίξεως ελληνικών εξαγωγών της 2ψήφιας κατηγορίας προϊόντων του ΚΣΟ 74, παρατίθεται κατωτέρω Γράφημα(19), επί τη βάσει στοιχείων της γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS, το οποίο αποδίδει την εξέλιξη του ρυθμού μεταβολής των ελληνικών εξαγωγών εν συγκρίσει με τον ρυθμό μεταβολής του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών

ΓΡΑΦΗΜΑ 19

Πηγή: DESTATIS

Επί τη βάσει των ανωτέρω στοιχείων, η χώρα μας κατατάσσεται στην 2^η θέση μεταξύ των προμηθευτών χάλκινων σωλήνων της Γερμανίας, έχοντας κατορθώσει από το 2010 και εφεξής να αυξήσει το μερίδιό της επί του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών της υποκατηγορίας, από 16,2% το 2010 σε 21,7% το 2018. Κύριοι προμηθευτές: Αυστρία με μερίδιο 23,6%, ακολουθούμενη στην 3^η θέση από Ιταλία (17,8%), ενώ η Κίνα αυξάνει σταθερά τις εξαγωγές της από το 2010 και εφεξής, έχοντας, ωστόσο, κατορθώσει προς το παρόν να αποσπάσει μερίδιο 6,2%.

→ **Τεχνουργήματα από Χυτοσίδηρο, Σίδηρο, ή Χάλυβα (ΚΣΟ 73):** Οι ελληνικές εξαγωγές της εν λόγω 2ψήφιας κατηγορίας προς Γερμανία, σύμφωνα με στοιχεία EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ, αυξήθηκαν το 2018 σε €53,5 εκατ., έναντι €45,7 εκατ. το 2017. Μεταξύ 2012 και 2018, η Γερμανία, (μερίδιο 8,3% το 2018), παραμένει ο 2^{ος} σημαντικότερος προορισμός των ελληνικών εξαγωγών της εν λόγω κατηγορίας μετά τις ΗΠΑ.

Πρώτος 4ψήφιος εξαγωγικός κωδικός, παρά την μείωση των εξαγωγών, από €13,8 εκατ. το 2017 σε €10,7 εκατ. το 2018, παρέμεινε ο ΚΣΟ 7326 (άλλα τεχνουργήματα από σίδηρο ή χάλυβα). Στην εν λόγω υποκατηγορία, η Γερμανία, με μερίδιο 30% και πλέον, καταλαμβάνει τα τελευταία 2 έτη (2017, 2018) την 1^η θέση μεταξύ των χωρών-υποδοχής των ελληνικών εξαγωγών

Οι ελληνικές εξαγωγές προϊόντων του ΚΣΟ 7312 (συρματόσχοινα) καταγράφουν σταθερή ανοδική πορεία, από €818,8 χιλ. το 2010 σε €9,3 εκατ. το 2018. Στην υποκατηγορία εν προκειμένω, η Γερμανία παραμένει διαχρονικά ο 1^{ος} προορισμός των ελληνικών εξαγωγών. Η Ελλάδα παράλληλα αυξάνει συνεχώς εμπορικά μερίδια επί των γερμανικών εισαγωγών (0,38% το 2010 σε 2,25% το 2018).

Στην 3^η και 4^η θέση κατατάσσονται οι σωλήνες που χρησιμοποιούνται για τους αγωγούς πετρελαίου ή αερίου από σίδηρο ή χάλυβα με ΚΣΟ 7306 και 7305 και εξαγωγές το 2018 €9,1 εκατ. και €8,9 εκατ. αντιστοίχως (2017: €11,5 εκατ. και €0). Στις εν λόγω υποκατηγορίες, η Γερμανία καταλαμβάνει την 2^η και 5^η θέση μεταξύ των χωρών-υποδοχής των αντίστοιχων ελληνικών εξαγωγών.

Σταθερά, σε σχετικώς υψηλά επίπεδα, διατηρείται η πορεία των ελληνικών εξαγωγών του ΚΣΟ 7324 (είδη υγιεινής και μέρη από χυτοσίδηρο) μεταξύ 2010 και 2018, δεδομένου ότι η αξία των εξαγωγών, το 2018, διαμορφωθείσα στο επίπεδο των €8,5 εκατ., έναντι €6,2 εκατ. το 2010, κατέστησε την Γερμανία εκ νέου τον υπ' αριθμ. 1 προορισμό των ελληνικών εξαγωγών.

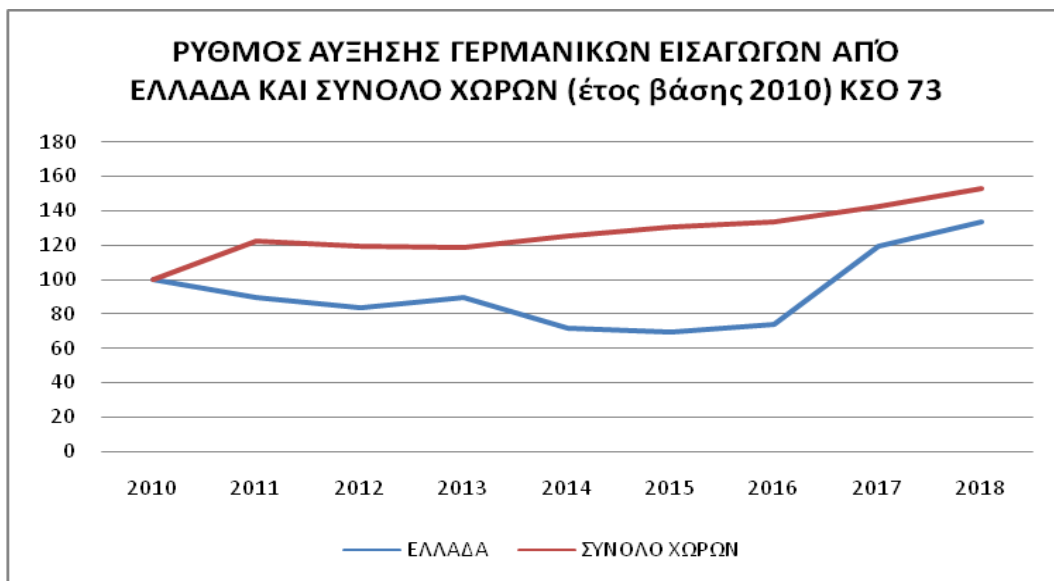
Σημειώνεται ότι στην κατηγορία αυτή, σύμφωνα με στοιχεία της γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS, η χώρα μας κατατάσσεται στην 6^η θέση μεταξύ των προμηθευτών-χωρών της Γερμανίας, με σχετικά σταθερό διαχρονικά μερίδιο, το οποίο, το 2018, ανήλθε στο 5,29% επί του συνόλου των

γερμανικών εισαγωγών της υποκατηγορίας.

Άξιες μνείας θεωρούνται τέλος, οι υποκατηγορίες ΚΣΟ 7308 (διάφορες κατασκευές από χυτοσίδηρο) και ΚΣΟ 7307 (εξαρτήματα σωληνώσεων), με εξαγωγές το 2018 €3,1 εκατ. και €1,5 εκατ. αντιστοίχως (2017: €2 εκατ. και €1,1 εκατ., 2016: €849,4 χιλ. €1,68 εκατ.). Στην πρώτη υποκατηγορία η Γερμανία αποτελεί τον 2^ο εξαγωγικό προορισμό, ενώ στην δεύτερη τον 9^ο προορισμό των αντίστοιχων ελληνικών εξαγωγών.

Προς σύγκριση και μόρφωση εικόνας επί εξελίξεως ελληνικών εξαγωγών της 2ψήφιας κατηγορίας προϊόντων του ΚΣΟ 73, παρατίθεται κατωτέρω Γράφημα(20), επί τη βάσει στοιχείων της γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS, το οποίο αποδίδει την εξέλιξη του ρυθμού μεταβολής των ελληνικών εξαγωγών εν συγκρίσει με τον ρυθμό μεταβολής του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών προϊόντων της εν λόγω κατηγορίας το χρονικό διάστημα 2010-2018.

ΓΡΑΦΗΜΑ 20

Πηγή: DESTATIS

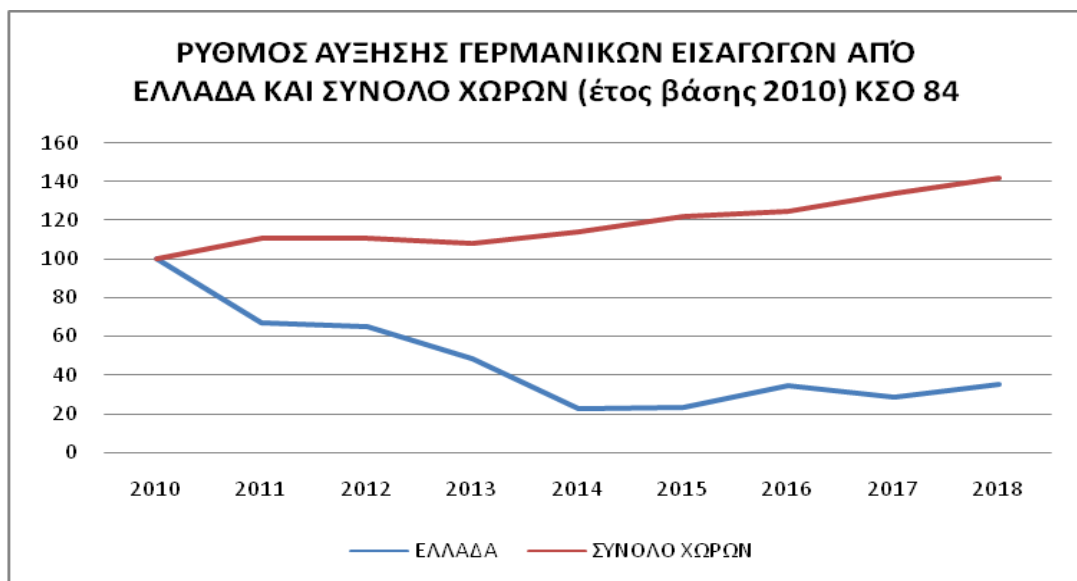
Επί τη βάσει των ανωτέρω στοιχείων, η χώρα μας, με μερίδιο 0,2% επί του συνόλου των συναφών γερμανικών εισαγωγών, κατατάσσεται στην 38^η θέση μεταξύ των προμηθευτών της Γερμανίας σε προϊόντα του ΚΣΟ 73. Στις γερμανικές εισαγωγές κυριαρχούν Ιταλία, Κίνα, Πολωνία και Τσεχία. Οι ελληνικές εξαγωγές είχαν καθοδική πορεία μεταξύ 2010-2016. Την διετία 2017 και 2018 η τάση ανεστράφη, με αποτέλεσμα η χώρα μας να επανακτήσει μερίδια επί του συνόλου των αντίστοιχων γερμανικών εισαγωγών.

→ **Μηχανικές Επινοήσεις, Λέβητες, Μηχανές, Συσκευές, μέρη αυτών κλπ (ΚΣΟ 84):** Οι ελληνικές εξαγωγές της εν λόγω κατηγορίας, σύμφωνα με στοιχεία EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ, ανήλθαν σε €49,7 εκατ. το 2018, σε παρόμοια των ετών 2017 και 2016 επίπεδα. Η Γερμανία, με μερίδιο το 2018 3,1%, αποτελεί τον 7^ο σημαντικότερο προορισμό των ελληνικών εξαγωγών της εν λόγω κατηγορίας. Οι ελληνικές εξαγωγές κατανέμονται σε πολλούς 4ψήφιους κωδικούς προϊόντων, οι οποίοι εμφανίζουν σημαντικές διακυμάνσεις από έτος σε έτος, δυσχεραίνοντας έτσι την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων ως προς τις μακροπρόθεσμες δυνατότητες παγίωσης σταθερού μεριδίου στην γερμανική αγορά. Εν λόγω εξαγωγές περιλαμβάνουν συσκευές κλιματισμού, μηχανές εκτύπωσης, ανελκυστήρες, κινητήρες πλοίων, μέρη συστημάτων κρουνοποιίας, ψυκτικές συσκευές και έπιπλα, θερμαντήρες, μηχανές πλανίσματος, κάμψης σταθεροποίησης και ισιώματος, Η/Υ, φίλτρα αέρα/νερού, μέρη μηχανών συγκομιδής/αλωνισμού, συσκευές ψεκασμού κ.ά. Τα περισσότερα εξ αυτών αφορούν σε προϊόντα, τα οποία δεν διακινούνται μέσω λιανικού εμπορίου, αλλά παράγονται/εξάγονται κατόπιν παραγγελίας ή/και ανάληψης υπεργολαβίας, χαρακτηριστικό που δικαιολογεί τον ευκαιριακό και αποσπασματικό χαρακτήρα των εξαγωγών.

Προς σύγκριση και μόρφωση εικόνας επί εξελίξεως ελληνικών εξαγωγών της 2ψήφιας κατηγορίας προϊόντων του ΚΣΟ 84 παρατίθεται κατωτέρω Γράφημα(21), επί τη βάσει στοιχείων της γερμανικής

Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS, το οποίο αποδίδει την εξέλιξη του ρυθμού μεταβολής των ελληνικών εξαγωγών εν συγκρίσει με τον ρυθμό μεταβολής του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών προϊόντων της εν λόγω κατηγορίας το χρονικό διάστημα 2010-2018.

ΓΡΑΦΗΜΑ 21

Πηγή: DESTATIS

Επί τη βάσει των ανωτέρω στοιχείων η χώρα μας, με μερίδιο μόλις 0,02%, κατατάσσεται στην 59^η θέση μεταξύ των προμηθευτών της Γερμανίας σε προϊόντα του ΚΣΟ 84. Στις γερμανικές εισαγωγές κυριαρχούν η Κίνα και ακολουθούν, με πολύ μικρότερα αλλά σημαντικά μερίδια, παραδοσιακές βιομηχανικές χώρες (ΗΠΑ, Γαλλία, Ιταλία κλπ.), οι χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, της Νοτιοανατολικής Ασίας κ.ά. Οι εξαγωγές από την χώρα μας μειώθηκαν σημαντικά μεταξύ 2010-2014 και παρέμειναν σε χαμηλό επίπεδο έως το 2018, ενώ οι γερμανικές εισαγωγές σε όλο το ανωτέρω χρονικό διάστημα διατήρησαν ανοδική τάση.

→ **Διάφορα Προϊόντα Χημικών Βιομηχανιών (ΚΣΟ 38):** Μείωση κατέγραψαν το 2018 και διαμορφώθηκαν στο επίπεδο των €28,5 εκατ., έναντι €29,6 εκατ. το 2017 και €27,5 εκατ. το 2016, σύμφωνα με στοιχεία EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ, οι εξαγωγές της κατηγορίας ΚΣΟ 38 (Διάφορα προϊόντα χημικών βιομηχανιών). Σημαντικότερη υποκατηγορία (77,4% των εξαγωγών της διψήφιας κατηγορίας) συνιστά ο ενεργός άνθρακας ΚΣΟ 3802 (χρησιμοποιείται, μεταξύ άλλων, στα φίλτρα τσιγάρων), με εξαγωγές το 2018 €22,1 εκατ., έναντι €22,4 εκατ. το 2017. Η Γερμανία, με μερίδιο 30,1% επί συνόλου ελληνικών εξαγωγών της συγκεκριμένης υποκατηγορίας, παραμένει διαχρονικά η 1^η χώρα-προορισμός των σχετικών ελληνικών εξαγωγών.

Η χώρα μας αντιστοίχως, σύμφωνα με στοιχεία της DESTATIS, συνιστά τον 2^ο κατά σειρά προμηθευτή της Γερμανίας στην εν λόγω υποκατηγορία προϊόντων, με μερίδιο 11,1% επί των συνολικών εισαγωγών αυτής το 2018. Προηγείται η Κίνα με μερίδιο 17,7% και ακολουθούν Φιλιππίνες (11,1%), Ολλανδία (9,1%), Βέλγιο (8,8%), ΗΠΑ (7,4%) κ.ά.

Εκ των υπολοίπων υποκατηγοριών του ΚΣΟ 38 σημειώνονται τα εμπορικά αποτελέσματα της υποκατηγορίας ΚΣΟ 3824 (διάφορα κονιάματα και σκυροδέματα) με εξαγωγές, το 2018, €3,7 εκατ., έναντι €4,5 εκατ. το 2017 και €4,6 εκατ. το 2016. Οι λοιπές εξαγωγές κατανέμονται σε διάφορες υποκατηγορίες, που περιλαμβάνουν κολοφόνια και ρητινικά οξέα, υποκινητές αντίδρασης, αντιδραστήρια διαγνωστικής, προϊόντα για το κολλάρισμα κ.ά., οι εξαγωγές της οποίας καταλαμβάνοντας μερίδιο 9,6% επί του συνόλου της διψήφιας κατηγορίας, ανήλθαν το 2018 σε €2,73 εκατ., έναντι €2,71 εκατ. το 2017 και €3,74 εκατ. το 2016.

Σύμφωνα με στοιχεία της γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS, το μερίδιο της χώρας μας επί των γερμανικών εισαγωγών, σε όλες τις υποκατηγορίες πλην του ΚΣΟ 3802, κυμάνθηκε την περίοδο 2010-2018 σε ιδιαίτερος χαμηλά επίπεδα, μεταξύ 0,06% και 0,08%.

→ **Οχήματα (ΚΣΟ 87):** Σύμφωνα με στοιχεία EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ, οι εξαγωγές των προϊόντων του ΚΣΟ 87 ανήλθαν το 2018 σε €25,9 εκατ., έναντι €25,1 εκατ. το 2017 και €23,5 εκατ. το 2016. Επισημαίνεται συναφώς ότι οι εξαγωγές περιλαμβάνουν και αφορούν κατά το μεγαλύτερο τμήμα της αξίας, επανεξαγωγές αυτοκινήτων ή μηχανών μεγάλου κυβισμού, καινούργιων ή μεταχειρισμένων, καθώς και ανταλλακτικών, προϊόντα τα οποία, πλην ελάχιστων εξαιρέσεων, δεν παράγονται στην χώρα μας. Κατά συνέπεια δεν χρήζουν ανάλυσης στο πλαίσιο της παρούσης εκθέσεως.

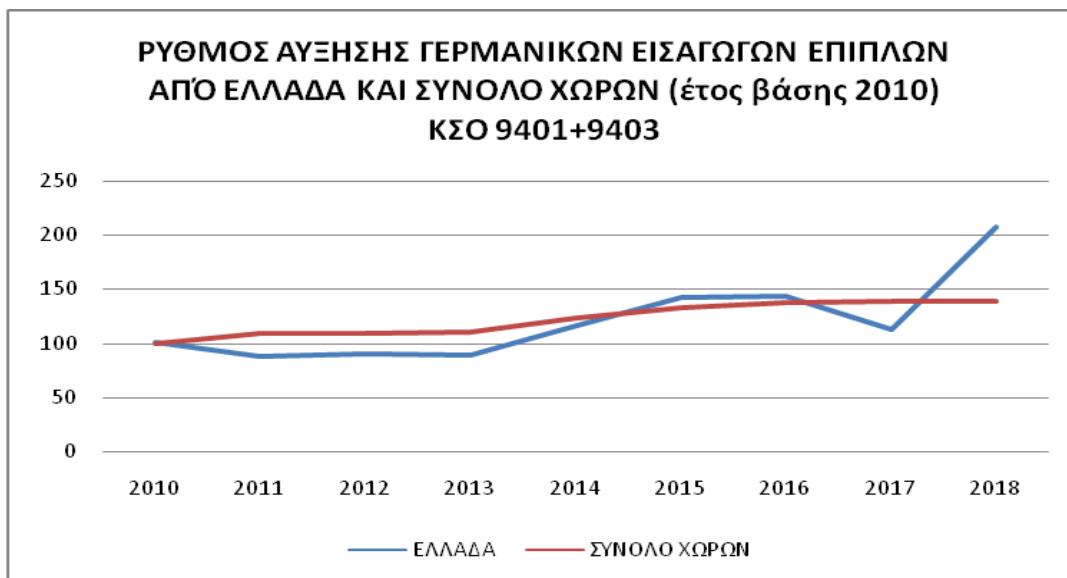
Καταγράφεται μόνον ο κωδικός ΚΣΟ 8712 (Ποδήλατα), όπου η αξία των ελληνικών εξαγωγών ανήλθε το 2018 σε €2,5 εκατ., ελαφρώς μειωμένη, έναντι €2,7 εκατ. το 2017 (2016: €2,5 εκατ.). Σύμφωνα με στοιχεία της γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS, η Γερμανία συνιστά την πρώτη χώρα-προορισμό των ελληνικών εξαγωγών ποδηλάτων, το μερίδιο, ωστόσο, της χώρας μας επί των γερμανικών εισαγωγών ποδηλάτων ανέρχεται σε μόλις 0,12%.

→ **Έπιπλα, είδη Κλινοστρωμνής, Συσκευές Φωτισμού κλπ. (ΚΣΟ 94).** Οι ελληνικές εξαγωγές του εν λόγω κωδικού καταγράφοντας, σύμφωνα με στοιχεία EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ, σημαντική αύξηση το 2018, ανήλθαν σε €25,4 εκατ., έναντι €17,3 εκατ. το 2017 και €19,1 εκατ. το 2016. Από το 2013 και εφεξής η Γερμανία συνιστά, μετά την Κύπρο (2018: €27,3 εκατ.), την 2^η σημαντικότερη χώρα-προορισμό των ελληνικών εξαγωγών, επομένων Βουλγαρίας (€14,6 εκατ.), Ρουμανίας (€8,0 εκατ.), Ιταλίας, Γαλλίας κ.ά.

Η ως άνω σημαντική αύξηση των ελληνικών εξαγωγών στην διψήφια κατηγορία, οφείλεται αποκλειστικά στην αύξηση των εξαγωγών της κυριότερης υποκατηγορίας ΚΣΟ 9403 (άλλα έπιπλα και μέρη αυτών κυρίως από μέταλλο), οι οποίες ανήλθαν το 2018 σε €17,3 εκατ., έναντι €9,4 εκατ. το 2017 και €10,0 εκατ. το 2016. Η Γερμανία, από το 2012 και εφεξής, αποτελεί την 1^η χώρα-προορισμό των ελληνικών εξαγωγών επίπλων από μέταλλο. Έπονται οι ελληνικές εξαγωγές του ΚΣΟ 9401 (καθίσματα), με εξαγωγές, οι οποίες παρουσιάζοντας σταθερή αύξηση τα τελευταία έτη, ανήλθαν το 2018 σε €2,0 εκατ., έναντι €1,9 εκατ. το 2017. Η Γερμανία αποτελεί την 2^η χώρα-προορισμό των ελληνικών εξαγωγών της υποκατηγορίας, μετά την Κύπρο.

Προς σύγκριση και μόρφωση εικόνας επί εξέλιξης ελληνικών εξαγωγών της 2ψήφιας κατηγορίας προϊόντων του ΚΣΟ 94 (9403 και 9401) παρατίθεται κατωτέρω Γράφημα(22), επί τη βάση στοιχείων της γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS, το οποίο αποδίδει την εξέλιξη του ρυθμού μεταβολής των ελληνικών εξαγωγών εν συγκρίσει με τον ρυθμό μεταβολής του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών προϊόντων της εν λόγω κατηγορίας το χρονικό διάστημα 2010-2018.

ΓΡΑΦΗΜΑ 22

Πηγή: DESTATIS

Οι γερμανικές εισαγωγές από Ελλάδα καταλαμβάνουν μερίδιο μόλις 0,11% επί συνόλου αντιστοίχων γερμανικών εισαγωγών, προσδίδοντας στην χώρα μας μόλις την 44^η θέση μεταξύ των χωρών-προμηθευτών της Γερμανίας. Τα μεγαλύτερα μερίδια κατανέμονται μεταξύ Πολωνίας και Κίνας.

Σημαντικές εξαγωγές πραγματοποιούν η Ιταλία, οι χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, η Τουρκία, οι Σκανδιναβικές χώρες κ.ά. Ανωτέρω διάγραμμα καθιστά εμφανές ότι ελληνικές εξαγωγές δεν ακολουθούν γενικώς την ανοδική τάση των γερμανικών εισαγωγών κατά το υπό εξέταση χρονικό διάστημα 2010-2018. Τα ελληνικά προϊόντα έχουν μικρό μερίδιο στην γερμανική αγορά, ενώ δεν συγκεντρώνουν, προφανώς, προϋποθέσεις και χαρακτηριστικά ως επί παραδείγματι. καινοτομία, design, brand name, οικονομία κλίμακος, σε βαθμό, ο οποίος θα προσέδιδε προοπτική μελλοντικής αύξησης των μεριδίων τους στην γερμανική αγορά

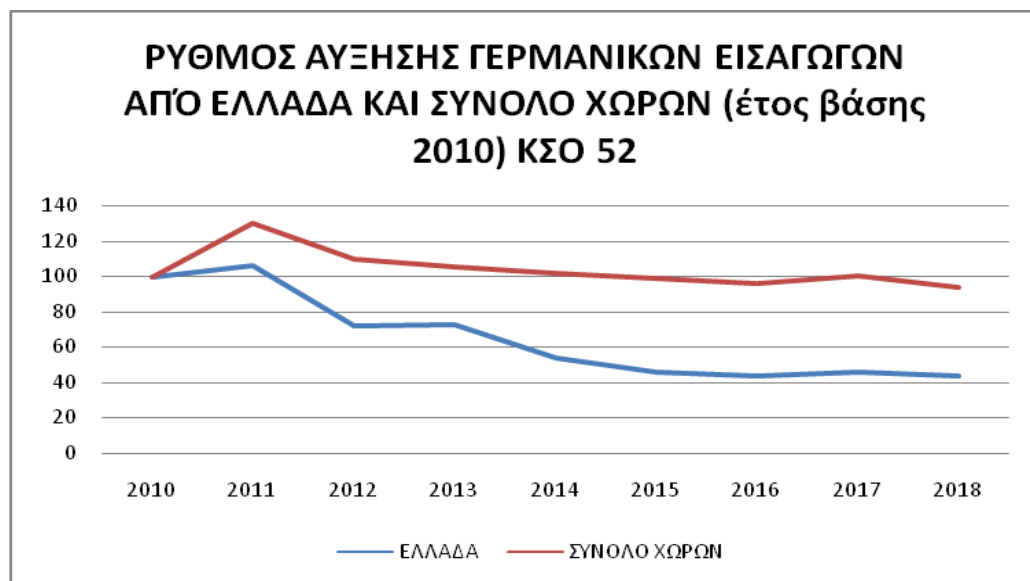
Σχετικά σταθερές εξαγωγές προς Γερμανία τα τελευταία έτη πραγματοποιήθηκαν δια των προϊόντων της υποκατηγορίας(ΚΣΟ 9405). Το 2018, οι εξαγωγές συσκευών φωτισμού προς Γερμανία ανήλθαν σε €2,0 εκατ., έναντι €1,7 εκατ. το 2017 και €1,9 εκατ. το 2016. Η Γερμανία αποτελεί την 8^η χώρα-προορισμό των ελληνικών εξαγωγών της υποκατηγορίας, μετά από Βουλγαρία, Κύπρο, ΗΑΕ, Νορβηγία, Ρουμανία, Συρία και Σερβία. Σύμφωνα με στοιχεία της γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS, το μερίδιο της χώρας μας επί των γερμανικών εισαγωγών του εν λόγω ΚΣΟ ανήλθε, το 2018, μόλις στο 0,03%.

Μείωση κατέγραψαν, τέλος, το 2018 οι ελληνικές εξαγωγές με ΚΣΟ 9404 (σομιέδες και στρώματα), στα €1,8 εκατ., έναντι €2,5 εκατ. το 2017 και €2,5 εκ το 2016. Από το 2013 και εφεξής, η Γερμανία εναλλάσσεται με την Κύπρο στις δύο πρώτες θέσεις της κατάταξης των χωρών-υποδοχής ελληνικών στρωμάτων. Ωστόσο, το μερίδιο της χώρας μας επί συνόλου γερμανικών εισαγωγών, ανερχόμενο σε 0,02%, παραμένει χαμηλό.

→ **Βαμβάκι (ΚΣΟ 52):** Οι ελληνικές εξαγωγές βάμβακος (διαφόρων βαθμών επεξεργασίας), σύμφωνα με στοιχεία EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ, αυξηθείσες περαιτέρω το 2018, ανήλθαν σε €19,6 εκατ., έναντι €17,2 εκατ. το 2017. Από το 2010, ωστόσο, και εφεξής, η ανάπτυξη των ελληνικών εξαγωγών βάμβακος, τόσο προς Γερμανία, όσο και συνολικά παραμένει αδιαμφισβήτητα αρνητική. Η Γερμανία, με μερίδιο 5% επί συνόλου ελληνικών εξαγωγών της κατηγορίας, συνιστά την 6^η χώρα-προορισμό των ελληνικών εξαγωγών βάμβακος, μετά από Τουρκία (24,9%), Αίγυπτο (17%), Κίνα (10,6%), Ινδονησία (7,48%), Πακιστάν (5,17%), ενώ και το Μπαγκλαντές κινείται ανοδικά με μερίδιο 4,15%.

Προς σύγκριση και μύρφωση εικόνας επί εξέλιξης ελληνικών εξαγωγών της 2ψήφιας κατηγορίας προϊόντων του ΚΣΟ 52 παρατίθεται κατωτέρω Γράφημα(23), επί τη βάση στοιχείων της γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS, το οποίο αποδίδει την εξέλιξη του ρυθμού μεταβολής των ελληνικών εξαγωγών εν συγκρίσει με τον ρυθμό μεταβολής του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών προϊόντων της εν λόγω κατηγορίας το χρονικό διάστημα 2010-2018.

ΓΡΑΦΗΜΑ 23

Πηγή: DESTATIS

Επί τη βάση των ανωτέρω στοιχείων, η χώρα μας καταλαμβάνει την 16^η θέση μεταξύ των

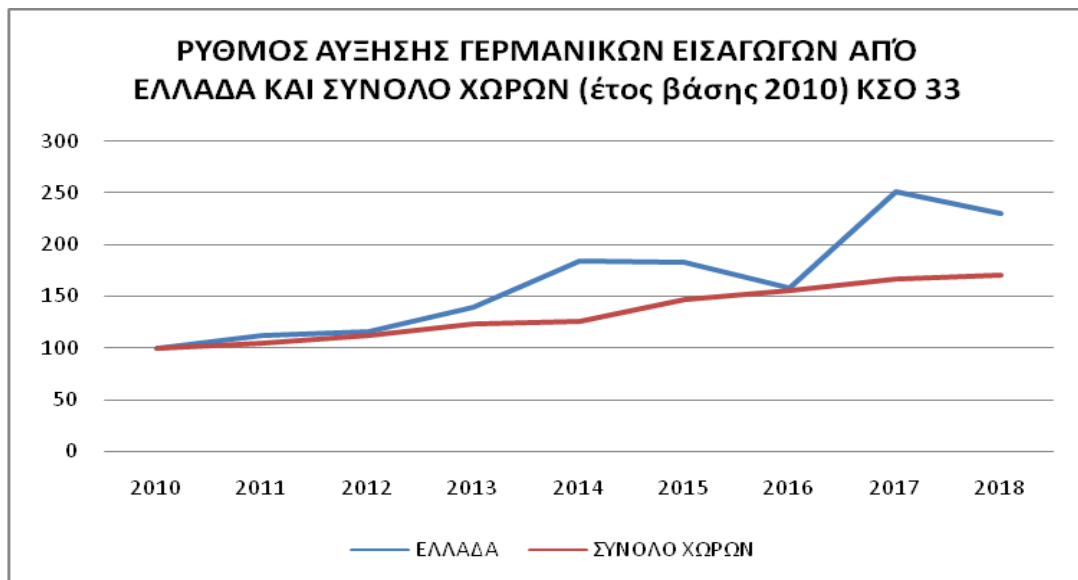
προμηθευτών βάμβακος της Γερμανίας, με μερίδιο το οποίο ανήλθε το 2018 σε 1,59%, έναντι 3,36% το 2010.

→ **Καλλυντικά (ΚΣΟ 33):** Οι ελληνικές εξαγωγές καλλυντικών προς Γερμανία, σύμφωνα με στοιχεία EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ, κινούνται από το 2010 και εφεξής συνεχώς ανοδικά, διαμορφωθείσες, το 2018, στο επίπεδο των €18,6 εκατ. Το μερίδιο της Γερμανίας, επί του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών της κατηγορίας, ανήλθε από 4,93% το 2010 σε 7,21% το 2018, καθιστώντας την Γερμανία 3^η χώρα-προορισμό των ελληνικών εξαγωγών καλλυντικών.

Η σημαντικότερη υποκατηγορία ΚΣΟ 3304 αφορά σε προϊόντα ομορφιάς ή φτιασιδώματος, οι εξαγωγές των οποίων από την χώρα μας προς Γερμανία ανήλθαν, το 2018, σε €10,6 εκατ., έναντι €8,4 εκατ. το 2017 και €7,5 εκατ. το 2016. Οι εξαγωγές παρασκευασμάτων για το ξύρισμα και αποσμητικών (ΚΣΟ 3307) αυξήθηκαν επίσης, το 2018, σε €4,4 εκατ., έναντι €3,8 εκατ. το 2017 και €1,6 εκατ. το 2016. Την 3^η θέση κατέλαβαν οι εξαγωγές παρασκευασμάτων για μαλλιά (ΚΣΟ 3305), καταγράφοντας μείωση το 2018 στα €2,5 εκατ., έναντι €3,6 εκατ. το 2017 (2016: €2,9 εκατ.).

Προς σύγκριση και μόρφωση εικόνας επί εξελίξεως ελληνικών εξαγωγών της 2ψήφιας κατηγορίας προϊόντων του ΚΣΟ 33 παρατίθεται κατωτέρω Γράφημα(24), επί τη βάση στοιχείων της γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS, το οποίο αποδίδει την εξέλιξη του ρυθμού μεταβολής των ελληνικών εξαγωγών εν συγκρίσει με τον ρυθμό μεταβολής του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών προϊόντων της εν λόγω κατηγορίας το χρονικό διάστημα 2010-2018.

ΓΡΑΦΗΜΑ 24

Πηγή: DESTATIS

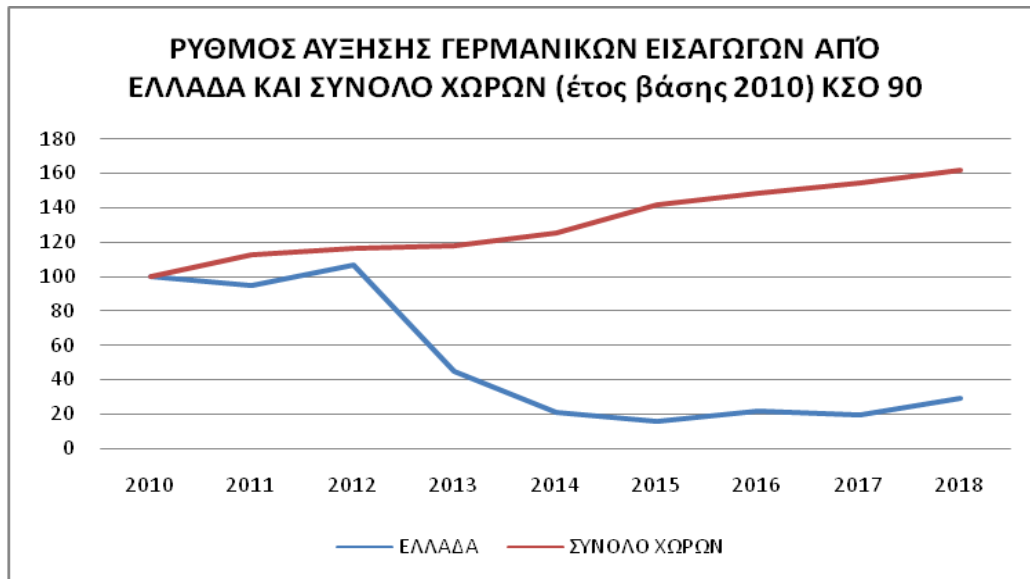
Επί τη βάση των ανωτέρω στοιχείων, η χώρα μας συνιστά την 27^η χώρα-προμηθευτή της Γερμανίας σε καλλυντικά, έχοντας αυξήσει το μερίδιό της επί του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών της κατηγορίας από 0,15% το 2010 σε 0,20% το 2018.

→ **Όργανα και Συσκευές Οπτικής, Φωτογραφίας, Μέτρησης, Όργανα Ιατροχειρουργικής (ΚΣΟ 90):** Οι ελληνικές εξαγωγές της κατηγορίας ΚΣΟ 90 (Όργανα κα συσκευές οπτικής, φωτογραφίας, μέτρησης, όργανα ιατροχειρουργικής) το 2018, σύμφωνα με στοιχεία EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ, διαμορφώθηκαν στο επίπεδο των €16,1 εκατ., έναντι €12,4 εκατ. το 2017 και €15,8 εκατ. το 2016. Παρά την αύξηση, Γερμανία ευρίσκεται στην 4^η θέση μεταξύ των χωρών-υποδοχής των ελληνικών εξαγωγών της κατηγορίας, με μερίδιο το οποίο μειώθηκε από 13% το 2010 σε 5,25% το 2018. Σημαντικότερες χώρες-υποδοχής των ελληνικών εξαγωγών είναι πλέον: Μεξικό (16,7%), Ολλανδία (11%), Κύπρος (8,19%), ενώ δυναμική εμφανίζουν επίσης Δανία, Σλοβενία, Γαλλία, Ελβετία κλπ.

Προς σύγκριση και μόρφωση εικόνας επί εξελίξεως ελληνικών εξαγωγών της 2ψήφιας κατηγορίας προϊόντων του ΚΣΟ 90 παρατίθεται κατωτέρω Γράφημα(25), επί τη βάση στοιχείων της γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS, το οποίο αποδίδει την εξέλιξη του ρυθμού μεταβολής των

ελληνικών εξαγωγών εν συγκρίσει με τον ρυθμό μεταβολής του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών προϊόντων της εν λόγω κατηγορίας το χρονικό διάστημα 2010-2018.

ΓΡΑΦΗΜΑ 25

Πηγή: DESTATIS

Το μερίδιο της χώρας μας επί των γερμανικών εισαγωγών, από 0,14% το 2010 μειώθηκε το 2018 σε 0,03%.

Σημαντικότερη υποκατηγορία συνιστούν τα προϊόντα του ΚΣΟ 9028 (μετρητές αερίων), οι εξαγωγές των οποίων, το 2018, ανήλθαν σε €5,3 εκατ., έναντι €2,5 εκατ. το 2017 και €5,5 εκατ. το 2016. Η Γερμανία αποτελεί την 7^η χώρα-προορισμό των ελληνικών εξαγωγών της υποκατηγορίας. Ακολουθεί η υποκατηγορία προϊόντων με ΚΣΟ 9021 (είδη και συσκευές ορθοπεδικής), οι εξαγωγές των οποίων ανήλθαν το 2018 σε €3,1 εκατ., έναντι €1,8 εκατ. το 2017 και €3,9 εκατ. τα 2016. Στην εν λόγω υποκατηγορία η Γερμανία συνιστά την 1^η χώρα-προορισμό των ελληνικών εξαγωγών.

Τέλος αναφέρεται η υποκατηγορία ΚΣΟ 9018 (όργανα και συσκευές για την ιατρική, τη χειρουργική, την οδοντιατρική ή την κτηνιατρική), στην οποία οι ελληνικές εξαγωγές ανήλθαν το 2018 στα €2,1 εκατ., έναντι €1,5 εκατ. το 2017.

Σύμφωνα με στοιχεία της Γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS, επί συνόλου γερμανικών εισαγωγών, η χώρα μας κατέλαβε αμελητέο μερίδιο 0,01% το 2018.

→ **Λοιπά Προϊόντα (ΚΣΟ 99):** Η ανάλυση του εν λόγω κωδικού παρέλκει, καθώς δεν αφορά σε εμπορεύματα καθαυτά.

→ **Ενδύματα άλλα από Πλεκτά (ΚΣΟ 62):** Η κατηγορία ΚΣΟ 62 (Ενδύματα άλλα από πλεκτά), παρά τις κατά καιρούς διακυμάνσεις, διατηρεί διαχρονικά αξιοσημείωτο μερίδιο στις ελληνικές εξαγωγές προς Γερμανία. Το 2018, η αξία των ελληνικών εξαγωγών της κατηγορίας, σύμφωνα με στοιχεία EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ, αυξήθηκε έτι περαιτέρω σε €14,1 εκατ., έναντι €13,9 εκατ. το 2017 (2016: €12,9 εκατ.). Η Γερμανία συνιστά την 4^η χώρα-προορισμό των ελληνικών προϊόντων της κατηγορίας μετά από Κύπρο, Ιταλία και Τουρκία.

Η χώρα μας, σύμφωνα με στοιχεία της Γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS, καταλαμβάνει πολύ μικρό μερίδιο 0,07% επί του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών, όπου κυριαρχούν οι χώρες της νοτιοανατολικής Ασίας.

Τα στοιχεία του ακόλουθου Πίνακα 14 αποδίδουν την εξέλιξη των ελληνικών εξαγωγών προϊόντων της των σημαντικότερων υποκατηγοριών του ΚΣΟ 62 (Ενδύματα άλλα από Πλεκτά), κατά το χρονικό διάστημα 2010-2018:

ΠΙΝΑΚΑΣ 14

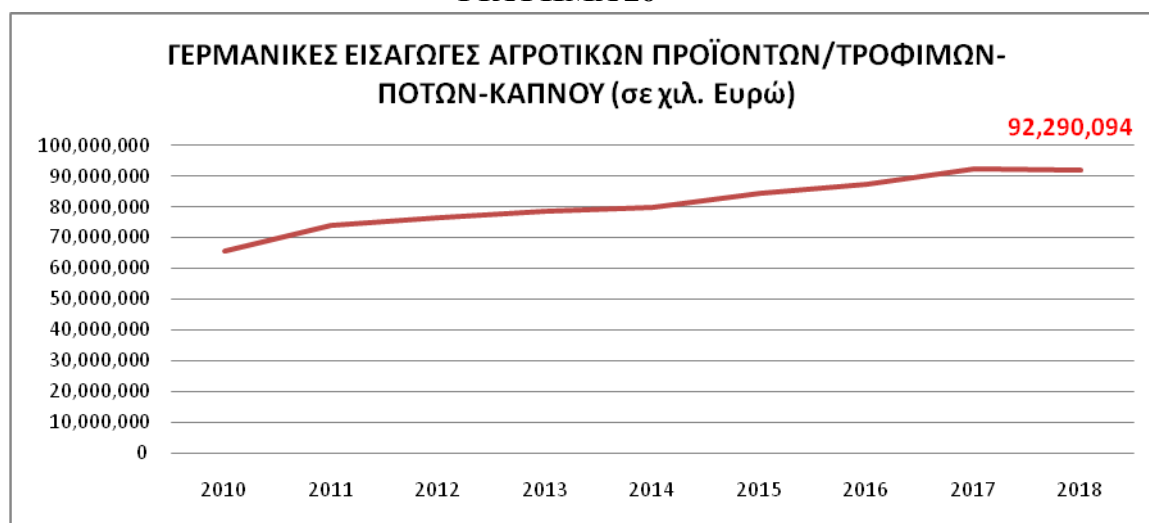
ΚΣΟ	ΠΡΟΪΟΝ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
6203	κουστούμα και παντελόνια για άντρες	3.726.764	5.598.274	4.381.317	3.715.165	2.882.843	2.697.310	3.342.225	2.866.873	3.282.446
6204	ταγέρ, ζακέτες, φορέματα, παντελόνια για γυναίκες	1.620.487	3.719.074	3.187.967	3.293.656	2.718.900	3.476.185	3.318.178	3.496.235	1.891.062
6207	εσώρουχα και πιτζάμες για άντρες	13.766	49.305	167.170	902.790	1.717.011	1.686.135	1.764.699	1.449.470	1.813.116
6206	πουκάμισα για γυναίκες	1.988.394	1.869.370	643.582	416.136	1.428.875	1.717.434	1.264.110	1.230.806	1.509.058
6208	φανελάκια, μεσοφόρια για γυναίκες	26.390	75.862	61.229	7.937	7.836	11.579	1.045	161.338	1.121.861
6214	μαντίλια, κασκόλ	151.949	75.775	31.208	81.250	177.917	877.120	778.900	1.189.033	1.091.585
6210	Ενδύματα κατασκευασμένα από διάφορα υλικά	59.329	41.946	12.871	13.008	110.612	361.569	848.001	833.000	898.007
6205	υπουκάμισα για άνδρες	66.619	114.460	63.211	59.979	39.993	47.068	82.023	251.537	703.420
6211	φόρμες και αθλητική ενδυμασία	159.905	191.515	601.081	123.019	467.337	594.413	112.978	158.153	369.917
6212	Στηθόδεσμοι	1.407.230	875.348	179.788	257.774	465.074	406.433	385.718	213.875	338.715
6202	παλτά για γυναίκες	164.012	313.879	51.580	56.071	100.019	58.379	140.730	299.763	305.740
6201	παλτά για άνδρες	75.022	315.708	61.543	84.606	73.554	98.542	173.533	198.256	282.268
6209	Ενδύματα για βρέφη	52.350	94.080	64.213	133.328	24.301	3.778	8.651	12.312	21.855
	ΣΥΝΟΛΟ	10.059.025	13.809.145	9.818.955	9.526.115	11.281.720	13.053.700	12.994.978	13.217.150	14.172.209

Πηγή: EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ

ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ/ΤΡΟΦΙΜΑ ΠΟΤΑ ΚΑΠΝΟΣ

Σύμφωνα με στοιχεία της γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS, το σύνολο των γερμανικών εισαγωγών στις κατηγορίες των ΚΣΟ 1-24, οι οποίες περιλαμβάνουν αγροτικά προϊόντα/τρόφιμα-ποτά-καπνό, ανήλθαν το 2018 σε €92,29 δις, έναντι €92,5 δις το 2017 και €87,6 δις το 2016, ως αποδίδεται δια του Γραφήματος εν συνεχεία.

ΓΡΑΦΗΜΑ 26

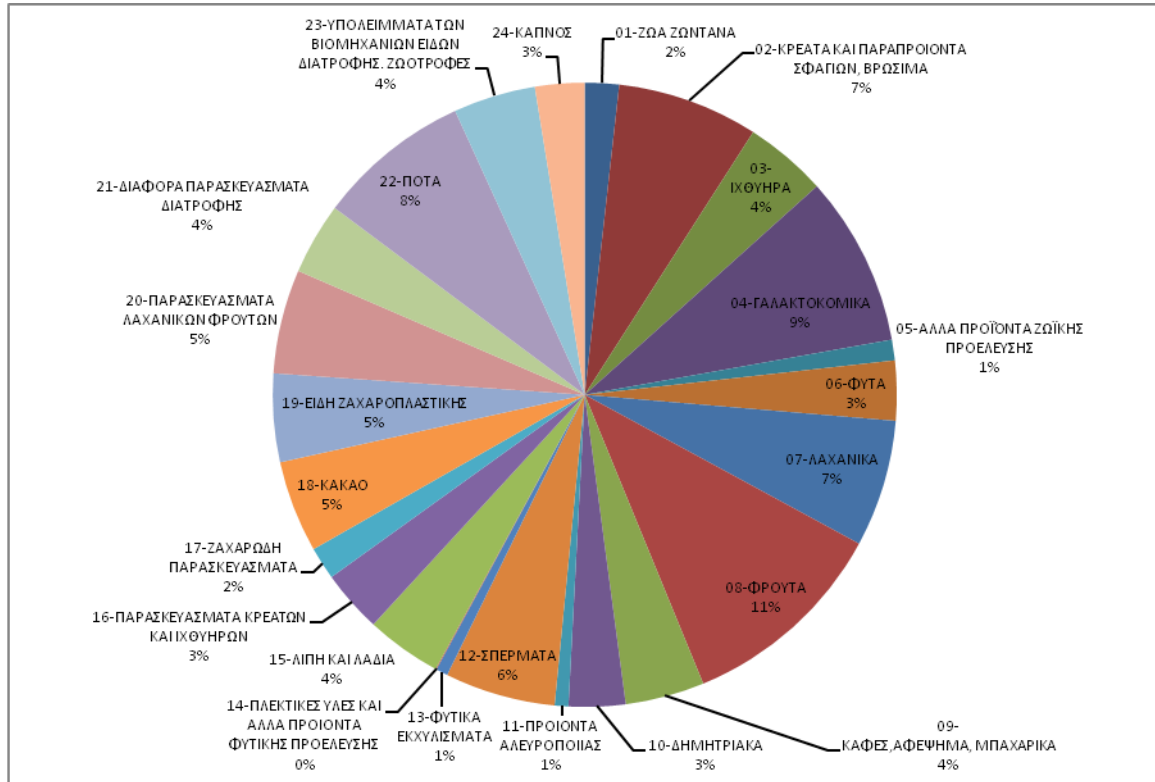

Πηγή: DESTATIS

Τα μερίδια των επί μέρους διψήφιων κωδικών της συνδυασμένης ονοματολογίας, επί συνόλου γερμανικών εισαγωγών αγροτικών προϊόντων/τροφίμων-ποτών-καπνού, αποδίδονται παραστατικά διά του ακολούθου Γραφήματος 27:

ΓΡΑΦΗΜΑ 27

Πηγή: DESTATIS

Το μεγαλύτερο τμήμα ελληνικών εξαγωγών, επί της συνολικής αξίας των γερμανικών εισαγωγών αγροτικών προϊόντων/τροφίμων-ποτών-καπνού, καλύπτουν κατά φθίνουσα σειρά: Φρούτα (11%), γαλακτοκομικά (9%), ποτά (8%), λαχανικά και κρέας από 7% αντιστοίχως, σπέρματα (6%), διάφορα παρασκευάσματα λαχανικών και φρούτων, είδη ζαχαροπλαστικής από 5% αντιστοίχως, ιχθυηρά, διάφορα παρασκευάσματα διατροφής, ζωοτροφές, λάδια, αφεψήματα και μπαχαρικά από 4% αντιστοίχως, καπνός, παρασκευάσματα κρεάτων και ιχθυηρών, δημητριακά, φυτά από 3% αντιστοίχως, ζώντα ζώα και ζαχαρώδη παρασκευάσματα από 2% αντιστοίχως κλπ.

Ο ρυθμός αύξησης των γερμανικών εισαγωγών από όλες τις χώρες (σειρά Α) και από Ελλάδα (σειρά Β) ξεχωριστά, καθώς και το μερίδιο των τελευταίων επί των πρώτων (σειρά Γ), στις επί μέρους διψήφιες κατηγορίες αγροτικών προϊόντων/τροφίμων-ποτών-καπνού, κατατασσόμενες σύμφωνα με το ύψος της συνολικής αξίας των ελληνικών εξαγωγών εκάστοτε κατηγορίας, την χρονική περίοδο 2010-2018, αποδίδεται εναργώς διά των στοιχείων του πίνακα που ακολουθεί:

ΠΙΝΑΚΑΣ 15

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
ΚΣΟ 04	ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ	A	100	107	107	116	121	119	120	143	141
		B	100	104	120	132	136	158	166	185	186
		Γ	1,53%	1,49%	1,71%	1,75%	1,72%	2,04%	2,11%	1,98%	2,01%
ΚΣΟ 20	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ ΦΡΟΥΤΩΝ	A	100	113	117	114	116	129	127	137	137
		B	100	104	106	108	110	108	101	101	106
		Γ	4,20%	3,88%	3,81%	3,96%	3,96%	3,53%	3,34%	3,08%	3,25%
ΚΣΟ 08	ΦΡΟΥΤΑ	A	100	104	109	123	124	148	152	161	163
		B	100	81	75	86	83	74	81	82	77
		Γ	2,35%	1,83%	1,61%	1,64%	1,58%	1,18%	1,26%	1,20%	1,11%
ΚΣΟ 22	ΠΟΤΑ	A	100	112	118	119	114	117	122	128	133
		B	100	116	114	107	111	109	124	128	114
		Γ	1,25%	1,30%	1,21%	1,13%	1,22%	1,17%	1,27%	1,25%	1,07%
ΚΣΟ 19	ΕΙΔΗ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ	A	100	109	114	129	137	159	167	177	177
		B	100	112	81	72	78	78	108	119	143
		Γ	1,58%	1,62%	1,11%	0,88%	0,89%	0,78%	1,02%	1,06%	1,27%
ΚΣΟ 07	ΛΑΧΑΝΙΚΑ	A	100	95	100	109	105	116	123	129	127
		B	100	72	78	91	86	79	75	75	77
		Γ	1,38%	1,05%	1,07%	1,15%	1,13%	0,94%	0,85%	0,80%	0,84%
ΚΣΟ 15	ΛΙΠΗ ΚΑΙ ΛΑΔΙΑ	A	100	137	117	120	118	121	129	131	119
		B	100	98	100	109	101	105	130	146	157

		Γ	0,80%	0,57%	0,69%	0,72%	0,68%	0,70%	0,80%	0,89%	1,05%
ΚΣΟ 03	ΙΧΘΥΗΡΑ	Α	100	109	107	111	124	128	143	146	140
		Β	100	99	109	106	99	94	111	139	141
		Γ	0,78%	0,71%	0,80%	0,75%	0,63%	0,58%	0,61%	0,75%	0,79%
ΚΣΟ 21	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	Α	100	89	101	105	113	120	128	136	141
		Β	100	101	67	105	149	177	337	364	414
		Γ	0,26%	0,30%	0,17%	0,26%	0,34%	0,38%	0,68%	0,70%	0,76%
ΚΣΟ 17	ΖΑΧΑΡΩΔΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	Α	100	114	129	134	131	130	131	134	127
		Β	100	114	301	278	293	356	594	302	368
		Γ	0,46%	0,46%	1,06%	0,95%	1,02%	1,24%	2,06%	1,03%	1,32%
ΚΣΟ 24	ΚΑΠΝΟΣ	Α	100	120	119	117	116	125	125	139	152
		Β	100	119	88	110	84	145	161	123	103
		Γ	1,11%	1,11%	0,82%	1,05%	0,80%	1,29%	1,44%	0,98%	0,75%
ΚΣΟ 16	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΚΡΕΑΤΩΝ ΚΑΙ ΙΧΘΥΗΡΩΝ	Α	100	108	120	118	115	122	129	141	152
		Β	100	87	62	106	142	124	193	242	249
		Γ	0,13%	0,10%	0,07%	0,12%	0,16%	0,13%	0,20%	0,22%	0,21%
ΚΣΟ 02	ΚΡΕΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΡΟΙΟΝΤΑ ΣΦΑΓΙΩΝ, ΒΡΩΣΙΜΑ	Α	100	116	118	120	121	120	126	135	135
		Β	100	163	106	125	94	99	118	193	209
		Γ	0,02%	0,03%	0,02%	0,02%	0,02%	0,02%	0,02%	0,03%	0,04%
ΚΣΟ 09	ΚΑΦΕΣ, ΑΦΕΨΗΜΑ, ΜΠΑΧΑΡΙΚΑ	Α	100	143	137	111	122	129	128	133	117
		Β	100	163	194	182	235	243	291	316	302
		Γ	0,02%	0,02%	0,03%	0,03%	0,04%	0,04%	0,04%	0,04%	0,05%
ΚΣΟ 12	ΣΠΕΡΜΑΤΑ	Α	100	131	165	169	154	161	166	176	177
		Β	100	80	51	149	149	137	121	116	206
		Γ	0,03%	0,02%	0,01%	0,02%	0,03%	0,02%	0,02%	0,02%	0,03%
ΚΣΟ 18	ΚΑΚΑΟ	Α	100	108	99	102	122	141	154	147	145
		Β	100	34	37	46	78	104	122	244	187
		Γ	0,01%	0,00%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,02%	0,02%
ΚΣΟ 10	ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ	Α	100	135	134	140	144	144	137	136	151
		Β	100	157	49	31	104	36	51	43	38
		Γ	0,10%	0,11%	0,04%	0,02%	0,07%	0,02%	0,04%	0,03%	0,02%
ΚΣΟ 05	ΆΛΛΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΖΩΪΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	Α	100	119	136	135	131	126	127	150	148
		Β	100	243	492	104	139	99	165	150	126
		Γ	0,07%	0,15%	0,26%	0,05%	0,08%	0,06%	0,09%	0,07%	0,06%
ΚΣΟ 06	ΦΥΤΑ	Α	100	108	107	100	101	102	106	107	109
		Β	100	0	55	85	390	95	318	715	853
		Γ	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,01%	0,00%	0,01%	0,02%	0,02%
ΚΣΟ 23	ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΕΙΔΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ, ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ	Α	100	108	126	130	130	134	133	136	140
		Β	100	247	413	135	928	299	285	191	444
		Γ	0,00%	0,01%	0,01%	0,00%	0,02%	0,01%	0,01%	0,00%	0,01%
ΚΣΟ 13	ΦΥΤΙΚΑ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ	Α	100	110	122	122	121	129	132	135	154
		Β	100	13.600	35.200	18.100	29.000	19.200	72.900	28.600	22.900
		Γ	0,00%	0,03%	0,08%	0,04%	0,07%	0,04%	0,15%	0,06%	0,04%
ΚΣΟ 01	ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	Α	100	102	119	135	130	118	136	130	109
		Β	100	133	667	0	183	33	83	67	1.183
		Γ	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
ΚΣΟ 11	ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΑΛΕΥΡΟΠΟΙΑΣ	Α	100	131	126	130	123	130	139	141	166
		Β	100	63	84	134	1.094	253	472	275	100
		Γ	0,01%	0,00%	0,01%	0,01%	0,07%	0,02%	0,03%	0,02%	0,00%
ΚΣΟ 14	ΠΛΕΚΤΙΚΕΣ ΥΔΕΣ ΚΑΙ ΆΛΛΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	Α	100	109	101	112	141	147	150	156	163
		Β	100	-	-	-	-	-	-	-	-
		Γ	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
ΚΣΟ 1-24	ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ/ΤΡΟΦΙΜΑ-ΠΟΤΑ-ΚΑΠΝΟΣ	Α	100	112	117	120	121	129	133	141	140
		Β	100	98	98	104	104	106	116	118	120
		Γ	0,98%	0,85%	0,82%	0,84%	0,84%	0,81%	0,85%	0,82%	0,83%

Πηγή: DESTATIS – Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

*(Α) Ρυθμός αύξησης των γερμανικών εισαγωγών από όλες τις χώρες, (Β) Ρυθμός αύξησης των γερμανικών εισαγωγών από Ελλάδα, (Γ) μερίδιο των τελευταίων επί των πρώτων

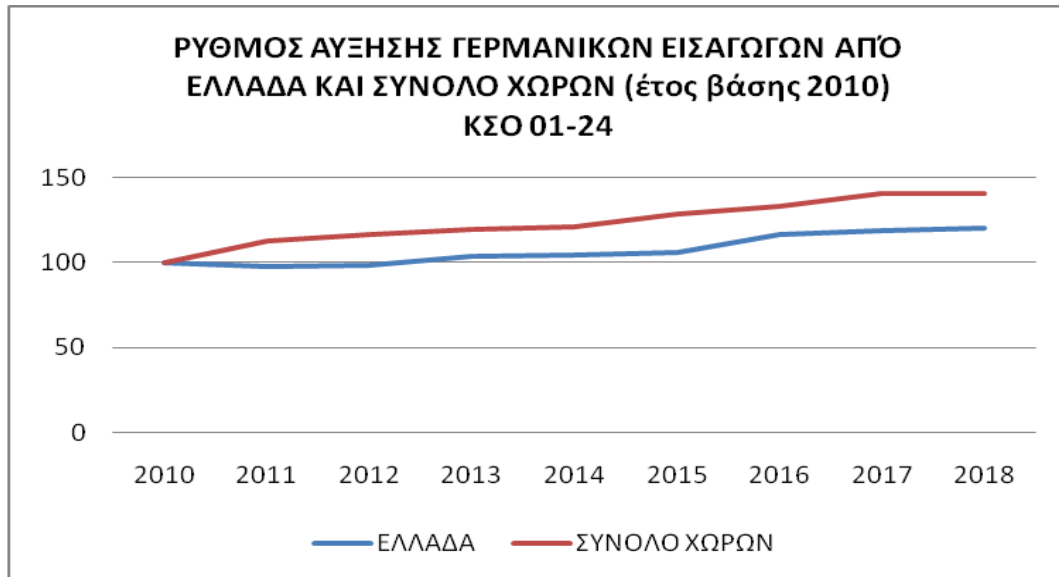
Το μερίδιο των εξαγωγών τροφίμων επί του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών προς Γερμανία σημείωσε μείωση το 2018 της τάξεως του 37,3%, έναντι 36,9% το 2017.

Η αξία των ελληνικών εξαγωγών των ΚΣΟ 01-24 (Τρόφιμα-Ποτά-Καπνός), παρά τις διακυμάνσεις την εννεατία 2010-2018, εμφάνισε, σύμφωνα με στοιχεία EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ, ανοδική τάση, και διαμορφώθηκε το 2018 στο επίπεδο των €795,8 εκατ., έναντι €770,3 εκατ. το 2017 και €746,3 εκατ. το 2016 (2010: €638 εκατ.). Η Γερμανία καταλαμβάνει διαχρονικά την 2^η θέση, μετά την 1^η Ιταλία, μεταξύ των χωρών-υποδοχής των αντιστοίχων ελληνικών εξαγωγών τροφίμων-ποτών-καπνού. Το 2018 η Γερμανία απερόφησε το 12,86% των συναφών ελληνικών εξαγωγών (Ιταλία: 17,25%).

Προς διαμόρφωση εικόνας αναφορικά με την θέση και την διαχρονική πορεία των ελληνικών εξαγωγών αγροτικών προϊόντων/τροφίμων-ποτών-καπνού ΚΣΟ (1-24) επί συνόλου αντιστοίχων

γερμανικών εισαγωγών, σημειώνεται ότι, σύμφωνα με στοιχεία της γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS, Γράφημα(28), η χώρα μας καταλαμβάνει την 20^η θέση μεταξύ των χωρών-προμηθευτών της Γερμανίας σε τρόφιμα-ποτά-καπνό (ΚΣΟ 01-24) με μερίδιο το οποίο, το 2018, ανήλθε σε 0,83%. Μεταξύ 2010 και 2018 το μερίδιο της Ελλάδος επί συνόλου γερμανικών εισαγωγών τροφίμων-ποτών-καπνού κατέγραψε ελαφρά μείωση, οφειλομένης δε αυτής στο γεγονός ότι ο ρυθμός αύξησης των γερμανικών εισαγωγών από Ελλάδα ήταν χαμηλότερος εν συγκρίσει με τον ρυθμό αύξησης του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών τροφίμων-ποτών-καπνού.

ΓΡΑΦΗΜΑ 28

Πηγή: DESTATIS

→ Την 1^η θέση των εξαγωγών ελληνικών τροφίμων και την 4^η στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών προς Γερμανία, με μερίδιο 7,4% επί αυτών, καταλαμβάνουν τα **γαλακτοκομικά προϊόντα (ΚΣΟ 04)** με αξία εξαγωγών, η οποία, σύμφωνα με στοιχεία EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ, ανήλθε το 2018 σε €158,7 εκατ., έναντι €152,3 εκατ. το 2017 και €138,3 εκατ. το 2016 (2010: €81,8 εκατ.). Η Γερμανία παραμένει διαχρονικά η 1^η χώρα-προορισμός των ελληνικών εξαγωγών της κατηγορίας, με μερίδιο το οποίο, το 2018, ανήλθε σε 23,8%.

Το μερίδιο των τυριών με ΚΣΟ 0406 ανέρχεται σε 89,8% επί συνόλου εξαγωγών της διψήφιας κατηγορίας ΚΣΟ 04 και αφορά κυρίως τη φέτα. Το 2018, η αξία εξαγωγών τυριών προς Γερμανία αυξήθηκαν περαιτέρω και διαμορφώθηκαν στο επίπεδο των €142,5 εκατ., έναντι €139 εκατ. το 2017 και €128,6 εκατ. το 2016. Η Γερμανία συνιστά διαχρονικά την 1^η χώρα-προορισμό των ελληνικών εξαγωγών φέτας.

Ανοδικά κινήθηκαν και οι εξαγωγές του ελληνικού γιαουρτιού (ΚΣΟ 0403) προς Γερμανία, η αξία των οποίων ανήλθε το 2018 σε €8,0 εκατ., έναντι €6,8 εκατ. το 2017 (2016: €6,5 εκατ.). Η Γερμανία αποτελεί την 3^η χώρα-προορισμό των ελληνικών εξαγωγών γιαουρτιού, με μερίδιο 5,1%, το οποίο, σημειωτέον, υπολείπεται κατά πολύ των αντιστοίχων μεριδίων της Ιταλίας (40,2%) και του Η.Β. (24%).

Αύξηση κατέγραψαν ομοίως και οι ελληνικές εξαγωγές μελιού, η αξία των οποίων, το 2018, ανήλθε σε €4,6 εκατ., έναντι €3,7 εκατ. το 2017.

→ Στην 2^η θέση των ελληνικών εξαγωγών τροφίμων προς Γερμανία και στην 5^η θέση των αντιστοίχων συνολικών ελληνικών εξαγωγών παρέμεινε η κατηγορία με **ΚΣΟ 20 (Παρασκευάσματα λαχανικών και φρούτων)**, οι εξαγωγές της οποίας, σύμφωνα με στοιχεία EUROSTAT/ΕΛΣΤΑΤ, αυξήθηκαν ελαφρώς σε €153,6 εκατ. το 2018, έναντι €152,2 εκατ. το 2017 (2016: €151,2 εκατ.). Από το 2015 και εφεξής, η Γερμανία, με μερίδιο 14,5%, καταλαμβάνει την 2^η, μετά τις ΗΠΑ (μερίδιο 16,1%), θέση μεταξύ των χωρών-υποδοχής των ελληνικών εξαγωγών τροφίμων.

Το μεγαλύτερο τμήμα των εξαγωγών (2018: €6 εκατ.) αντιστοιχεί στην υποκατηγορία **ΚΣΟ 2005 (λαχανικά παρασκευασμένα αλλιώς παρά με ξίδι, όχι κατεψυγμένα)**. Κυριότερο προϊόν οι ελιές χωρίς ξίδι (ΚΣΟ 200570), οι ελληνικές εξαγωγές των οποίων προς Γερμανία, ανήλθαν σε €42,5 εκατ. το 2018, έναντι €40,9 εκατ. το 2017 και €41,4 εκατ. το 2016 (2010: €22,2 εκατ.). Αξιοσημείωτες είναι επίσης οι ελληνικές εξαγωγές στους ΚΣΟ 200599 (άλλα λαχανικά παρασκευασμένα ή διατηρημένα αλλιώς παρά με ξύδι), με εξαγωγές οι οποίες ανήλθαν, το 2018, σε €10,2 εκατ., έναντι €10,4 εκατ. το 2017 και €10,1 εκατ. το 2016 (2010: 15,5 εκατ. €).

Τη δεύτερη σημαντικότερη 4ψήφια υποκατηγορία συνιστούν οι **κομπόστες φρούτων (ΚΣΟ 2008)**, οι ελληνικές εξαγωγές των οποίων προς Γερμανία ανήλθαν το 2018 σε €51,9 εκατ., έναντι €50,5 εκατ. το 2017 και €55,8 εκατ. το 2016 (2010: €70,6 εκατ.) Οι κομπόστες φρούτων περιλαμβάνουν κυρίως ροδάκινα (ΚΣΟ 200870), βερίκοκα (ΚΣΟ 200850) και μείγματα φρούτων (ΚΣΟ 200897), με εξαγωγές, οι οποίες, το 2018, ανήλθαν, σε €40,3 εκατ., €5,2 εκατ. και €4,5 εκατ. το 2017 και 2016 αντιστοίχως.

Τουρσί (ΚΣΟ 2001): Ο εξαγωγές της υποκατηγορίας, παρά τις διακυμάνσεις, εμφανίζουν από το 2010 και εφεξής ελαφρά αυξητική τάση. Το 2018, η αξία αυτών ανήλθε σε €29,8 εκατ., έναντι €29 εκατ. το 2017 και €24,4 εκατ. το 2016 (2010: €23,1 εκατ.). Περιλαμβάνουν τουρσί πιπεριάς (ΚΣΟ 20019020) και ελιές διατηρημένες σε ξύδι (ΚΣΟ 20019065), των οποίων οι εξαγωγές της μεν πρώτης παραμένουν σχετικά σταθερές διαχρονικά (2018: €16,9 εκατ.), της δε δεύτερης υποκατηγορίας διαμορφώθηκαν, το 2018, σε €9,4 εκατ., έναντι €4,0 εκατ. το 2010.

Οι ελληνικές εξαγωγές χυμών **φρούτων (ΚΣΟ 2009)** προς Γερμανία ανήλθαν το 2018 σε €3,4 εκατ., έναντι €3,7 εκατ. το 2017 και €3,4 εκατ. το 2016 (2010: €1,4 εκατ.).

Πτώση καταγράφουν διαχρονικά οι εξαγωγές **διατηρημένης ντομάτας (ΚΣΟ 2002)**, η αξία των οποίων, το 2018, διαμορφώθηκε στο επίπεδο των €2,8 εκατ., έναντι €4,5 εκατ. το 2017 (2010: €7,1 εκατ.).

Σταθερότητα, σε χαμηλό επίπεδο ωστόσο, καταγράφουν, τέλος, οι ελληνικές εξαγωγές **μαρμελάδας (ΚΣΟ 2007)**, η αξία των οποίων, το 2018, ανήλθε σε €1,8 εκατ., έναντι €2,1 εκατ. το 2017 και €1,4 εκατ. το 2016.

→ Οι εξαγωγές **νωπών φρούτων (ΚΣΟ 08)** συνιστούν την 3^η σημαντικότερη κατηγορία αγροτικών προϊόντων και την 6^η (μερίδιο 6,7%) επί του συνόλου των εξαγωγών μας προς Γερμανία. Η αξία των εν λόγω εξαγωγών ανήλθαν σε €142,9 εκατ. το 2018, έναντι €140,7 εκατ. το 2017 (2016: €142,8). Η Γερμανία, με μερίδιο 15,7%, παραμένει διαχρονικά η 1^η χώρα-προορισμός των ελληνικών εξαγωγών φρούτων.

Το μεγαλύτερο μερίδιο στις εξαγωγές της εν λόγω κατηγορίας καταλαμβάνουν σταθερά, την τελευταία δεκαετία, τα νωπά σταφύλια (ΚΣΟ 080610), οι εξαγωγές των οποίων εμφανιάζουν έντονες διακυμάνσεις από έτος εις έτος. Το 2018, υποχώρησαν στο επίπεδο των €38,0 εκατ., έναντι €54,2 εκατ. το 2017 (2016: €37,2 εκατ.). Ακολουθούν πορτοκάλια (ΚΣΟ 080510), με €18,3 εκατ. το 2018, έναντι €14,9 εκατ. το 2017 (2016: €26,1 εκατ.), ακτινίδια (ΚΣΟ 081050) με €15,1 εκατ. το 2018, έναντι €12,6 εκατ. το 2017 (2016: €11,2 εκατ.), άλλοι καρποί διατηρημένοι (ΚΣΟ 081190) με €10,8 εκατ. το 2018, έναντι €10,3 εκατ. το 2017 (2016: €10,2 εκατ.), καρπούζια (ΚΣΟ 080711) με €10,5 εκατ. το 2018, έναντι €8,08 εκατ. το 2017 (2016: €8,07 εκατ.), φράουλες (ΚΣΟ 081010), των οποίων η αξία των εξαγωγών, καταγράφοντας ιδιαίτερος μεγάλη αύξηση, διαμορφώθηκαν, το 2018, στο επίπεδο των €8,7 εκατ., έναντι €3,8 εκατ. το 2017 (2016: €3,7 εκατ.), νωπά ροδάκινα (ΚΣΟ 080930) με €8,3 εκατ. το 2018, έναντι €5,2 εκατ. το 2017 (2016: €10,2 εκατ.), διατηρημένα κεράσια (ΚΣΟ 081210) με €5,0 εκατ. το 2018, έναντι €7,3 εκατ. το 2017 (2016: €6,2 εκ), βερίκοκα (ΚΣΟ 080910) με €5,0 εκατ. το 2018, έναντι €2,1 εκατ. το 2017 (2016: €6,08 εκ), μανταρίνια (ΚΣΟ 080522) με €4,6 εκατ. το 2018, έναντι €3,6 εκατ. το 2017 (2016: €0), κεράσια (ΚΣΟ 080929) με €4,0 εκατ. το 2018, έναντι €4,9 εκατ. το 2017 (2016: €6,0 εκατ.), σταφίδες (ΚΣΟ 080620) με €3,3 εκατ. το 2018, έναντι €1,9 εκατ. το 2017 (2016: €2,02 εκατ.) κλπ.

→ **Αλκοολούχα Ποτά (ΚΣΟ 22):** Η αξία εξαγωγών της εν λόγω κατηγορίας προς Γερμανία ανήλθε, το 2018, σε €72,1 εκατ., έναντι €70,5 εκατ. το 2017 και €68,1 εκατ. το 2016 (2010: €58,5 εκατ.). Η Γερμανία, με μερίδιο 28,3%, αποτελεί μακράν τον σημαντικότερο προορισμό των ελληνικών

εξαγωγών αλκοολούχων ποτών,

Την 1^η θέση μεταξύ των εξαγωγικών προϊόντων της εν λόγω κατηγορίας κατέλαβαν το 2018 οι **οίνοι (ΚΣΟ 2204)**, οι εξαγωγές των οποίων, από το 2010 και εφεξής, σημειώνουν, χαμηλούς μεν, αλλά σταθερούς ρυθμούς αύξησης. Το 2018, η αξία των ελληνικών εξαγωγών ανήλθε σε €31,6 εκατ., έναντι €29,9 εκατ. το 2017 και €29,2 εκατ. το 2016 (2010: 26,5 εκατ. €).

→ Την 2^η θέση των ελληνικών εξαγωγών αλκοολούχων ποτών προς Γερμανία καταλαμβάνουν τα **αποστάγματα (ΚΣΟ 2208)**, οι εξαγωγές των οποίων κινήθηκαν γενικώς ανοδικά μεταξύ 2010-2018. Το 2018, η αξία αυτών ανήλθε σε €30,2 εκατ., έναντι €31,2 εκατ. το 2017 και €31,1 εκατ. το 2016 (2010: 24,9 εκατ. €). Κυριότερο εξαγωγικό προϊόν αποτελεί το ούζο (ΚΣΟ 22089041), η αξία των εξαγωγών του οποίου προς Γερμανία ανήλθε, το 2018, σε €21,1 εκατ., έναντι €20,4 εκατ. το 2017 και €20,9 εκατ. το 2016 (2010: €15,2 εκατ.). Ακολουθεί το τσίπουρο, οι εξαγωγές του οποίου, σημειώνοντας μείωση, διαμορφώθηκαν, το 2018, σε €30,2 εκατ., έναντι €31,2 εκατ. το 2017. Η αξία των ελληνικών εξαγωγών εξαγωγές λικέρ (ΚΣΟ 22087010) ανήλθε, το 2018, σε €3,3 εκατ., έναντι €3,1 εκατ. το 2016 και €3,3 εκατ. το 2016 (2010: €401,8 χιλ.).

→ Την 5^η θέση των ελληνικών εξαγωγών αγροτικών προϊόντων/τροφίμων-ποτών-καπνού καταλαμβάνουν η κατηγορία **λίπη (ΚΣΟ 15)**, στην οποία καταγράφονται και οι εξαγωγές ελαιολάδου. Η αξία των εξαγωγών των προϊόντων της κατηγορίας εν συνόλω, σημειώνοντας μείωση, διαμορφώθηκε, το 2018, στο επίπεδο των €55,1 εκατ., έναντι €57,9 εκατ. το 2017 και €46,6 εκατ. το 2016. Η Γερμανία, με μερίδιο 7,56% επί συνόλου ελληνικών εξαγωγών της κατηγορίας, συνιστά την 2^η χώρα-προορισμό των ελληνικών εξαγωγών ελαιολάδου μετά την Ιταλία (μερίδιο 52,3%).

Η χώρα μας, ως γνωστόν, εξάγει κυρίως εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο (ΚΣΟ 150910), οι εξαγωγές του οποίου προς Γερμανία ανήλθαν το 2018 σε €50,7 εκατ., έναντι €43,0 εκατ. το 2017 και €31,1 εκατ. το 2016 (2010: €24,8 εκατ.).

→ **Παρασκευάσματα με βάση τα Δημητριακά (ΚΣΟ 19)**: Το σημαντικό εμπορικό αποτέλεσμα της κατηγορίας, το οποίο αποδίδεται δια της διαμορφώσεως της αξίας των εξαγωγών, το 2018, στο επίπεδο των €52,3 εκατ., έναντι €43,6 εκατ. το 2017 και €41,4 εκατ. το 2016, συνετέλεσε στην βελτίωση κατά μία θέση, ήτοι από την 7^η θέση των ελληνικών εξαγωγών τροφίμων και 15^η θέση επί συνόλου ελληνικών εξαγωγών προς Γερμανία το 2017, στην 6^η και 14^η θέση αντίστοιχα το 2018. Η Γερμανία, με μερίδιο 19,22%, συνιστά την 1^η χώρα-προορισμό των ελληνικών εξαγωγών της κατηγορίας.

Το μεγαλύτερο τμήμα της κατηγορίας καταλαμβάνουν τα μείγματα και ζυμάρια για την παρασκευή προϊόντων αλευροποιίας (ΚΣΟ 190120), των οποίων η αξία των εξαγωγών ύψους €29,2 εκατ. το 2018, κινήθηκαν στα ίδια περίπου επίπεδα του 2017.

Οι ελληνικές εξαγωγές στην κατηγορία του ΚΣΟ 1905 (Προϊόντα αρτοποιίας, ζαχαροπλαστικής ή μπισκοτοποιίας), διπλασιασθείσες έναντι 2017, ανήλθαν σε €14,2 εκατ. (2017: €7,8 εκατ.), χωρίς ωστόσο να προσεγγίσουν το επίπεδο του εξαγωγικού αποτελέσματος του 2010 (€18,3 εκατ.).

Ανοδικά κινήθηκαν, τέλος και οι νιφάδες δημητριακών (ΚΣΟ 1904), αυξηθείσες €4,5 εκατ. το 2018, έναντι €3,0 εκατ. το 2017 (2016: €3,2 εκατ.).

→ **Νωπά Λαχανικά (ΚΣΟ 07)**: Επί τη βάση της αξίας των εξαγωγών του ΚΣΟ 07, τα νωπά λαχανικά καταλαμβάνουν την 6^η θέση των ελληνικών εξαγωγών τροφίμων-ποτών-καπνού και την 16^η θέση στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών προς Γερμανία. Η αξία των εξαγωγών, το 2010-2018, σημείωσε μείωση της τάξεως του 30,34%. Το 2018, κατεγράφη μικρή άνοδος, με αποτέλεσμα οι εξαγωγές να διαμορφωθούν στο επίπεδο των €46,3 εκατ., έναντι €44,8 εκατ. το 2017 (2016: €49,1 εκατ.). Η Γερμανία παραμένει διαχρονικά η 1^η χώρα-προορισμός των ελληνικών εξαγωγών νωπών λαχανικών, το μερίδιο της οποίας όμως, έχοντας υποχωρήσει σημαντικά το 2010-2018 προς όφελος των εξαγωγών Βουλγαρίας, Ρουμανίας, Πολωνίας, διαμορφώθηκε, το 2018, στο επίπεδο του 27,6%, έναντι μεριδίου 43,9% το 2010.

Κυριότερα προϊόντα της κατηγορίας είναι τα σπαράγγια (ΚΣΟ 070920), οι εξαγωγές των οποίων στην Γερμανία ανήλθαν, το 2018, σε €17,2 εκατ. €17,2 εκατ. το 2017. Εν συγκρίσει, ωστόσο, με το 2010, όταν οι εξαγωγές μας επέτυχαν εμπορικό αποτέλεσμα ύψους €26,8 εκατ., διαπιστώνεται

σημαντική μείωση.

Την 2^η θέση καταλαμβάνουν οι πιπεριές (ΚΣΟ 070960), οι εξαγωγές των οποίων, το 2018, διαμορφώθηκαν στο επίπεδο των €9,1 εκατ., έναντι €10,4 εκατ. το 2017 €5,5 εκατ. (2010: €5,5 εκατ.). Ελαφρά μείωση κατέγραψαν το 2018 οι εξαγωγές μειγμάτων λαχανικών προσωρινά διατηρημένων (ΚΣΟ 071190), η αξία των οποίων διαμορφώθηκε στο επίπεδο των €5,8 εκατ., έναντι €6,1 εκατ. το 2017. Σημαντικότερα προϊόντα της εν λόγω κατηγορίας σε δνήφια ανάλυση είναι η κάππαρη (ΚΣΟ 07119070) με εξαγωγές €2,8 εκατ. το 2018 και μείγματα διαφόρων λαχανικών (ΚΣΟ 07119010, 07119080, 07119030) με εξαγωγές €3,6 εκατ. το ίδιο έτος αναφοράς (2011: €3,3 εκατ.).

Την 3^η θέση καταλαμβάνουν τα αγγούρια (ΚΣΟ 070700), οι εξαγωγές των οποίων ανήλθαν το 2018 σε €5,5 εκατ., έναντι €4,7 εκατ. το 2017 (2016: €7,6 εκατ.), παραμένοντας μακριά από την επίδοση του 2010 (€20,2 εκατ.).

Σημαντική άνοδο κατέγραψαν οι εξαγωγές λαχανικών άβραστων ή βρασμένων στο νερό ή στον ατμό, κατεψυγμένων (ΚΣΟ 0710), η αξία των οποίων διαμορφώθηκε, το 2018, στο επίπεδο των €4,0 εκατ., έναντι €3,4 εκατ. το 2017. Οι εξαγωγές ελιών προσωρινά διατηρημένων (ΚΣΟ 071120) ανήλθαν το 2018 σε €1,8 εκατ. και νωπών (ΚΣΟ 070992) σε €676,6 χιλ.

Τέλος, η κατηγορία των νωπών λαχανικών (ΚΣΟ 07) περιλαμβάνει πληθώρα άλλων προϊόντων (όπως τομάτες, πατάτες, μελιτζάνες κα) με μικρότερη αξία εξαγωγών και σημαντικές διαχρονικές διακυμάνσεις.

→ **Διάφορα Παρασκευάσματα Διατροφής (ΚΣΟ 21):** Σημαντική αύξηση κατέγραψαν, το 2018, οι ελληνικές εξαγωγές, η αξία των οποίων ανήλθε σε €37,1 εκατ., έναντι €30,1 εκατ. το 2017 και €31,5 εκατ. το 2016 (2010: €8,3 εκατ.). Η Γερμανία, με μερίδιο 12,8%, αποτελεί την 2^η χώρα-προορισμό, μετά την Κύπρο, των ελληνικών εξαγωγών της εν λόγω κατηγορίας.

Το μεγαλύτερο τμήμα των εξαγωγών της εν λόγω κατηγορίας (64,2%) καταλαμβάνουν τα προϊόντα της υποκατηγορίας Λοιπά (ΚΣΟ 210690), η αξία των οποίων ανήλθε το 2018 σε €26,9 εκατ., έναντι €21,2 εκατ. το 2017 και €21,8 εκατ. το 2016 (2010: €5,8 εκατ.). Έπονται οι εξαγωγές παγωτού (ΚΣΟ 210500), η αξία των οποίων, το 2018, μειώθηκε ελαφρά και διαμορφώθηκε σε €3,4 εκατ., έναντι €4,3 εκατ. το 2017 και €5,2 εκατ. το 2016. Τέλος, οι εξαγωγές σάλτσας (ΚΣΟ 2103) ανήλθαν, το 2018, σε €2,1 εκατ., ενώ τα παρασκευάσματα για σούπες και ζωμούς (ΚΣΟ 2104) σε €2,0 εκατ.

→ **Ιχθυηρά (ΚΣΟ 03):** Στην 8^η θέση των ελληνικών εξαγωγών τροφίμων-ποτών και 18^η θέση των ελληνικών εξαγωγών προς Γερμανία εν συνόλω κατατάσσονται τα ιχθυηρά. Οι ελληνικές εξαγωγές ιχθυηρών στην Γερμανία αυξήθηκαν, το 2018, σε €30,4 εκατ., έναντι €28,4 εκατ. το 2017 και €26,0 εκατ. το 2016 (2010: €22,7 εκατ.). Η Γερμανία, με μερίδιο 4,4%, αποτελεί μόλις την 6^η χώρα-υποδοχής των ελληνικών εξαγωγών ιχθυηρών, Προηγούνται Ιταλία (36,9%), Ισπανία (13,7%), Ολλανδία (11,2%), Γαλλία (8,5%) και Πορτογαλία (6,9%).

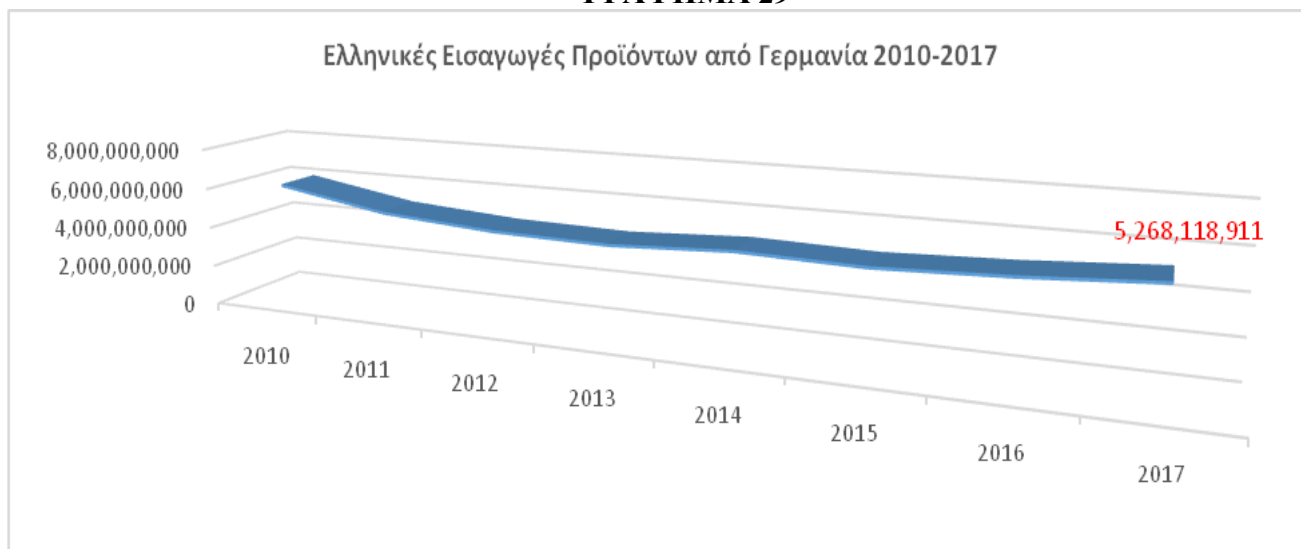
Κυριότερο εξαγωγικό προϊόν της κατηγορίας παραμένει η τσιπούρα (ΚΣΟ 030285), η αξία των εξαγωγών της οποίας ανήλθε, το 2018, σε €12,5 εκατ., έναντι €12,3 εκατ. το 2017.

Σημαντικότερο ακολούθως προϊόν της κατηγορίας απετέλεσαν για πρώτη φορά τα μαλάκια (ΚΣΟ 0307), οι εξαγωγές των οποίων στην Γερμανία, το 2018, σημειώνοντας περαιτέρω αύξηση, ανήλθαν σε €8,8 εκατ., έναντι €7,4 εκατ. το 2017 και €6,5 εκατ. το 2016 (2010: €3,4 εκατ.), ενώ οι εξαγωγές λαβρακίου (ΚΣΟ 030284), υποχώρησαν το 2018 στο επίπεδο των €4,1 εκατ., έναντι €4,8 εκατ. το 2017 (2016: €4,4 εκατ.).

→ **Ζαχαρώδη Παρασκευάσματα (ΚΣΟ 17):** Αξιοσημείωτη, εν κατακλείδι, είναι η πορεία των ελληνικών εξαγωγών ζαχαρωδών παρασκευασμάτων προς Γερμανία, από το 2010 και εφεξής, παρά την κάμψη που κατέγραψαν το 2018. Οι εξαγωγές αναφέρονται, σχεδόν αποκλειστικά, σε προϊόντα του ΚΣΟ 070490, σε οποίο περιλαμβάνονται καραμέλες και κουφέτα. Το 2010, οι ελληνικές εξαγωγές ανήρχοντο σε €8,6 εκ, ενώ το 2018 προσέγγισαν την αξία των €16,5 εκατ.

2.2. Εισαγωγές από Γερμανία το 2018

ΓΡΑΦΗΜΑ 29

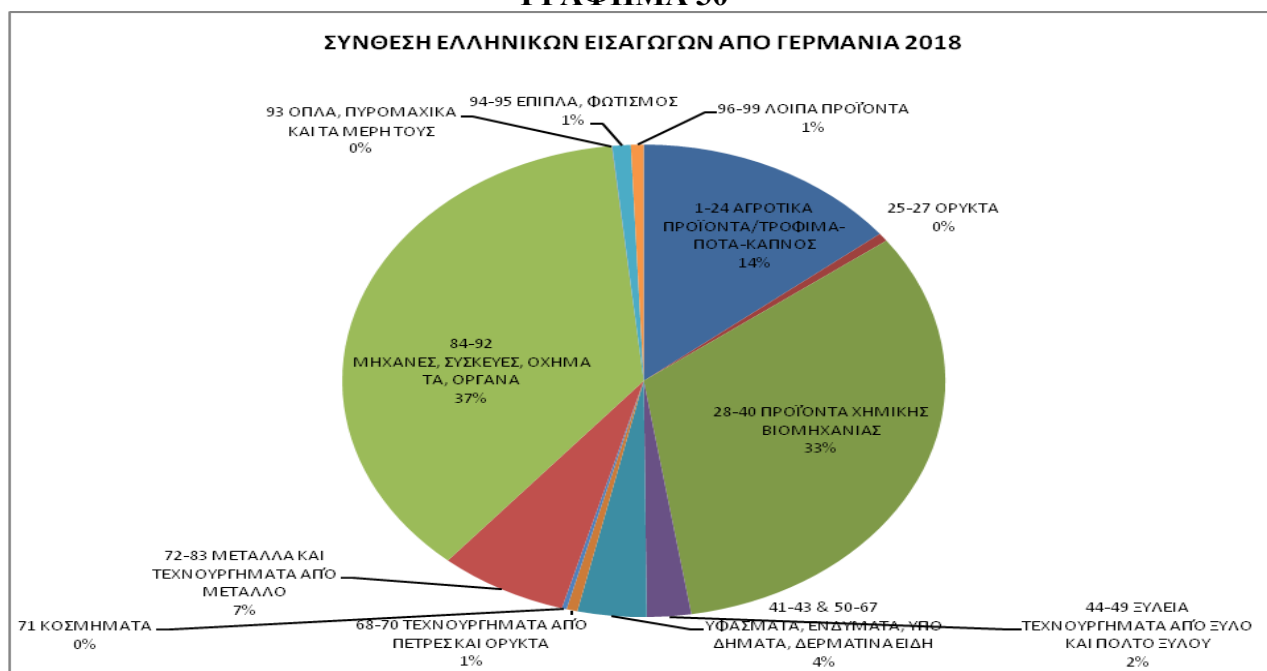
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Ιούνιος 2019 – Επεξεργασία Γραφείου ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Οι εισαγωγές από Γερμανία παραμένουν διαχρονικά σε υψηλό επίπεδο και είναι υπερδιπλάσιες των ελληνικών εξαγωγών προς Γερμανία. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία της Eurostat, το 2018 οι ελληνικές εισαγωγές από Γερμανία, αυξηθείσες κατά 9,98%, ανήλθαν σε €5,8 δις (2017: €5,2 δις), καταλαμβάνοντας μερίδιο 10,52% επί του συνόλου των ελληνικών εισαγωγών. Η Γερμανία κατατάσσεται διαχρονικά στην 1^η θέση μεταξύ των χωρών-προέλευσης των ελληνικών εισαγωγών. Σύμφωνα με στοιχεία Εξωτερικού Εμπορίου της Ομοσπονδιακής Γερμανικής Στατιστικής Υπηρεσίας (Destatis), η Γερμανία με εξαγωγές προς Ελλάδα ύψους €5,7 δις. το 2018, έναντι €5,2 δις το 2017, κατέλαβε την 38^η θέση μεταξύ των χωρών-προορισμών των γερμανικών εξαγωγών.

2.2.1 Τα κυριότερα εισαγόμενα προϊόντα από Γερμανία το 2018

Με βάση την διαγραμματική απεικόνιση του ακολούθου Γραφήματος, καθώς και στοιχεία του αναλυτικού Πίνακα 16, διαπιστώνεται ότι στην σύνθεση των ελληνικών εισαγωγών από Γερμανία κυριαρχούν: Επιβατικά αυτοκίνητα, μηχανολογικός εξοπλισμός, φάρμακα, πλαστικές ύλες, γαλακτοκομικά προϊόντα, ιατρικά μηχανήματα και όργανα, κρέατα και αλλαντικά, καλλυντικά, οργανικά χημικά, χημικά προϊόντα.

ΓΡΑΦΗΜΑ 30

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Ιούνιος 2019 – Επεξεργασία Γραφείου ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

ΠΙΝΑΚΑΣ 16
Εισαγωγές από Γερμανία 2016-2018

Α/Α	ΚΣΟ	ΠΡΟΪΟΝΤΑ	2016	2017	2018	Μεταβολή 2018/2017	Μερίδιο επί συνόλου ελληνικών εξαγωγών κατά κατηγορία (2018)	Μερίδιο επί συνόλου ελληνικών εισαγωγών (2018)
1	30	ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	757.939.007	849.747.903	837.654.544	-1,42%	29,35%	14,43%
2	87	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ, ΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ, ΠΟΔΗΛΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΟΧΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΧΕΡΣΑΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ	611.676.453	658.515.753	736.050.332	11,77%	31,30%	12,68%
3	84	ΠΥΡΗΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ, ΛΕΒΗΤΕΣ, ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΝΟΗΣΕΙΣ. ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ Ή ΣΥΣΚΕΥΩΝ	502.305.915	643.985.562	684.302.996	6,26%	16,81%	11,79%
4	85	ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ. ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΗΧΟΥ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΧΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΘΛΑΕΟΡΑΣΗ, ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΑΥΤΩΝ	350.746.101	363.035.016	465.484.194	28,22%	15,40%	8,02%
5	39	ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΥΛΕΣ	243.954.631	248.219.941	285.971.669	15,21%	15,12%	4,93%
6	29	ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	103.028.679	134.011.216	271.472.163	102,57%	21,02%	4,68%
7	90	ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΟΠΤΙΚΗΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ Ή ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ, ΜΕΤΡΗΣΗΣ, ΕΛΕΓΧΟΥ Ή ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ. ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΙΑΤΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ. ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ Ή ΣΥΣΚΕΥΩΝ	190.613.307	203.706.655	237.444.323	16,56%	23,51%	4,09%
8	4	ΓΑΛΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΑΣ. ΑΥΓΑ ΠΤΗΝΩΝ. ΜΕΛΙ ΦΥΣΙΚΟ. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ ΟΥΤΕ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ	217.923.898	245.815.666	218.968.022	-10,92%	27,16%	3,77%
9	72	ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟΣ, ΣΙΔΗΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑΣ	84.726.482	80.305.370	169.910.664	111,58%	12,65%	2,93%
10	2	ΚΡΕΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΦΑΓΙΩΝ, ΒΡΩΣΙΜΑ	124.886.906	145.591.272	141.507.446	-2,80%	12,19%	2,44%
11	38	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ	114.103.280	119.620.528	128.571.942	7,48%	19,15%	2,21%
12	48	ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΥΤΤΑΡΙΝΗ, ΧΑΡΤΙ Ή ΧΑΡΤΟΝΙ	113.842.230	103.879.530	112.137.329	7,95%	11,66%	1,93%
13	73	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟ, ΣΙΔΗΡΟ Ή ΧΑΛΥΒΑ	82.014.736	115.835.691	85.972.190	-25,78%	15,54%	1,48%
14	32	ΔΕΥΣΙΚΑ ΚΑΙ ΒΑΦΙΚΑ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ. ΤΑΝΝΙΝΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΤΟΥΣ. ΧΡΩΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΧΡΩΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ, ΧΡΩΜΑΤΑ ΕΠΙΧΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΒΕΡΝΙΚΙΑ. ΜΑΣΤΙΧΕΣ (ΣΤΟΚΟΙ). ΜΕΛΑΝΙΑ	57.897.992	66.025.276	82.886.856	25,54%	24,09%	1,43%
15	33	ΑΙΘΕΡΙΑ ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΡΗΤΙΝΟΕΙΔΗ. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΡΩΜΑΤΟΠΟΙΙΑΣ Ή ΚΑΛΩΩΠΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ ΚΑΙ ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	110.128.831	110.437.473	82.213.205	-25,56%	13,45%	1,42%
16	34	ΣΑΠΟΝΙΑ, ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ ΕΠΪΦΑΝΕΙΑΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ, ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΠΛΥΣΙΜΟ (ΑΛΙΣΙΒΕΣ), ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ, ΚΕΡΙΑ ΤΕΧΝΗΤΑ, ΚΕΡΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ, ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ, ΚΕΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΔΗ, ΠΑΣΤΕΣ ΓΙΑ ΠΡΟΠΛΑΣΜΑΤΑ, ΚΕΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΔΟΝΤΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΔΟΝΤΟΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΓΥΨΟ	65.127.798	58.317.180	62.199.181	6,66%	21,51%	1,07%
17	21	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	59.669.539	64.254.706	61.149.835	-4,83%	16,15%	1,05%

18	76	ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΡΓΙΛΙΟ	27.506.329	27.332.784	58.977.673	115,78%	5,36%	1,02%
19	17	ΖΑΧΑΡΑ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΩΔΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	26.438.651	28.201.930	55.654.413	97,34%	30,58%	0,96%
20	19	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ, ΤΑ ΑΛΕΥΡΙΑ, ΤΑ ΑΜΥΛΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ Ή ΤΟ ΓΑΛΛΑ. ΕΙΔΗ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ	52.797.310	56.931.665	55.423.490	-2,65%	16,70%	0,95%
21	62	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	37.948.415	44.211.707	48.659.863	10,06%	5,91%	0,84%
22	31	ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ	49.509.026	44.531.272	48.122.141	8,06%	19,22%	0,83%
23	40	ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ	44.198.188	44.535.032	43.515.796	-2,29%	11,18%	0,75%
24	61	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΠΛΕΚΤΑ	34.031.772	40.248.824	42.880.523	6,54%	4,96%	0,74%
25	64	ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ, ΓΚΕΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΑ ΕΙΔΗ. ΜΕΡΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΑΥΤΩΝ	28.083.443	32.893.267	38.438.629	16,86%	6,49%	0,66%
26	18	ΚΑΚΑΟ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΑΥΤΟΥ	49.054.287	43.468.268	37.945.204	-12,71%	22,59%	0,65%
27	23	ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΕΙΔΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ. ΤΡΟΦΕΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ	45.916.026	33.727.689	36.601.480	8,52%	7,68%	0,63%
28	24	ΚΑΠΝΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΑ ΚΑΠΝΟΥ	46.901.436	39.014.226	35.656.177	-8,61%	10,27%	0,61%
29	96	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ	45.804.045	35.618.852	34.607.185	-2,84%	17,19%	0,60%
30	20	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ, ΚΑΡΠΩΝ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΩΝ Ή ΑΛΛΩΝ ΜΕΡΩΝ ΦΥΤΩΝ	42.006.354	35.766.104	33.735.862	-5,68%	12,60%	0,58%
31	83	ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	25.777.313	27.512.321	32.825.616	19,31%	14,94%	0,57%
32	82	ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ, ΕΙΔΗ ΜΑΧΑΙΡΟΠΟΙΙΑΣ, ΚΟΥΤΑΛΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΥΝΙΑ, ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ. ΜΕΡΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΑΥΤΩΝ, ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	27.446.049	29.122.764	31.733.823	8,97%	20,29%	0,55%
33	27	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΟΡΥΚΤΑ ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΞΗΣ ΑΥΤΩΝ. ΑΣΦΑΛΤΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ. ΚΕΡΙΑ ΟΡΥΚΤΑ	26.218.526	25.462.840	29.812.949	17,08%	0,19%	0,51%
34	43	ΓΟΥΝΟΔΕΡΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΟΥΝΑΡΙΚΑ. ΤΕΧΝΗΤΑ ΓΟΥΝΟΔΕΡΜΑΤΑ	19.641.729	34.305.347	29.659.375	-13,54%	23,73%	0,51%
35	95	ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ, ΕΙΔΗ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ Ή ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ. ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ	27.364.935	28.008.793	29.082.986	3,84%	6,97%	0,50%
36	94	ΕΠΙΠΛΑ, ΕΠΙΠΛΑ ΙΑΤΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΑ. ΕΙΔΗ ΚΛΙΝΟΣΤΡΩΜΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ. ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑ Ή ΔΕΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ. ΛΑΜΠΕΣ-ΡΕΚΛΑΜΕΣ, ΦΩΤΕΙΝΑ ΣΗΜΑΤΑ, ΦΩΤΕΙΝΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΔΗ. ΠΡΟΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	28.675.185	27.881.738	28.272.174	1,40%	5,38%	0,49%
37	16	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΚΡΕΑΤΩΝ, ΨΑΡΙΩΝ Ή ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΩΝ, ΜΑΛΑΚΙΩΝ ΑΛΛΩΝ ΑΣΠΟΝΔΥΛΩΝ ΥΔΡΟΒΙΩΝ	26.261.217	26.631.546	27.111.043	1,80%	20,41%	0,47%
38	22	ΠΟΤΑ, ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΥΓΡΑ ΚΑΙ ΕΙΔΙ	35.834.891	33.337.404	26.403.691	-20,80%	7,78%	0,45%
39	35	ΛΕΥΚΩΜΑΤΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ, ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΑΜΥΛΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ. ΚΟΛΛΕΣ. ΕΝΖΥΜΑ	22.567.327	24.295.252	20.890.153	-14,02%	20,30%	0,36%
40	7	ΛΑΧΑΝΙΚΑ, ΦΥΤΑ, ΡΙΖΕΣ ΚΑΙ ΚΟΝΔΥΛΟΙ, ΒΡΩΣΙΜΑ	15.254.738	15.851.379	19.147.743	20,80%	8,28%	0,33%
41	28	ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ. ΕΝΩΣΕΙΣ ΑΝΟΡΓΑΝΕΣ Ή ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΤΩΝ ΠΟΛΥΤΙΜΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ, ΤΩΝ ΡΑΔΙΟΕΝΕΡΓΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ, ΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΤΩΝ ΣΠΑΝΙΩΝ ΓΑΙΩΝ Ή ΤΩΝ ΙΣΟΤΟΠΙΩΝ	16.511.222	17.830.019	15.911.756	-10,76%	8,68%	0,27%

42	71	ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΑ ΦΥΣΙΚΑ Ή ΑΠΟ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ, ΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΚΑΙ ΗΜΙΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΠΕΤΡΕΣ Ή ΠΑΡΟΜΟΙΑ, ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΜΕΤΑΛΛΑ, ΜΕΤΑΛΛΑ ΕΠΙΣΤΡΩΜΕΝΑ ΜΕ ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΜΕΤΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΛΕΣ ΑΥΤΕΣ. ΑΠΟΜΙΜΗΣΕΙΣ ΚΟΣΜΗΜΑΤΩΝ. ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ	18.288.654	13.892.817	14.895.933	7,22%	10,85%	0,26%
43	3	ΨΑΡΙΑ ΚΑΙ ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΑ, ΜΑΛΑΚΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΣΠΙΟΝΔΥΛΑ ΥΔΡΟΒΙΑ	15.798.671	14.475.141	14.657.928	1,26%	3,11%	0,25%
44	74	ΧΑΛΚΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΛΚΟ	8.983.532	8.274.678	13.958.612	68,69%	2,09%	0,24%
45	44	ΞΥΛΕΙΑ, ΞΥΛΟΚΑΡΒΟΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΞΥΛΟ	10.061.044	11.123.843	13.419.641	20,64%	3,55%	0,23%
46	9	ΚΑΦΕΣ, ΤΣΑΙ, ΜΑΤΕ ΚΑΙ ΜΠΑΧΑΡΙΚΑ	12.864.530	12.362.488	12.698.366	2,72%	5,37%	0,22%
47	8	ΚΑΡΠΟΙ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ, ΦΛΟΥΔΕΣ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ Ή ΠΙΠΟΝΙΩΝ	16.585.838	13.424.622	12.638.537	-5,86%	3,54%	0,22%
48	91	ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΑ	14.203.472	12.283.190	12.598.192	2,56%	9,91%	0,22%
49	42	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΔΕΡΜΑ. ΕΙΔΗ ΣΕΛΟΠΟΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΖΩΑ. ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΔΙΟΥ, ΣΑΚΙΔΙΑ ΧΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΝΤΕΡΑ	10.443.777	9.440.738	12.572.374	33,17%	5,63%	0,22%
50	68	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΕΤΡΕΣ, ΓΥΦΟ, ΤΣΙΜΕΝΤΟ, ΑΜΙΑΝΤΟ, ΜΑΡΜΑΡΥΓΙΑ Ή ΑΝΑΛΟΓΕΣ ΥΛΕΣ	11.365.981	11.768.082	12.346.144	4,91%	13,94%	0,21%
51	15	ΛΙΠΗ ΚΑΙ ΛΑΔΙΑ ΖΩΙΚΑ Ή ΦΥΤΙΚΑ. ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΑΣΗΣ ΑΥΤΩΝ. ΛΙΠΗ ΒΡΩΣΙΜΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΜΕΝΑ. ΚΕΡΙΑ ΖΩΙΚΗΣ Ή ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	17.833.959	12.787.628	11.999.002	-6,17%	4,22%	0,21%
52	69	ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΕΡΑΜΕΥΤΙΚΗΣ	8.681.091	8.700.591	11.371.272	30,70%	5,79%	0,20%
53	49	ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΟΙΚΩΝ, ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ Ή ΑΛΛΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ. ΚΕΙΜΕΝΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ Ή ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ	15.684.478	12.435.626	10.844.167	-12,80%	9,82%	0,19%
54	70	ΓΥΑΛΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΓΥΑΛΙ	11.339.786	10.113.676	10.377.684	2,61%	4,68%	0,18%
55	59	ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΕΜΠΟΤΙΣΜΕΝΑ, ΕΠΙΧΡΙΣΜΕΝΑ, ΕΠΙΚΑΛΥΜΜΕΝΑ Ή ΜΕ ΑΠΑΝΩΤΕΣ ΣΤΡΩΣΕΙΣ. ΕΙΔΗ ΓΙΑ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	8.937.491	8.961.679	9.818.824	9,56%	22,48%	0,17%
56	37	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ Ή ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	11.654.204	9.337.549	9.475.799	1,48%	23,49%	0,16%
57	11	ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΑΛΕΥΡΟΠΟΙΑΣ. ΒΥΝΗ. ΑΜΥΛΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ. ΙΝΟΥΛΙΝΗ. ΓΛΟΥΤΕΝΗ ΑΠΟ ΣΙΤΑΡΙ	9.735.951	9.698.371	8.366.303	-13,73%	11,94%	0,14%
58	10	ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ	8.791.406	8.160.683	6.571.707	-19,47%	1,59%	0,11%
59	56	ΒΑΤΕΣ, ΠΛΗΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΜΗ ΥΦΑΣΜΕΝΑ. ΝΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΑ. ΣΠΑΓΚΟΙ, ΣΧΟΙΝΙΑ ΚΑΙ ΧΟΝΤΡΑ ΣΧΟΙΝΙΑ. ΕΙΔΗ ΣΧΟΙΝΟΠΟΙΑΣ	6.298.517	6.446.320	6.378.497	-1,05%	6,69%	0,11%
60	63	ΑΛΛΑ ΕΤΟΙΜΑ ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΙΔΗ. ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ. ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΑ ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΑ ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΡΑΚΗ	8.303.921	4.886.773	6.325.469	29,44%	3,87%	0,11%
61	88	ΑΕΡΟΠΛΟΙΑ Ή ΔΙΑΣΤΗΜΟΠΛΟΙΑ	7.256.536	4.538.057	6.104.243	34,51%	6,40%	0,11%
62	92	ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ. ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΑΥΤΩΝ	6.608.079	7.298.851	6.077.824	-16,73%	46,53%	0,10%
63	99	ΛΟΙΠΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	14.253.679	493.345	4.893.825	891,97%	11,72%	0,08%
64	54	ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Ή ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΙΝΕΣ, ΣΥΝΕΧΕΙΣ	6.796.606	7.900.950	4.833.741	-38,82%	4,20%	0,08%
65	55	ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Ή ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΙΝΕΣ, ΜΗ ΣΥΝΕΧΕΙΣ	6.265.129	4.969.642	4.450.558	-10,45%	5,36%	0,08%

66	5	ΑΛΛΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ ΟΥΤΕ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ	7.589.251	5.790.265	4.040.510	-30,22%	14,38%	0,07%
67	12	ΣΠΕΡΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΙ ΕΛΑΙΩΔΕΙΣ. ΣΠΕΡΜΑΤΑ, ΣΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ. ΑΧΥΡΑ ΚΑΙ ΧΟΡΤΟΝΟΜΕΣ	3.016.976	3.459.991	3.873.902	11,96%	1,54%	0,07%
68	25	ΑΛΑΤΙ. ΘΕΙΟ. ΓΑΙΕΣ ΚΑΙ ΠΕΤΡΕΣ. ΓΥΦΟΣ, ΑΣΒΕΣΤΗΣ ΚΑΙ ΤΣΙΜΕΝΤΑ	2.892.418	2.835.653	3.587.993	26,53%	3,74%	0,06%
69	6	ΦΥΤΑ ΖΩΝΤΑΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ	2.978.799	3.363.820	3.042.843	-9,54%	4,53%	0,05%
70	36	ΠΥΡΙΤΙΔΕΣ ΚΑΙ ΕΚΡΗΚΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ. ΕΙΔΗ ΠΥΡΟΤΕΧΝΙΑΣ. ΣΠΙΡΤΑ. ΠΥΡΟΦΟΡΙΚΑ ΚΡΑΜΑΤΑ. ΕΥΦΛΕΚΤΕΣ ΥΛΕΣ	2.049.688	2.852.350	2.693.460	-5,57%	20,96%	0,05%
71	13	ΓΟΜΕΣ, ΡΗΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΧΥΜΟΙ ΚΑΙ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ ΦΥΤΙΚΑ	1.975.451	2.501.912	2.432.886	-2,76%	16,52%	0,04%
72	78	ΜΟΛΥΒΔΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΜΟΛΥΒΔΟ	2.176.098	2.090.331	2.233.490	6,85%	3,70%	0,04%
73	89	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΙΑ ΝΑΥΣΙΠΛΟΙΑ	3.763.878	2.911.486	2.227.666	-23,49%	0,17%	0,04%
74	52	ΒΑΜΒΑΚΙ	2.932.216	4.146.735	2.219.345	-46,48%	2,83%	0,04%
75	58	ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΑ. ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΦΟΥΝΤΩΤΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΕΣ. ΔΑΝΤΕΛΕΣ. ΕΙΔΗ ΕΠΙΣΤΡΩΣΗΣ. ΕΙΔΗ ΤΑΙΝΙΟΠΛΕΚΤΙΚΗΣ. ΚΕΝΤΗΜΑΤΑ	1.947.414	1.675.838	2.028.235	21,03%	7,34%	0,03%
76	60	ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	2.230.340	2.042.925	1.987.893	-2,69%	1,74%	0,03%
77	57	ΤΑΠΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΑΠΕΔΟΥ ΑΠΟ ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	1.946.283	1.581.848	1.349.345	-14,70%	3,11%	0,02%
78	65	ΚΑΛΥΜΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΣ ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ	1.220.835	1.201.333	1.305.877	8,70%	4,87%	0,02%
79	79	ΨΕΥΔΑΡΓΥΡΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΨΕΥΔΑΡΓΥΡΟ	734.607	1.212.562	1.236.363	1,96%	2,69%	0,02%
80	1	ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	678.626	1.324.417	1.216.123	-8,18%	2,03%	0,02%
81	93	ΟΠΛΑ, ΠΥΡΟΜΑΧΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ	1.324.291	727.488	1.102.065	51,49%	10,17%	0,02%
82	47	ΠΟΛΤΟΙ ΑΠΟ ΞΥΛΟ Ή ΑΠΟ ΑΛΛΕΣ ΚΥΤΤΑΡΙΝΙΚΕΣ ΙΝΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ. ΧΑΡΤΙ Η ΧΑΡΤΟΝΙ ΓΙΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ(ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΑ)	975.652	1.099.051	1.061.729	-3,40%	1,42%	0,02%
83	81	ΑΛΛΑ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ. ΚΕΡΑΜΟΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΕΣ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΛΕΣ ΑΥΤΕΣ	1.235.129	1.022.274	883.205	-13,60%	4,38%	0,02%
84	75	ΝΙΚΕΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΝΙΚΕΛΙΟ	676.692	856.147	880.792	2,88%	21,85%	0,02%
85	86	ΟΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΕΣ Ή ΠΑΡΟΜΟΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ. ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΣΥΣΚΕΥΕΣ (ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΟΙ ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ) ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1.564.177	1.125.374	605.780	-46,17%	8,15%	0,01%
86	51	ΜΑΛΛΙ, ΤΡΙΧΕΣ ΕΚΛΕΚΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ Ή ΧΟΝΤΡΟΕΙΔΕΙΣ. ΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΟΝΤΡΟΤΡΙΧΕΣ	286.274	591.828	528.308	-10,73%	7,36%	0,01%
87	67	ΦΤΕΡΑ ΚΑΙ ΠΟΥΠΟΥΛΑ ΚΑΤΕΡΓΑΣΜΕΝΑ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΑΠΟ ΦΤΕΡΑ Ή ΑΠΟ ΠΟΥΠΟΥΛΑ. ΤΕΧΝΗΤΑ ΑΝΘΗ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΡΙΧΕΣ ΚΕΦΑΛΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	383.313	325.918	349.814	7,33%	3,15%	0,01%
88	97	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΤΕΧΝΗΣ, ΣΥΛΛΟΓΩΝ Ή ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ	66.303	312.970	315.867	0,93%	5,58%	0,01%
89	80	ΚΑΣΣΙΤΕΡΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΑΣΣΙΤΕΡΟ	358.167	456.460	288.397	-36,82%	12,73%	0,00%
90	41	ΔΕΡΜΑΤΑ (ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΓΟΥΝΟΔΕΡΜΑΤΑ)	162.145	182.558	259.297	42,04%	1,17%	0,00%
91	66	ΟΜΠΡΕΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΡΟΧΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΗΛΙΟ, ΡΑΒΔΟΙ (ΜΠΑΣΤΟΥΝΙΑ), ΡΑΒΔΟΙ-ΚΑΘΙΣΜΑΤΑ, ΜΑΣΤΙΓΙΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ	233.214	115.194	170.192	47,74%	1,52%	0,00%

		ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ						
92	45	ΦΕΛΛΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΦΕΛΛΟ	142.396	156.382	146.377	-6,40%	1,80%	0,00%
93	50	ΜΕΤΑΞΙ	96.201	69.815	105.668	51,35%	6,17%	0,00%
94	26	ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΑ, ΣΚΟΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΤΕΦΡΕΣ	69.764	85.793	91.949	7,18%	0,21%	0,00%
95	53	ΑΛΛΕΣ ΦΥΤΙΚΕΣ ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΙΝΕΣ, ΝΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΝΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ	123.291	91.119	77.938	-14,47%	1,17%	0,00%
96	46	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΣΠΑΡΤΟΠΛΕΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΑΘΟΠΟΙΑΣ	198.965	62.394	68.888	10,41%	0,89%	0,00%
97	14	ΠΛΕΚΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ ΟΥΤΕ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ	52.129	53.929	45.931	-14,83%	0,61%	0,00%
		ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΑΠΟ ΓΕΡΜΑΝΙΑ	4.905.451.514	5.278.127.261	5.805.099.406	9,98%	10,52%	100,00%

Πηγή: EUROSTAT, Ιούνιος 2019 – Επεξεργασία: Γραφείου ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

2.3. Διμερές Εμπόριο Ελλάδος και Ομοσπονδιακών Κρατιδίων Γερμανίας 2018

Ομοσπονδιακά Κρατίδια	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Όγκος Εμπορίου	Εμπορικό Ισοζύγιο
(χιλ. Ευρώ)	2016		2017		2018			
Βόρεια Ρηνανία Βεστφαλία	702,079	359,160	763,031	367,610	913,954	390,424	1,304,378	523,530
Βάδη Βυρτεμβέργη	740,146	337,129	715,604	321,215	690,942	349,502	1,040,444	341,440
Βαυαρία	532,955	420,822	540,472	446,869	540,729	450,797	991,526	89,932
Κάτω Σαξονία	455,990	96,966	448,900	98,739	509,187	89,809	598,996	419,378
Ρηνανία Παλατινάτο	346,516	90,459	391,397	93,671	404,773	126,333	531,106	278,440
Έσση	209,942	129,267	238,590	120,347	230,403	121,001	351,404	109,402
Αμβούργο	89,344	106,475	77,600	119,880	97,938	109,594	207,532	-11,656
Σλέσβιχ - Χόλσταϊν	132,576	34,299	140,108	39,685	129,815	42,157	171,972	87,658
Σαξονία - Ανχάλτη	45,264	83,562	54,791	74,400	73,810	65,581	139,391	8,229
Σαξονία	73,460	45,250	85,920	52,128	95,811	42,748	138,559	53,063
Βρέμη	61,933	27,319	55,190	30,115	103,327	29,737	133,064	73,590
Σααρλάνδη	61,214	63,608	49,692	55,021	74,258	50,945	125,203	23,313
Βρανδεμβούργο	71,839	32,886	106,271	23,090	89,624	15,301	104,925	74,323
Βερολίνο	48,125	30,036	51,400	25,834	42,326	23,743	66,069	18,583
Μεκλεμβούργο Δυτ. Πομερανία	43,149	11,478	36,748	15,738	43,269	15,738	59,007	27,531
Θουριγγία	35,430	13,647	36,593	16,895	36,899	16,878	53,777	20,021
Προϊόντα προς επανεξαγωγή	1,313,574	29,162	1,435,317	35,741	1,665,892	36,457	1,702,349	1,629,435
Μη καταχωρημένα προϊόντα	56	249	45	1,088	57	673	730	-616

Πηγή: Destatis, Ιούνιος 2019 – Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Από τα στοιχεία του ανωτέρω Πίνακα αναδεικνύεται ότι το μεγαλύτερο τμήμα του διμερούς εμπορίου της Ελλάδος με την Γερμανία διενεργείται διαχρονικά κυρίως με τα πλέον εύρωστα κρατίδια της Βάδης Βυρτεμβέργης, της Β. Ρηνανίας-Βεστφαλίας και της Βαυαρίας, όπου διαβιεί και η πλειοψηφία του ελληνικού πληθυσμού της Γερμανίας.

2.4. Διαπιστώσεις

- Τη βοήθεια των στοιχείων των ανωτέρω στοιχείων συμπεραίνονται τα ακόλουθα:
- Η χώρα μας κατατάσσεται σε πολύ χαμηλή θέση μεταξύ των χώρων-προμηθευτών της Γερμανίας, ως προς τα περισσότερα εξαγωγικά μας προϊόντα.
- Η σύνθεση και διαστρωμάτωση των ελληνικών εξαγωγών προς Γερμανία κυριαρχείται από προϊόντα των κλάδων εντάσεως εργασίας και χαμηλής προστιθεμένης αξίας, εν αντιθέσει με την δομή των γερμανικών εξαγωγών προς Ελλάδα, όπου δεσπόζουν προϊόντα κλάδων υψηλής προστιθεμένης αξίας, γεγονός το οποίο αντανακλάται στο διευρυμένο Εμπορικό Έλλειμμα εις βάρος της Ελλάδος.
- Η παρουσία ελληνικών προϊόντων με ενσωματωμένη τεχνολογία είναι μεν υπαρκτή, αλλά με μικρή παρουσία στην διάρθρωση των ελληνικών εξαγωγών προς Γερμανία.
- Οι εξαγωγές προϊόντων εντάσεως εργασίας υφίστανται ισχυρό ανταγωνισμό από ομοειδή προϊόντα χωρών χαμηλού εργατικού κόστους παραγωγής.
- Τα μερίδια αγοράς των ελληνικών προϊόντων στην εδώ αγορά, ιδιαίτερος του κλάδου τροφίμων-ποτών, προδηλώνουν σημαντική αναντιστοιχία με τον υψηλό βαθμό αναγνωρισιμότητας της Ελλάδος στην γερμανική κοινωνία, ο οποίος, σημειωτέον, ενισχύεται έτι περαιτέρω δια των εκατομμυρίων Γερμανών τουριστών που επισκέπτονται ετησίως την Ελλάδα.
- Επισημαίνεται ότι σημαντικά μερίδια αγοράς απώλεσαν, από τις αρχές ακόμη της δεκαετίας του 1990, προϊόντα του κλάδου διατροφής, ιδιαίτερος τα ευπαθή νωπά οπωροκηπευτικά, μεταξύ άλλων λόγω ανακατατάξεων και αναδιατάξεων στον κλάδο του λιανικού εμπορίου, οι οποίες

άρχισαν να συντελούνται περί τα τέλη της δεκαετίας του 1980 σε παραδοσιακές χώρες-εταίρους της Ελλάδος, όπως Γερμανία, Αυστρία, Ιταλία, Γαλλία, Κάτω Χώρες κλπ., με αποτέλεσμα περί τα μέσα της δεκαετίας του 1990, δια συγχωνεύσεων και εξαγορών, να αναδιοργανωθεί ο κλάδος του λιανικού εμπορίου υπό την μορφή μεγάλων πολυεθνικών επιχειρήσεων, πολυκαταστημάτων και αλυσίδων καταστημάτων, με βαθμό συγκεντρώσεως των εμπορικών δραστηριοτήτων έως και 90%. Η οργανωτική αναδόμηση, σε αυτή την έκταση, του λιανικού εμπορίου, είχε μεταξύ των άλλων ως συνέπεια και την μερική εκτόπιση του χονδρεμπορίου στον εφοδιασμό των αγορών.

- Οι ελληνικές εξαγωγές προς τις χώρες της Δυτικής και Κεντρικής Ευρώπης, ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, μετά την αναγκαστική μεταστροφή των μεταφορών δια θαλάσσης, επιβαρύνονται, έναντι του ανταγωνισμού, λόγω του υψηλού μεταφορικού κόστους.

2.5. Επισημάνσεις

1. Το μερίδιο των ελληνικών εξαγωγών επί του συνόλου των εισαγωγών της Γερμανίας, το 2018, παρέμεινε στο ισχύ 0,2%. Το 2018 η Ελλάδα κατέλαβε την 50^η θέση μεταξύ των χωρών-προμηθευτών της Γερμανίας, καταδεικνύοντας την μικρή αξιοποίηση της γερμανικής αγοράς σε σχέση με τα περιθώρια ανάπτυξης των διμερών εμπορικών συναλλαγών.
2. Το γεγονός ότι το ενδοκοινοτικό εμπόριο είναι απαλλαγμένο από εισαγωγικές διαδικασίες, δασμολογικά και μη δασμολογικά εμπόδια, δεν συνεπάγεται λιγότερη προσπάθεια προς παγίωση της ελληνικής παρουσίας και αύξησης εμπορικών μεριδίων στην γερμανική αγορά. Η γερμανική αγορά αποτελεί πεδίο έντονου ανταγωνισμού (λόγω του μεγέθους, του υψηλού κατά κεφαλήν εισοδήματος και της γεωγραφικής θέσης) και θεωρείται ιδιαίτερος απαιτητική, κυρίως ως προς την σχέση τιμής/ποιότητας, αλλά και την σταθερή και επαρκή παραγωγική/εξαγωγική δυναμικότητα για την κάλυψη των αναγκών ζήτησης.
3. Οι ελληνικές επιχειρήσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό ενδιαφέρονται έντονα για την γερμανική αγορά, μεταξύ άλλων και λόγω της ελληνικής ομογενειακής παρουσίας στην χώρα. Το ενδιαφέρον αυτό αντανακλάται στον μεγάλο αριθμό αιτημάτων για παροχή πληροφοριών, από μεγάλες εξαγωγικές, έως νεοφυείς ή μικρές ακόμη επιχειρήσεις, που απευθύνονται στο Γραφείο μας.
4. Η ανάκτηση και παγίωση ελληνικών μεριδίων στην γερμανική αγορά, της οποίας βασικά χαρακτηριστικά στοιχεία αποτελούν η υψηλή και πλεονάζουσα αγοραστική δύναμη, η συνειδητοποιημένη συμπεριφορά του καταναλωτικού κοινού, η σχεδόν γενικευμένη εφαρμογή της αναλογίας τιμή/ποιότητας ως βασικό στοιχείο διαμορφώσεως της ζήτησης, η διαμόρφωση καταναλωτικών προτύπων με γνώμονα την προστασία του περιβάλλοντος (αυξανόμενη στροφή της καταναλώσεως σε προϊόντα φιλικά προς το περιβάλλον -αφορά όλο το φάσμα της οικονομικής και εμπορικής δραστηριότητας, όπως συσκευασίες κλπ.-), η βαθμιαία μεταστροφή των μεταφορών αγαθών και εμπορευμάτων προς τις σιδηροτροχιές, η ευαισθησία σε θέματα Δημοσίας Υγείας, η υψηλή ροπή προς κατανάλωση βιολογικών προϊόντων κλπ. απαιτεί, σοβαρές και συνεπείς προσπάθειες, υπό μορφήν αναδείξεως και αναλήψεως εξειδικευμένων δράσεων ανά κλάδο παραγωγικής δραστηριότητας.
5. Ο σχεδιασμός της στρατηγικής ενισχύσεως της εξωστρέφειας των ελληνικών επιχειρήσεων στις διεθνείς αγορές ασφαλώς και θα πρέπει να λαμβάνει σοβαρά υπ' όψιν την σπουδαιότητα των παραδοσιακών πελατών ελληνικών προϊόντων, όπως η Γερμανία, διότι τα δυναμικά στοιχεία τέτοιων αγορών προσφέρουν, κατά κανόνα, μεγαλύτερες δυνατότητες και καλύτερες ίσως προϋποθέσεις απορροφήσεως και παγίωσης εμπορικών μεριδίων, εν σχέσει με εκείνες αναδυομένων ή αναπτυσσομένων αγορών, ιδιαίτερος για υψηλής προστιθέμενης αξίας εμπορεύματα, εξειδικευμένα ή υψηλής ποιότητας προϊόντα, τα οποία προσφέρονται αυτονόητα σε υψηλότερες των συμβατικών τιμές και απευθύνονται σε πλέον εύρωστο οικονομικά καταναλωτικό κοινό.
6. Η φροντίδα ως εκ τούτου και η δυναμική θεώρηση των παραμέτρων συγχρόνως των αναδυομένων και των ωρίμων-παραδοσιακών αγορών, αλλά και η διαρκής βελτίωση και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας αποτελεί μονόδρομο, υπό το φως των εξελίξεων στο παγκόσμιο οικονομικό γίγνεσθαι, όπου συντελούνται ραγδαίες αλλαγές, μεταξύ των άλλων στην αναπροσαρμογή των προτύπων και της αναθεωρήσεως της επιχειρηματικής στρατηγικής σε θέματα διοικητικής μερίμνης και εφοδιαστικής διαχειρίσεως (logistics), στην αλλαγή

της επιχειρηματικής πολιτικής, η οποία τείνει σε αναδιατάξεις της οργανωτικής δομής προς την μορφή επιχειρήσεων χωρίς σύνορα, εστιασμένων στον τελικό πελάτη, στην αύξηση των εσόδων όλων των συμμετεχόντων στο δίκτυο, στην βελτίωση της αποδοτικότητας της κοινής (με άλλα μέλη) διαδικασίας, στην ταχεία λειτουργική, οργανωτική και πέραν των γεωγραφικών ορίων ανταπόκριση, στην ταχύτητα ροής αγαθών, στην άμεση πληροφόρηση κλπ.

7. Εν πάση περιπτώσει η ανάσχεση της διευρύνσεως του εμπορικού μας ελλείμματος, και όχι μόνον με την Γερμανία, είναι δυνατόν να επιτευχθεί δια της αναδείξεως των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της ελληνικής οικονομίας και της αναλήψεως εξειδικευμένων δράσεων ανά κλάδο και κατηγορία προϊόντος, προσαρμοζομένων στις ιδιαιτερότητες και απαιτήσεις μίας εκάστης αγοράς, την πρόσβαση στην οποία στοχεύουμε, εν συνδυασμό με την παρουσία του ανταγωνισμού, τις εφαρμοζόμενες μεθόδους και πολιτικές παγίωσης εμπορικών μεριδίων.

2.6. Προοπτικές διεύρυνσης μεριδίων ελληνικών προϊόντων στην γερμανική αγορά

Προοπτικές περαιτέρω παγίωσης και επαύξησης μεριδίων στη γερμανική αγορά παρουσιάζουν ιδιαίτερος οι ακόλουθοι κλάδοι:

Φαρμακευτικά προϊόντα (3004): Οι ικανοποιητικές και σταθερές, διαχρονικά, εξαγωγικές επιδόσεις της χώρας μας στην εν λόγω κατηγορία, στο πλαίσιο της γερμανικής ανταγωνιστικής και ώριμης αγοράς, επιβεβαιώνουν δίχως άλλο τις θετικές εκτιμήσεις αναφορικά με τις δυνατότητες των εν λόγω προϊόντων στο εξωτερικό. Απαιτείται, ωστόσο, επισταμένη παρακολούθηση του ανταγωνισμού και επαγρύπνηση για την διατήρηση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος και των εξελίξεων στην αγορά. Σημειώνεται εξ άλλου ότι η Γερμανία εξακολουθεί να τηρεί πρακτική σύναψης συμβολαίων με εθνικές φαρμακοβιομηχανίες άλλων χωρών, τόσον για να συμπίεσει το κόστος παραγωγής, όσον και να προωθήσει συμπράξεις με αξιόλογες εταιρείες στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας.

Κλάδος Τροφίμων–Ποτών: Προοπτικές για διεύρυνση μεριδίων προσφέρει ο κλάδος τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων νωπών και μεταποιημένων αγροτικών προϊόντων και αλκοολούχων ποτών. Επί μέρους κατηγορίες, όπως η φέτα, ορισμένα νωπά, αποξηραμένα ή παρασκευασμένα οπωροκηπευτικά, το ελαιόλαδο, οι ελιές, τα ιχθυηρά, κατεψυγμένες ζύμες, το ούζο καταγράφουν ικανοποιητικές εξαγωγικές επιδόσεις, γεγονός αποδιδόμενο σε αυξημένες πωλήσεις μέσω των μεγάλων αλυσίδων διανομής.

Επί πλέον δυναμικότητα παρουσιάζουν τα προϊόντα βιολογικής καλλιέργειας, τα προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ (ιδιαίτερος διάφορα είδη τυριών) και υψηλής ποιότητας προϊόντα, που διατίθενται σε καταστήματα delicatessen (τσάι, βότανα, κρόκος, μαστίχα, μέλι, συμπυκνωμένοι χυμοί, κλπ), των οποίων η κατανάλωση στη Γερμανία συνεχώς αυξάνεται, ο δε αριθμός βιολογικών αλυσίδων, καταστημάτων Delikatessen και εστιατορίων με εθνικές κουζίνες πολλαπλασιάζεται.

Ειδικότερα, όσον αφορά οίνους-μπύρες και οινοπνευματώδη ποτά, τα περιθώρια αύξησης μεριδίων αγοράς στην Γερμανία παρουσιάζονται σημαντικά, διότι πέραν της ανάλογης ή και υψηλότερης σε αρκετές περιπτώσεις ποιότητας που διαθέτουν τα ελληνικά προϊόντα του κλάδου έναντι ανταγωνιστών, διαφαίνονται προοπτικές συνδεδεμένες με το υψηλό βιοτικό επίπεδο των Γερμανών, την αύξηση του τουριστικού ρεύματος από την Γερμανία προς Ελλάδα και την ενίσχυση ακολούθως του βαθμού αναγνωρισιμότητας των ελληνικών προϊόντων. Όσον αφορά το κρασί θα πρέπει να ληφθεί ιδιαίτερος υπ' όψιν ότι η κατανάλωσή του στην Γερμανία δεν επιβαρύνεται με ΕΦΚ. Επιπροσθέτως, όπως επανειλημμένως έχει προταθεί, μια διαδικασία Πιστοποίησης των Ελληνικών εστιατορίων της Γερμανίας και η συνακόλουθη αναβάθμισή της κάβας αυτών (ανάμεσα σε άλλα) με ελληνικούς οίνους εκλεκτής ποιότητας, θα οδηγούσε στην ενίσχυση της εικόνας τους σε απαιτητικό καταναλωτικό κοινό.

Δομικά υλικά- Ηλεκτρολογικό υλικό: Μεταξύ αυτών, σημαντική διαχρονική παρουσία κατέχουν διάφορα είδη προφίλ αλουμινίου, σιδηροσωλήνες, χαλκοσωλήνες και λοιπά υλικά ευρείας χρήσεως στον κατασκευαστικό κλάδο, ο οποίος τα τελευταία έτη εμφανίζει μεγάλη άνοδο. Ως προς το ηλεκτρολογικό υλικό, συναφές και αυτό με τις κατασκευές, έντονες προοπτικές έχουν τα πάσης φύσεως ηλεκτρολογικά υλικά (αγωγοί, καλώδια, λαμπτήρες κλπ), αλλά και οι ηλεκτρικές συσκευές. Κρίνεται ότι δεν έχουν εξαντλήσει τις δυνατότητές τους στην γερμανική αγορά και δύνανται να υποκαταστήσουν εισαγωγές από άλλες χώρες, δεδομένου ότι οι ευκαιρίες διευρύνονται, καθώς ο κατασκευαστικός κλάδος στην Γερμανία προβλέπεται να έχει θετικές προοπτικές, ειδικότερα εν

συναρτήσει με προγράμματα της Γερμανικής Κυβέρνησης για αύξηση δημοσίων επενδύσεων στον τομέα της ενεργειακής αναβάθμισης των κτιρίων. Επιπλέον, οι ελληνικές κατασκευαστικές εταιρείες έχουν δυνατότητες ανάληψης κατασκευαστικών έργων αυτοτελώς, καλύτερες όμως προοπτικές διανοίγονται μέσω συνεργασιών με γερμανικές εταιρείες, οι οποίες διαθέτουν πρόσβαση σε χρηματοδοτικές διευκολύνσεις. Η διμερής συνεργασία δύναται να αφορά σε ανάληψη έργων, τόσο στη γερμανική επικράτεια, όσον και σε τρίτες χώρες. Επιπροσθέτως, διαφαίνονται περαιτέρω ευκαιρίες πρόσβασης στη γερμανική κατασκευαστική αγορά, μέσω της αξιοποίησης των δικτύων διανομής και διακίνησης που διαθέτουν ήδη οι εταιρείες ελληνικών συμφερόντων στην Γερμανία.

Η συντονισμένη συνεργασία μεταξύ των ελληνικών κλαδικών φορέων όλου του φάσματος κατασκευών και η υποστήριξη δράσεων προβολής μέσω εκθέσεων και εκδηλώσεων, δύνανται να συμβάλουν στην αύξηση της αναγνωρισιμότητας των ελληνικών κατασκευαστικών εταιρειών στην γερμανική αγορά.

Διάφορα βιομηχανικά υλικά, παράγωγα χημικής βιομηχανίας και πρώτες ύλες: Αύξηση μεριδίου αγοράς ορισμένων πρώτων υλών και προϊόντων προς εξυπηρέτηση των αναγκών της γερμανικής βιομηχανίας θα μπορούσε να επιτευχθεί, ως έχουμε επανειλημμένως επισημάνει, δια της ανάπτυξης του συστήματος υπεργολαβιών, είτε δι' αναθέσεως τμημάτων παραγωγικών προγραμμάτων (παθητική τελειοποίηση), είτε δια μεταφοράς τμημάτων παραγωγικής γραμμής τους στην Ελλάδα. Προς την κατεύθυνση αυτή άλλωστε, έχει εγκαθιδρυθεί το 2012 η διαδικτυακή πλατφόρμα "ProGreece", κατόπιν πρωτοβουλίας του Γερμανικού ΥΠΕΞ/Γενικό Προξενείο Γερμανίας στη Θεσσαλονίκη, του ΕΒΕΘ, του ΣΒΒΕ και του Ελληνογερμανικού Βιομηχανικού και Εμπορικού Επιμελητηρίου, η οποία αποτελεί ένα διαδραστικό εργαλείο με στόχο την προώθηση αμοιβαίως επωφελών συνεργασιών μεταξύ ελληνικών και γερμανικών επιχειρήσεων.

Πέραν των ανωτέρω «παραδοσιακών» κατηγοριών εξαγωγών ελληνικών προϊόντων, σημαντικές προοπτικές διαθέτουν επίσης οι κλάδοι καινοτομιών αιχμής και υψηλής τεχνολογίας, πληροφοριακών συστημάτων, περιβαλλοντικής τεχνολογίας, ενέργειας, ΑΠΕ, διαχείρισης απορριμμάτων, στερεών & υγρών βιομηχανικών αποβλήτων, φυτικών καλλυντικών/παραφαρμακευτικών προϊόντων κλπ.

Προκειμένου να επιτευχθεί παγίωση και επέκταση του μεριδίου που διαθέτουν τα ελληνικά προϊόντα στη γερμανική αγορά, αποτελεί προϋπόθεση η οργανωμένη, επίμονη και στοχευμένη προσπάθεια των Ελλήνων εξαγωγέων. Ειδικότερα απαιτείται:

- Διάθεση πόρων, προκειμένου να τοποθετηθούν κατάλληλα τα εξαγόμενα προϊόντα ή οι προσφερόμενες υπηρεσίες
- Επισημαίνονται ενδεικτικά δύο από τις βασικότερες παραμέτρους που δύνανται να ληφθούν υπ' όψιν στη διαμόρφωση στρατηγικού σχεδίου:

1^{ον} η κατά κεφαλήν και πλεονάζουσα αγοραστική δύναμη στην Γερμανία και

2^{ον} η πυκνότητα και η κατανομή της ελληνικής ομογένειας:

ΠΙΝΑΚΑΣ 17
Ελληνικός Πληθυσμός στην Γερμανία ανά Ομοσπονδιακό Κρατίδιο*
2017-2018

Κατάταξη με βάση τον Ελληνικό Πληθυσμό*	Ομοσπονδιακό Κρατίδιο	Ελληνικός Πληθυσμός στις 31.12.2017	Ελληνικός Πληθυσμός στις 31.12.2018
1	Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία	99.945	101.605
2	Βάδη-Βυρτεμβέργη	81.150	82.110
3	Βαυαρία	74.175	75.465
4	Έσση	35.300	35.935
5	Κάτω Σαξονία	18.580	18.790
6	Βερολίνο	21.210	17.110
7	Ρηνανία-Παλατινάτο	8.965	9.265
8	Αμβούργο	6.410	6.450
9	Σλέσβιχ-Χόλσταϊν	4.675	4.745
10	Σαξονία	3.030	3.180

11	Βρέμη	2.215	2.250
12	Σαξονία-Άνχαλτ	1.585	1.630
13	Σααρλάνδη	1.425	1.480
14	Βραδεμβούργο	1.300	1.420
15	Μεκλεμβούργο-Δυτ. Πομμερανία	1.140	1.160
16	Θουριγγία	1.150	1.150
	Σύνολο Ελληνικού Πληθυσμού Γερμανίας:	362.245	363.205

*φθίνουσα κατάταξη με βάση 2018

Πηγή: Destatis - Καταγραφή Αλλοδαπού Πληθυσμού στην Γερμανία, Επεξεργασία Γραφείου ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

- Συνεπής και αδιάλειπτη παρουσία μέσω: Εταιρικής ιστοσελίδας, εμπορικών εκθέσεων (πλείονες πληροφορίες στο κατωτέρω κεφάλαιο και στις αναρτήσεις μας στην διαδικτυακή πύλη Agora), κλαδικού Τύπου, επιχειρηματικής αλληλογραφίας, αλλά και κατ' ιδίαν συναντήσεων
- Προσήλωση στην τήρηση διαδικασιών και προδιαγραφών
- Προσπάθεια για επίτευξη οικονομιών κλίμακος, και τέλος
- Αφοσίωση στην στοχευμένη προσπάθεια και όχι διάσπαση σε μεμονωμένες και αποσπασματικές δράσεις.

Εν κατακλείδι, συνοψίζουμε ότι οι προοπτικές για ανάπτυξη ή διεύρυνση της παρουσίας ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών στην αγορά της Γερμανίας θα πρέπει να αναζητηθούν ιδίως στους τομείς:

- ❖ Καινοτομιών Αιχμής/Υψηλής Τεχνολογίας, πληροφορικών συστημάτων, εφαρμογών, περιβαλλοντικής τεχνολογίας
- ❖ Δομικών υλικών/κατασκευαστικών έργων.
- ❖ Ενέργειας, ΑΠΕ, διαχείρισης απορριμμάτων, στερεών & υγρών βιομηχανικών αποβλήτων
- ❖ Τροφίμων-Ποτών (έμφαση σε βιολογικά προϊόντα και προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ)
- ❖ Φυτικών καλλυντικών/παραφαρμακευτικών ειδών
- ❖ Τουρισμού
- ❖ Εμπορίου
- ❖ Φαρμακοβιομηχανίας
- ❖ Ηλεκτρολογικού υλικού

3. Επενδύσεις

3.1. Άμεσες Γερμανικές Επενδύσεις στην Ελλάδα

Σύμφωνα με στοιχεία της Τραπέζης της Ελλάδος, το απόθεμα των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (ΑΞΕ) στην Ελλάδα, in terms of stocks τέλος έτους αναφοράς, την 31.12.2017 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία), σημειώνοντας αύξηση για τρίτο συνεχές έτος, ανήλθε σε €27,1 δις, ως καταδεικνύεται δια των στοιχείων του Πίνακα 18.

ΠΙΝΑΚΑΣ 18

Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα 2012-2017

Συνολικά κεφάλαια (terms of stocks) σε εκατ. Ευρώ, τέλος έτους αναφοράς

α/α	Χώρες προέλευσης	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Μεταβολή επί συνόλου 2017/16	Μερίδιο επί συνόλου ΑΞΕ 2017
1	Γερμανία	3.069,9	4.568,3	4.556,6	5.106,0	4.958,1	5.976,3	20,5%	22,0%
2	Λουξεμβούργο	6.020,5	5.000,8	4.812,1	4.378,0	5.345,6	5.728,7	7,2%	21,1%
3	Ολλανδία	2.740,6	3.459,9	3.670,9	4.574,7	4.757,3	5.086,8	6,9%	18,8%
4	Ελβετία	983,6	1.164,8	1.162,2	1.636,2	1.829,8	2.819,3	54,1%	10,4%
6	Γαλλία	3.118,4	2.187,8	1.512,8	1.892,1	1.389,0	1.485,9	7,0%	5,5%
7	Βέλγιο	148,9	921,3	989,6	1.300,5	1.375,6	1.274,5	-7,3%	4,7%
8	Ιταλία	634,0	760,5	774,7	845,0	971,8	1.000,2	2,9%	3,7%
9	Ισπανία	773,8	999,1	1.032,6	767,4	776,6	852,0	9,7%	3,1%
10	ΗΠΑ	2.148,0	749,5	788,4	733,0	541,0	812,5	50,2%	3,0%
11	Αυστρία	220,1	244,5	268,3	234,4	333,7	410,0	22,9%	1,5%
12	Ιρλανδία	122,9	126,5	384,3	345,6	389,5	407,2	4,5%	1,5%

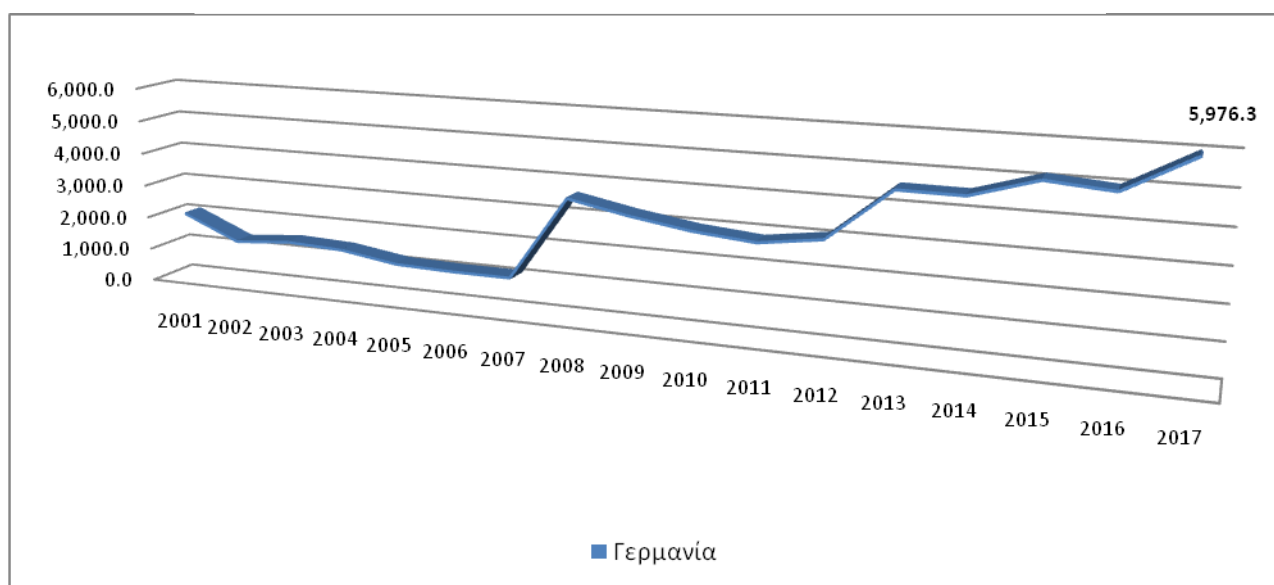
13	Ην. Βασίλειο	393,1	-262,6	-698,1	314,3	101,0	230,2	127,9%	0,8%
14	Δανία	55,0	55,1	82,0	82,4	82,1	153,1	86,4%	0,6%
15	Σουηδία	95,6	104,7	112,3	98,3	96,0	108,0	12,5%	0,4%
16	ΗΑΕ	195,6	178,0	186,9	83,4	137,5	-12,3	-108,9%	0,0%
17	Κύπρος	-2.755,7	-2.883,4	-4.276,6	-2.281,8	-1.935,6	-1.643,1	-15,1%	-6,1%
	Λοιπές χώρες	986,6	1.368,3	2.391,2	2.009,8	2.203,0	2.439,5	10,7%	9,0%
	ΣΥΝΟΛΟ	18.951,1	18.743,3	17.750,0	22.119,3	23.352,1	27.129,0	16,2%	100,0%

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Αύξηση κατέγραψαν και οι γερμανικές Άμεσες Επενδύσεις στην χώρα μας το 2017, οι οποίες ανήλθαν σε €5,97 δις, έναντι €4,95 δις το 2016. Κατόπιν τούτου, το 2017 η Γερμανία κατετάγη εκ νέου στην 1^η θέση μεταξύ των χωρών προέλευσης των ΑΞΕ στην χώρα μας, με μερίδιο 22% επί του συνολικού επενδεδυμένου κεφαλαίου (stocks). Ακολούθησαν Λουξεμβούργο (€5,72 δις), Ολλανδία (€5,08 δις) κλπ. (βλ. Πίνακα 18).

ΓΡΑΦΗΜΑ 31

Άμεσες Γερμανικές Επενδύσεις στην Ελλάδα 2001-2017 (εκατ. Ευρώ)
Συνολικά κεφάλαια (terms of stocks), τέλος έτους αναφοράς

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Από το ανωτέρω Γράφημα συνάγεται ότι το απόθεμα των γερμανικών Άμεσων Επενδύσεων στην Ελλάδα ευρίσκει σε σχετικά χαμηλά επίπεδα την επταετία 2001-2007, κινούμενο μεταξύ €1,1 δις (2007) και €2,1 δις (2001). Το 2008, έτος καμψής, οι γερμανικές Άμεσες Επενδύσεις στην Ελλάδα, υπερδιπλασιασθείσες, ανήλθαν σε σχεδόν €3,6 δις και, παρά την σχετική κάμψη το 2010 και 2011, κινήθηκαν έκτοτε περί το επίπεδο των €3,0 δις. Μεταξύ 2012-2015 οι γερμανικές επενδύσεις αυξήθηκαν εκ νέου σημαντικά από €3,0 δις σε €5,1 δις, για να καταλήξουν το 2017 στα €5,97 δις.

ΠΙΝΑΚΑΣ 19

Άμεσες Γερμανικές Επενδύσεις στην Ελλάδα (στοιχεία Bundesbank)	Συνολικά κεφάλαια (in terms of stocks) τέλος έτους αναφοράς			
	2014	2015	2016	2017
(εκατ. €)				
Καθαρό Ενεργητικό στην Ελλάδα	2.986	3.067	3.259	3.893
Ετήσια Μεταβολή		2,71%	6,26%	19,45%
Ποσοστό επί συνόλου Γερμανικών Επενδύσεων στο Εξωτερικό	0,31%	0,29%	0,29%	0,33%
Αριθμός επιχειρήσεων γερμανικών συμφερόντων	120	119	129	121
Αριθμός εργαζομένων	28.000	26.000	28.000	29.000
Ετήσιος κύκλος εργασιών (δισ €)	7,3	7,4	7,9	8,3

Πηγή: Bundesbank, Ιούνιος 2019, Επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Σύμφωνα με στοιχεία της Ομοσπονδιακής Τραπέζης της Γερμανίας, το συνολικό επενδεδυμένο κεφάλαιο γερμανικών συμφερόντων στην Ελλάδα την 31.12.2017, σημειώνοντας αύξηση 19,45% έναντι 2016, διεμορφώθη στο επίπεδο των €3,89 δις, έναντι €3,2 δις το 2016 (στοιχεία Πίνακα 19). Το 2017 δραστηριοποιούνταν στην Ελλάδα 121 καταγεγραμμένες επιχειρήσεις γερμανικών συμφερόντων, με 29.000 εργαζομένους και ετήσιο κύκλο εργασιών €8,3 δις.

Μεταξύ των δραστηριοποιούμενων γερμανικών εταιρειών στην Ελλάδα συγκαταλέγονται: Deutsche Telekom (δια της εξαγοράς του ΟΤΕ), Bayer, Böhringer-Ingelheim, Nokia-Siemens Networks, Siemens, Lidl, Bosch-Siemens, Beiersdorf, Osram, Henkel, SAP κ. ά.

Τέλος, στις 11 Απριλίου 2017 ολοκληρώθηκε η συμφωνία παραχώρησης 14 περιφερειακών ελληνικών αεροδρομίων για 40 έτη στην κοινοπραξία Fraport Greece, αποτελούμενη από την γερμανική Fraport AG, η οποία διαχειρίζεται το αεροδρόμιο Φραγκφούρτης και άλλα 10 γερμανικά αεροδρόμια (συμμετοχή 73,4%) και τον ελληνικό Όμιλο Κοπελούζου (συμμετοχή 26,6%), με καταβολή του εφάπαξ τιμήματος παραχώρησης ύψους €1,234 δις. Η συμφωνία προβλέπει επίσης ετήσιο εγγυημένο μίσθωμα €22,9 εκατ. €, κυμαινόμενη μεταβλητή αμοιβή, ανερχομένη ετησίως σε 28,6% των λειτουργικών κερδών, αλλά και σημαντικές επενδύσεις στην αναβάθμιση των αεροδρομίων, οι οποίες υπολογίζονται από την κοινοπραξία σε €400 εκατ. για την άμεση βελτίωση των εγκαταστάσεων, με ορίζοντα το 2021 και σε συνολικά άνω του €1,0 δις μεσοπρόθεσμα, για την αύξηση χωρητικότητας, την συντήρηση κλπ.

3.2. Άμεσες Ελληνικές Επενδύσεις στην Γερμανία

Σύμφωνα με στοιχεία της Τραπέζης της Ελλάδος, το απόθεμα των ελληνικών Άμεσων Επενδύσεων στο εξωτερικό in terms of stocks την 31.12.2017, μειωθέν κατά 5,53% έναντι 2016, διεμορφώθη στο επίπεδο των €16,1 δις (στοιχεία Πίνακα 20). Εξ αυτών, το απόθεμα των ελληνικών Άμεσων Επενδύσεων στην Γερμανία το 2017, σημειώνοντας μείωση 1,08%, ανήλθε σε €218,1 εκατ., έναντι €220,4 εκατ. το 2016. Οι ελληνικές Άμεσες Επενδύσεις στην Γερμανία, σε όρους αποθέματος, αυξήθηκαν το διάστημα 2001-2012 από €154 εκατ. το 2001 σε €413,4 το 2012. Την επόμενη διετία θα υποστούν καθίζηση κάτω του επιπέδου του 2002, ενώ από το 2014 και εφεξής επανέρχονται και πάλι σε ανοδική πορεία.

Το διαχρονικά χαμηλό επίπεδο των ελληνικών Άμεσων Επενδύσεων στην Γερμανία, σε όρους συνολικού επενδεδυμένου κεφαλαίου, αποδίδεται εναργώς δια των στοιχείων του κατωτέρω Πίνακα 20. Το 2017 η Γερμανία με μερίδιο 1,35% επί του συνόλου των ελληνικών ΑΞΕ στο εξωτερικό, κατέλαβε την 11^η θέση μεταξύ των χωρών υποδοχής ελληνικών Άμεσων Επενδύσεων (έναντι 12^{ης} θέσης το 2016). Οι ελληνικές Άμεσες Επενδύσεις στην Γερμανία υπολείπονται αισθητά, όχι μόνον εκείνων προς γειτονικές χώρες (Κύπρο, Ρουμανία, Βουλγαρία, Σερβία), οι οποίες αποτελούν διαχρονικά χώρες-υποδοχής μεγάλου μεριδίου ελληνικών Άμεσων Επενδύσεων, αλλά και εκείνων που κατευθύνονται προς Ολλανδία, Αυστρία, ΗΠΑ, Χόνγκ-Κόνγκ και λοιπές χώρες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 20

Ελληνικές Άμεσες Επενδύσεις στο εξωτερικό 2012-2017

Συνολικά κεφάλαια (terms of stock) σε εκατ. Ευρώ, τέλος έτους αναφοράς

α/α	Χώρες Υποδοχής	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Μεταβολή 2016/17	Μερίδιο επί συνόλου ΞΑΕ 2017
1	Κύπρος	8.839,2	5.332,4	5.006,1	4.992,7	4.269,9	4.215,7	-1,27%	26,12%
2	ΗΠΑ	1.953,2	1.653,9	1.822,6	1.969,2	2.220,3	2.119,0	-4,56%	13,13%
3	Ολλανδία	5.404,7	2.214,4	962,8	1.962,9	1.929,6	1.966,9	1,93%	12,19%
4	Χόνγκ-Κόνγκ	793,5	671,1	895,9	1.175,7	1.729,9	1.931,1	11,63%	11,97%
5	Ρουμανία	2.847,5	2.325,8	2.913,4	2.598,4	2.359,0	1.567,3	-33,56%	9,71%
6	Βουλγαρία	1.914,9	1.717,3	1.643,0	1.622,5	1.259,9	1.121,0	-11,03%	6,95%
7	Αλβανία	511,8	589,0	888,8	931,7	879,0	770,1	-12,38%	4,77%
8	Αυστρία	307,5	390,4	737,0	632,4	593,5	593,9	0,07%	3,68%
9	Σερβία	1.497,4	1.264,0	1.332,0	902,4	683,3	468,2	-31,48%	2,90%
10	Ιταλία	207,8	234,3	506,3	490,3	322,3	345,4	7,19%	2,14%

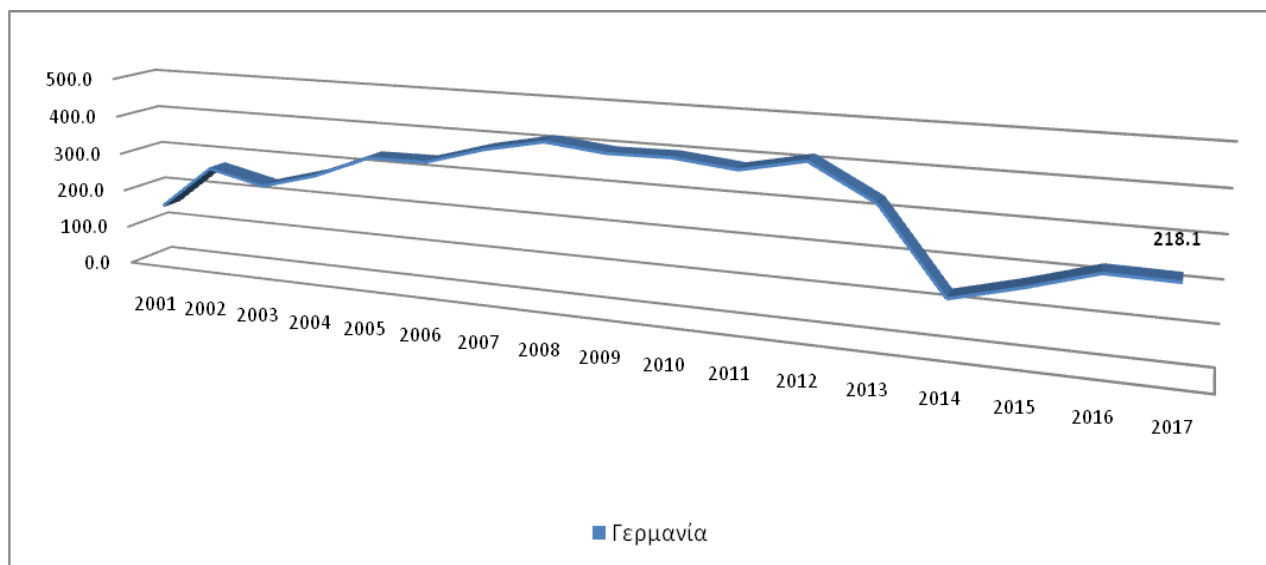
11	<i>Γερμανία</i>	413,4	329,6	127,6	170,8	220,4	218,1	-1,08%	1,35%
12	<i>ΠΓΔΜ</i>	311,7	269,9	337,8	383,8	193,4	194,1	0,36%	1,20%
13	<i>Τουρκία</i>	3.725,7	4.623,5	5.336,9	3.297,1	136,1	131,7	-3,23%	0,82%
14	<i>Ισπανία</i>	122,4	124,3	109,7	108,6	119,5	123,1	3,08%	0,76%
15	<i>Λουξεμβούργο</i>	97,3	125,3	-100,3	373,8	-182,7	-368,0	101,44%	-2,28%
16	<i>Ηνωμένο Βασίλειο</i>	362,8	-49,6	-417,8	-1.421,7	-1.188,7	-770,0	-35,23%	-4,77%
17	<i>Λοιπές χώρες</i>	4.751,7	4.505,2	2.126,0	2.238,3	1.537,5	1.509,7	-1,81%	9,36%
	ΣΥΝΟΛΟ	34.062,4	26.320,7	24.227,9	22.428,8	17.082,2	16.137,4	-5,53%	100,00%

Τράπεζα της Ελλάδος, Επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Η εξέλιξη των ελληνικών Άμεσων Επενδύσεων στην Γερμανία, σε όρους συνολικού επενδεδυμένου κεφαλαίου (stocks), μεταξύ 2001 και 2017, απεικονίζεται δια του γραφήματος που ακολουθεί:

ΓΡΑΦΗΜΑ 32

Άμεσες Ελληνικές Επενδύσεις στην Γερμανία 2001-2017 (εκατ. Ευρώ)
Συνολικά κεφάλαια (terms of stocks), τέλος έτους αναφοράς

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Σύμφωνα με στοιχεία της Ομοσπονδιακής Τραπέζης Γερμανίας, από το 2013 και εφεξής οι ελληνικές άμεσες επενδύσεις στην Γερμανία μειώνονται διαρκώς. Το απόθεμα των ελληνικών Άμεσων Επενδύσεων στην Γερμανία το 2017, σύμφωνα με την μεθοδολογία του ΟΟΣΑ, την οποία ακολουθεί η Κεντρική Τράπεζα της Γερμανίας, ήτοι απαιτήσεις μείον υποχρεώσεις εν Γερμανία δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων ελληνικών συμφερόντων, εμφανίζει πλέον αρνητικό πρόσημο, της τάξεως των -€85 εκατ. Οι ελληνικές επενδύσεις στην Γερμανία αφορούν, κατά την γερμανική Ομοσπονδιακή Τράπεζα, μόλις 10 επιχειρήσεις, με συνολικό κύκλο εργασιών περί τα €100 εκατ. (στοιχεία Πίνακα 21). Από ίδια πηγή προκύπτει, ωστόσο, ότι στην Γερμανία δραστηριοποιούνται περισσότερες ελληνικές επιχειρήσεις, μεταξύ αυτών: Piraeus Bank, M.J. Maillis, S&B Industrial Minerals, Titan Cement, Alco Group, Alumil Milonas, Ellaktor Group, Mathios Refractories, Frigoglass, Sunlight, Viohalco, COCOMAT, FAGE International, Chipita, Korres και Elpen Farma, Gregory's, Biofresh.

ΠΙΝΑΚΑΣ 21

Άμεσες Ελληνικές Επενδύσεις στην Γερμανία (στοιχεία Bundesbank)				
(ποσά σε εκατ. €)	Συνολικά κεφάλαια (in terms of stocks) τέλος έτους αναφοράς			
	2014	2015	2016	2017
Καθαρό Ενεργητικό στην Ελλάδα	83	-45	-66	-85
Ετήσια Μεταβολή		-154,22%	46,67%	28,79%
Αριθμός επιχειρήσεων ελληνικών συμφερόντων	13	14	13	10
Αριθμός εργαζομένων	-	-	-	-
Ετήσιος κύκλος εργασιών (δισ €)	0,1	0,1	0,1	0,1

Πηγή: Bundesbank, Απρίλιος 2016, Επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

4. Τουρισμός

4.1. Τουριστικός Κλάδος στην Γερμανία

Σύμφωνα με μελέτη του Γερμανικού Συνδέσμου Ταξιδιών (Deutscher Reiseverband) το 2018 (προσωρινά στοιχεία), ο τουριστικός κλάδος στην Γερμανία έχει τα κατωτέρω χαρακτηριστικά:

➤ Άμεση Ακαθάριστη Προστιθεμένη Αξία άνω των €105 δις (στα ίδια επίπεδα με το 2017), με το συνολικό έμμεσο όφελος στην οικονομία (μέσω της ζήτησης που δημιουργεί σε παράπλευρους κλάδους) να υπερβαίνει τα €213,5 δις (2018).

➤ Αριθμός Απασχολούμενων: 2,9 εκατ. περίπου, ενώ 7% των θέσεων εργασίας στην Γερμανία εξαρτάται από τον τουρισμό.

➤ Οι επιχειρήσεις του κλάδου διοργάνωσης ταξιδιών υπερβαίνουν τις 2.500, ενώ τα τουριστικά γραφεία/πρακτορεία ξεπερνούν τις 11.000, συνθέτοντας ένα εκ των πλέον πυκνών δικτύων σε παγκόσμιο επίπεδο. Ο συνολικός κύκλος εργασιών του κλάδου ανήλθε, το 2018, σε €36,0 δις, έναντι €33,7 δις το 2017 και €31,2 δις το 2016, ενώ ειδικά των ταξιδιωτικών γραφείων/πρακτορειών σε €26,9 δις, έναντι €26,4 δις το 2017 και €25,3 δις το 2016.

Οι μεγαλύτερες γερμανικές τουριστικές επιχειρήσεις, το 2018, είχαν ως εξής:

- TUI, κύκλος εργασιών: €7,3 δις (2017: €6,6 δις), μερίδιο αγοράς 17,8% (2017: 17,2%)
- Thomas Cook, κύκλος εργασιών: €4,0 δις (2017: €3,8 δις), μερίδιο αγοράς 9,9% (2017: 9,7%)
- DER Touristik, κύκλος εργασιών: €3,4 δις (2017: €3,4 δις), μερίδιο αγοράς 8,3% (2017: 9,0%)
- FTI, κύκλος εργασιών: €2,9 δις (2017: 2,5 δις), μερίδιο αγοράς 7,0% (2017: 6,6%)
- Aida Cruises, κύκλος εργασιών: €1,85 δις (2017: 1,7 δις), μερίδιο αγοράς 4,5% (2017: 4,4%)
- Alltours, κύκλος εργασιών: €1,44 δις (2017: 1,4 δις), μερίδιο αγοράς 3,5% (2017: 3,6%)
- Schauinsland Reisen, κύκλος εργασιών: €1,34 δις (2017: 1,2 δις), μερίδιο 3,3% (2017: 3,1%)
- Λοιποί, μερίδιο αγοράς 45,9% (2017: 46,2%).

✓ Ο κύκλος εργασιών των διοργανωτών ταξιδιών καταγράφει συνεχή αύξηση τα τελευταία πέντε έτη και η δυναμική οφείλεται κυρίως στις κρουαζιέρες και στα ταξίδια υψηλών προδιαγραφών.

✓ Οι Γερμανοί ταξιδιώτες (με διάρκεια ταξιδίου >5 ημερών) ανήλθαν το 2018 σε 55 εκατ., έναντι 54,1 εκατ. το 2017 και 53,4 εκατ. το 2016, με συχνότητα ταξιδίου ανά άτομο 1,3 και μέση διάρκεια 13,1 ημέρες, ενώ το ποσοστό του πληθυσμού που ταξίδεψε το 2018 ανήλθε σε 78,1% (2017: 77,2%).

✓ 73% των ταξιδιών των Γερμανών το 2018 αφορούσε ταξίδια στο εξωτερικό (2017: 72,4%), εκ των οποίων το 8,1% μακρινούς προορισμούς, ενώ το 27% εσωτερικό τουρισμό (2017: 27,6%).

✓ Το μεγαλύτερο τμήμα των ταξιδιών των Γερμανών (περίπου 57% του συνολικού ετήσιου τζίρου, το 2018, ήτοι €38,6 δις) διοργανώνεται μέσω ταξιδιωτικών Γραφείων και εν γένει «εκτός διαδικτύου», παρά την ραγδαία αύξηση των διαδικτυακών πρακτορειών και «καναλιών» (λοιπό 43%, ήτοι €29,3 δις).

✓ Τα συνολικά έξοδα των Γερμανών για ταξίδια (αεροπορικά εισιτήρια, κρατήσεις κλπ) το 2018 ανήλθαν €69 δις περίπου, αυξημένα κατά €3 δις περίπου έναντι 2017 (+4,5%), ενώ το σύνολο των δαπανών των Γερμανών στις χώρες-προορισμούς στο εξωτερικό, ανήλθε, το 2018, σε €95,6 δις, έναντι €91 δις το 2017 (+5,1%).

✓ Οι δαπάνες για τουρισμό στο εξωτερικό αντιπροσώπευαν το 4,7% της συνολικής ιδιωτικής δαπάνης των Γερμανών, το 2018, έναντι 4,2% το προηγούμενο έτος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 22

Αριθμός ταξιδίων αναψυχής διάρκειας άνω των 5 ημερών για το έτος 2018		Οι 10 σημαντικότεροι χώρες-προορισμοί των Γερμανών στο εξωτερικό, σε % επί του συνόλου των ταξιδίων διάρκειας >5 ημερών (στοιχεία 2017 σε παρένθεση)	
			2018
ΣΥΝΟΛΟ	70,1 εκατ. ταξίδια	Ισπανία	13,1% (13,1%)
στην Γερμανία	27,0%	Ιταλία	8,31% (8,3%)
στο Εξωτερικό	73,0%	Τουρκία	5,1% (5,7%)
Μεσόγειο	36,8%	Αυστρία	4,9% (5,0%)
Δυτ. Ευρώπη (GB, IRL, F, NL, CH, A)	13,5%	Ελλάδα	4,0% (3,9%)
Ανατ. Ευρώπη (H, CZ, PL, RUS κλπ)	7,8%	Γαλλία	3,1% (2,7%)
Σκανδιναβία	3,3%	Κροατία	3,1% (3,3%)
Μακρινοί προορισμοί	8,1%	Ολλανδία	2,8% (2,2%)
		Πολωνία	2,5% (2,8%)
		Αίγυπτος	1,9%

Πηγή: Γερμανικός Σύνδεσμος Ταξιδίων (Deutscher Reiseverband), Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Σύμφωνα με τον ανωτέρω Πίνακα, η Ελλάδα παρέμεινε το 2018 στην 5^η θέση ως προς τις προτιμήσεις των Γερμανών τουριστών.

Τέλος, ο κάτωθι Πίνακας παραθέτει στοιχεία που αφορούν στις σύντομες διακοπές των Γερμανών (2-4 ημερών) για το 2018 και τις κυριότερες χώρες και πόλεις προορισμού τους στο εξωτερικό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 23

Αριθμός σύντομων ταξιδίων (διάρκειας 2-4 ημερών) 2018 (στοιχεία 2017 σε παρένθεση)	
ΣΥΝΟΛΟ	83,7 εκατ. ταξίδια (78,4 εκατ. ταξίδια)
στην Γερμανία	74,2% (74%)
στο εξωτερικό	25,8% (26%)
Σημαντικότερες χώρες-προορισμοί των Γερμανών στο εξωτερικό % επί του συνόλου των σύντομων ταξιδίων (διάρκειας 2-4 ημερών)	
Κάτω Χώρες	3,9% (3,7%)
Αυστρία	3,8% (4,2%)
Γαλλία	2,5% (2,8%)
Ιταλία	2,4% (2,5%)
Τσεχία	2,0% (2,0%)
Ην. Βασίλειο	1,9% (1,8%)
Ισπανία	1,6% (1,5%)
Ελβετία	1,1% (1,0%)

Βέλγιο	1,1%
Πολωνία	0,9% (1,0%)
Σημαντικότερες πόλεις-προορισμοί των Γερμανών στο εξωτερικό % επί του συνόλου των σύντομων ταξιδίων (διάρκειας 2-4 ημερών)	
Παρίσι	1,3% (1,3%)
Λονδίνο	1,2% (1,0%)
Αμστερνταμ	1,2% (1,0%)
Πράγα	1,2% (0,9%)
Βιέννη	0,8% (1,0%)
Βαρκελώνη	0,5% (0,5%)

Πηγή: Γερμανικός Σύνδεσμος Ταξιδίων (Deutscher Reiseverband), Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Σύμφωνα με στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (UNWTO) για το 2018, αναφορικά με την διεθνή τουριστική δαπάνη, η Γερμανία με \$94,2 δις (έναντι \$89,1 δις το 2017), κατετάγη στην 3^η θέση, προηγούμενων της Κίνας με \$277,3 δις (2017: 257,7 δις) και ΗΠΑ με \$144,2 δις (2017: \$135,0 δις). Ακολουθούν Ην. Βασίλειο, Γαλλία, Αυστραλία, Ρωσία κ.ά.

4.2. Εισερχόμενος Τουρισμός στην Ελλάδα από Γερμανία

ΠΙΝΑΚΑΣ 24
Εισερχόμενος τουρισμός στην Ελλάδα, 2011-2018

Χώρα Προέλευσης	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Μεταβολή 2018/17	% επί συνολικής κίνησης
Χώρες ΕΕ-28	10.726,7	9.803,3	10.527,2	13.249,5	14.974,2	17.216,8	18.583,0	21.397,5	15,1%	64,7%
Χώρες ζώνης Ευρώ	6.621,7	5.903,2	6.379,4	7.456,5	8.189,3	8.934,9	9.863,4	11.436,4	15,9%	34,6%
<i>εκ των οποίων</i>										
Γερμανία	2.240,5	2.108,8	2.267,5	2.459,2	2.810,3	3.138,7	3.706,0	4.381,4	18,2%	13,2%
Ιταλία	938,2	848,1	964,3	1.117,7	1.355,3	1.386,9	1.441,3	1.667,1	15,7%	5,0%
Γαλλία	1.149,4	977,4	1.152,2	1.463,2	1.522,1	1.313,5	1.419,8	1.524,0	7,3%	4,6%
Ολλανδία	560,7	478,5	580,9	657,3	639,1	770,7	947,2	1.015,0	7,2%	3,1%
Κύπρος	439,8	424,8	399,0	448,3	470,1	652,0	631,8	698,0	10,5%	2,1%
Βέλγιο	432,6	326,9	344,6	409,2	482,5	467,1	526,6	586,7	11,4%	1,8%
Αυστρία	310,4	236,4	236,5	285,1	327,1	359,1	395,9	520,8	31,6%	1,6%
Ισπανία	154,8	155,7	92,0	136,2	93,6	203,3	164,0	225,7	37,6%	0,7%
Λοιπές Χώρες ΕΕ	4.105,1	3.900,1	4.147,8	5.792,9	6.785,0	8.281,9	8.719,7	9.961,1	14,2%	30,1%
<i>εκ των οποίων</i>										
Ην. Βασίλειο	1.758,1	1.920,8	1.846,3	2.089,5	2.397,2	2.894,7	3.002,0	2.942,8	-2,0%	8,9%
Ρουμανία	223,7	230,4	278,9	543,4	540,3	1.026,1	1.148,9	1.389,4	21,0%	4,2%
Σουηδία	333,9	319,8	368,8	337,8	351,6	413,1	493,4	508,8	3,1%	1,5%
Δανία	245,0	205,2	202,5	240,4	237,7	241,7	279,1	384,5	37,8%	1,2%
Τσεχία	309,1	289,0	287,0	347,6	436,7	280,3	339,4	368,1	8,4%	1,1%
Λοιπές Χώρες	5.700,5	5.714,3	7.392,4	8.784,0	8.625,2	7.582,5	8.611,2	8.725,3	1,3%	26,4%
<i>εκ των οποίων</i>										
ΗΠΑ	484,7	373,8	466,5	591,9	750,3	778,6	864,9	1.097,4	26,9%	3,3%
Αλβανία	411,2	469,2	504,8	488,1	491,4	722,3	828,8	986,6	19,0%	3,0%
Ελβετία	361,4	299,6	346,5	377,1	391,2	437,8	448,9	520,8	16,0%	1,6%
Ρωσία	738,9	874,8	1.352,9	1.250,2	512,8	595,5	588,7	520,2	-11,6%	1,6%
Καναδάς	142,3	102,7	186,7	145,7	182,3	152,8	198,0	345,8	74,7%	1,0%
Αυστραλία	115,9	117,9	129,1	183,1	183,2	169,2	324,1	322,5	-0,5%	1,0%
Κροαζιέρες**		1.428,9	2.191,9	2.238,9	2.514,8	3.271,5	2.966,8	2.949,4	-0,6%	8,9%
ΣΥΝΟΛΟ	16.427,2	16.946,5	20.111,4	24.272,4	26.114,2	28.070,8	30.161,0	33.072,2	9,6%	100,0%
<i>Μεμονομένοι ταξιδιώτες</i>	11.948,4	11.396,2	13.138,7	16.948,3	18.796,0	19.411,8	20.179,2	22.941,3	13,7%	69,4%
<i>Οργανωμένα ταξίδια*</i>	4.478,8	5.550,4	6.972,7	7.324,1	7.318,3	8.659,1	9.981,9	10.130,9	1,5%	30,6%

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Ιούνιος 2019 – Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Σύμφωνα με στοιχεία της Τραπεζικής της Ελλάδος (Πίνακας 24), η ανοδική πορεία του ελληνικού τουρισμού συνεχίστηκε και το 2018, με τις αφίξεις τουριστών να αυξάνονται κατά 9,6%, έναντι 2017, μετά την επίσης ισχυρή αύξηση το 2017 (7,4% έναντι 2016).

Το 2018 επισκέφθηκαν την Ελλάδα 4,38 εκατ. Γερμανοί τουρίστες, περίπου 675 χιλιάδες περισσότεροι εν σχέσει με το 2017 (+18,2%, αφίξεις 2017: 3,7 εκατ.), ενώ για δεύτερο συναπτό έτος η αύξηση της εισερχόμενης τουριστικής κίνησης από Γερμανία υπερκέρασε το 18% (2017: +18,1% εν συγκρίσει με 3,1 εκατ. αφίξεις το 2016). Με μερίδιο 13,2% (2017: 12,3%) επί του συνόλου της τουριστικής κίνησης στην Ελλάδα, η Γερμανία παρέμεινε και το 2018 στην πρώτη θέση μεταξύ των χωρών προελεύσεως επισκεπτών στην χώρα μας, ακολουθούμενη από: Ην. Βασίλειο (8,9%), Ιταλία (5,0%), Γαλλία (4,6%) κλπ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 25

Δαπάνη ανά ταξιδιώτη/χώρα προέλευσης, 2011-2018 (σε Ευρώ)

Χώρα Προέλευσης	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Μεταβολή 2018/17
Χώρες ΕΕ - 28	662,1	670,0	682,1	622,1	628,0	528,4	531,2	514,5	-3,2%
Χώρες ζώνης Ευρώ	751,4	735,2	762,1	731,1	733,7	624,6	638,3	621,0	-2,7%
<i>εκ των οποίων</i>									
Αυστρία	822,9	822,6	898,1	860,7	918,6	699,9	648,8	698,0	7,6%
Βέλγιο	731,2	794,9	822,1	762,1	773,3	679,9	648,4	680,7	5,0%
Γαλλία	730,5	781,6	785,9	771,7	784,6	676,7	700,0	626,1	-10,6%
Γερμανία	820,5	784,5	838,1	811,0	798,7	678,0	688,8	675,9	-1,9%
Ισπανία	871,7	713,9	755,8	569,8	709,7	636,1	535,1	545,0	1,9%
Ιταλία	668,2	640,4	622,7	630,0	614,4	520,7	522,7	563,2	7,8%
Κύπρος	686,9	658,4	617,8	569,5	530,1	476,2	528,3	517,4	-2,1%
Ολλανδία	750,7	652,9	706,3	661,2	686,5	623,7	675,7	606,3	-10,3%
Λοιπές Χώρες ΕΕ	518,2	571,4	559,0	481,9	500,3	424,7	410,1	392,2	-4,4%
<i>εκ των οποίων</i>									
Δανία	588,1	636,9	574,9	610,3	598,3	549,3	525,4	554,3	5,5%
Ην. Βασίλειο	685,6	739,0	733,7	743,1	842,4	671,7	687,8	658,3	-4,3%
Ρουμανία	319,0	415,6	435,0	345,6	331,3	381,3	325,8	323,9	-0,6%
Σουηδία	564,0	595,8	615,3	594,4	627,7	535,6	550,7	547,5	-0,6%
Τσεχία	534,9	514,3	532,0	451,7	461,6	439,2	389,6	439,6	12,8%
Λοιπές Χώρες	596,9	604,6	612,3	542,1	495,7	481,6	502,9	532,3	5,9%
<i>εκ των οποίων</i>									
Αλβανία	297,4	314,0	330,6	293,5	298,9	235,6	229,3	239,5	4,5%
Αυστραλία	1.420,4	1.327,3	1.369,6	1.305,0	1.295,0	1.075,6	1.218,4	1.123,8	-7,8%
Ελβετία	966,6	991,0	961,3	896,1	957,9	767,7	760,3	767,0	0,9%
ΗΠΑ	1.098,6	1.139,3	1.218,8	1.106,8	1.257,4	934,9	941,1	947,7	0,7%
Καναδάς	1.207,1	1.281,3	1.388,3	1.125,3	1.221,7	925,3	903,0	1.054,4	16,8%
Ρωσία	1.005,5	1.079,0	989,4	925,2	821,6	732,3	710,3	654,8	-7,8%
Κροαζιέρες**		292,2	203,1	173,3	177,6	139,8	144,1	146,7	1,8%
ΣΥΝΟΛΟ	639,5	616,2	604,2	551,8	540,9	470,5	485,1	486,4	0,3%
<i>Μεμονομένοι ταξιδιώτες</i>	582,2	578,9	582,6	526,6	521,7	462,6	472,6	468,3	-0,9%
<i>Οργανωμένα ταξίδια*</i>	792,2	692,8	645,1	610,0	590,4	488,2	510,3	527,4	3,4%

Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδος, Ιούνιος 2019 – Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Κατά την διάρκεια των διακοπών στην Ελλάδα το 2018, οι Γερμανοί ταξιδιώτες δαπάνησαν κατά μέσο όρο €675,9 (2017: €688,8, -1,9%), καταλαμβάνοντας την 7^η θέση στην σχετική κατάταξη, ποσό σημαντικά χαμηλότερο εν σχέσει με μεσοσταθμική δαπάνη των επισκεπτών από Αυστραλία (1^η θέση με €1.123,8), Καναδά (2^η θέση με €1.054,4), ΗΠΑ (3^η θέση €947,7), αλλά και από Ελβετία (4^η θέση με €767,0), Αυστρία (5^η θέση με €698,0) και Βέλγιο (6^η θέση με €680,7) (στοιχεία Πίνακα 25).

ΠΙΝΑΚΑΣ 26
Εισπράξεις ανά Χώρα Προέλευσης, 2011-2018 (σε εκατ. Ευρώ)

Χώρα Προέλευσης	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Μεταβολή 2018/17	% επί συνόλου
Χώρες ΕΕ-28	7.102,3	6.568,6	7.180,3	8.242,9	9.403,3	9.097,4	9.872,0	11.008,7	11,5%	68,4%
Χώρες ζώνης Ευρώ	4.975,3	4.339,9	4.861,5	5.451,3	6.008,5	5.580,4	6.296,0	7.102,2	12,8%	44,2%
<i>εκ των οποίων</i>										
Γερμανία	1.838,3	1.654,3	1.900,4	1.994,5	2.244,6	2.127,9	2.552,7	2.961,6	16,0%	18,4%
Γαλλία	839,6	763,9	905,5	1.129,1	1.194,3	888,8	993,9	954,1	-4,0%	5,9%
Ιταλία	626,9	543,1	600,4	704,1	832,7	722,2	753,3	938,9	24,6%	5,8%
Ολλανδία	385,2	315,0	410,3	434,6	438,8	480,7	640,0	615,4	-3,8%	3,8%
Βέλγιο	316,3	259,9	283,2	311,8	373,1	317,6	341,4	399,3	17,0%	2,5%
Αυστρία	255,4	194,5	212,4	245,4	300,5	251,4	256,9	363,5	41,5%	2,3%
Κύπρος	330,1	277,4	246,5	255,3	249,2	310,5	333,8	361,1	8,2%	2,2%
Ισπανία	134,9	111,2	69,5	77,6	66,4	129,3	87,8	123,0	40,2%	0,8%
Λοιπές Χώρες ΕΕ	2.127,0	2.228,7	2.318,8	2.791,6	3.394,8	3.517,1	3.576,0	3.906,5	9,2%	24,3%
<i>εκ των οποίων</i>										
Ην. Βασίλειο	1.205,4	1.419,5	1.354,7	1.552,7	2.019,5	1.944,2	2.064,7	1.937,2	-6,2%	12,0%
Ρουμανία	71,4	95,8	121,3	187,8	179,0	391,3	374,4	450,0	20,2%	2,8%
Σουηδία	188,3	190,5	226,9	200,8	220,7	221,3	271,7	278,6	2,5%	1,7%
Δανία	144,1	130,7	116,4	146,7	142,2	132,8	146,6	213,2	45,4%	1,3%
Τσεχία	165,3	148,6	152,7	157,0	201,6	123,1	132,2	161,8	22,4%	1,0%
Λοιπές Χώρες	3.402,4	3.456,3	4.526,7	4.762,1	4.275,9	3.651,8	4.330,4	4.644,5	7,3%	28,9%
<i>εκ των οποίων</i>										
ΗΠΑ	532,5	425,9	568,6	655,1	943,3	727,9	813,9	1.040,1	27,8%	6,5%
Ελβετία	349,3	296,9	333,1	337,9	374,8	336,1	341,3	399,5	17,0%	2,5%
Καναδάς	171,8	131,6	259,2	164,0	222,7	141,4	178,8	364,6	104,0%	2,3%
Αυστραλία	164,6	156,4	176,8	238,9	237,2	182,0	394,9	362,4	-8,2%	2,3%
Ρωσία	743,0	943,9	1,338,6	1,156,6	421,3	436,1	418,1	340,6	-18,5%	2,1%
Αλβανία	122,3	147,3	166,9	143,3	146,9	170,2	190,0	236,3	24,4%	1,5%
<i>Κροναζιέρες**</i>		417,6	445,2	388,0	446,6	457,5	427,7	432,6	1,2%	2,7%
ΣΥΝΟΛΟ	10.504,7	10.442,5	12.152,2	13.393,0	14.125,8	13.206,8	14.630,1	16.085,8	10,0%	100,0%

Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδος Ιούνιος 2019 – Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

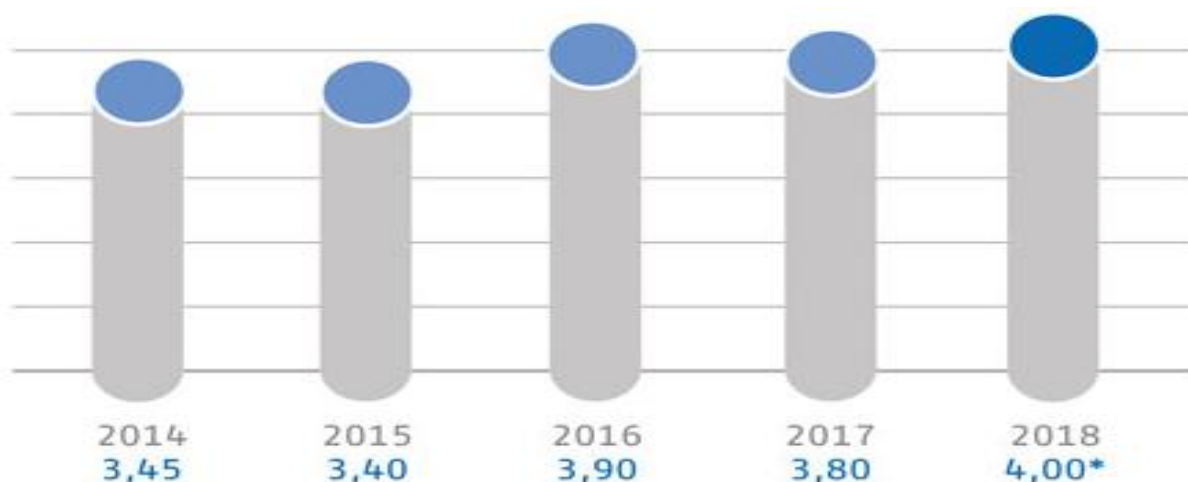
5. Διεθνείς Εκθέσεις στην Γερμανία και Ελληνικές Συμμετοχές

Σύμφωνα με στοιχεία της Επιτροπής Εκθέσεων της Γερμανικής Οικονομίας AUMA (Ausstellungs- und Messe-Ausschuss der Deutschen Wirtschaft e.V.), ο κλάδος διοργάνωσης εκθέσεων ανήκει στους σημαντικότερους τομείς παροχής υπηρεσιών της γερμανικής οικονομίας, με κύκλο εργασιών €4,0 δις το 2018, έναντι € 3,7 δις € το 2017 και €3,9 δις το 2016 (βλ. Γράφημα 33).

ΓΡΑΦΗΜΑ 33

Κύκλος Εργασιών Γερμανικού Εκθεσιακού Κλάδου 2014-2018*

(δισ Ευρώ)

© AUMA

* vorläufig

* προσωρινά στοιχεία

Διοργανωτές τοπικών και εθνικών εκθέσεων (συμπεριλαμβάνονται διοργανώσεις σε εξωτερικό, συνέδρια και υπηρεσίες)

Πηγή: Εκθεσιακή Αρχή AUMA – Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Μάλιστα, σύμφωνα με εκτιμήσεις της AUMA, η συνολική προστιθεμένη αξία του Εκθεσιακού Κλάδου στην γερμανική οικονομία, συμπεριλαμβανομένων των παράπλευρων πολλαπλασιαστικών ωφελειών, ανέρχεται ετησίως σε €28,0 δισ, συντηρώντας περί τις 231 χιλ. θέσεις εργασίας. Έξι εταιρείες από την Γερμανία συγκαταλέγονται μεταξύ των 15 πρώτων διοργανωτών διεθνών εκθέσεων παγκοσμίως (Πίνακας 27, βάσει τελευταίων διαθέσιμων στοιχείων 2017):

ΠΙΝΑΚΑΣ 27

Παγκόσμια Κατάταξη Διοργανωτών Εκθέσεων βάσει κύκλου εργασιών

Κατάταξη	Διοργανωτές εκθέσεων	Έδρα	Κύκλος Εργασιών 2016 (δισ €)	Κύκλος Εργασιών 2017 (δισ €)	Μεταβολή 2016/17
1	Reed Exhibitions	H.B.	1.277,40	1.264,0	-1,05%
2	UBM plc	H.B.	830,6	979,0	17,87%
3	Messe Frankfurt	Γερμανία	647	669,1	3,42%
4	Informa	H.B.	358,3	631,1	76,14%
5	GL events	Γαλλία	452,6	481,9	6,47%
6	MCH Group	Ελβετία	410	421,8	2,88%
7	Messe Düsseldorf	Γερμανία	442,8	367,0	-17,12%
8	Kölnmesse	Γερμανία	274	357,9	30,62%
9	Deutsche Messe	Γερμανία	302,3	356,4	17,90%
10	Messe München	Γερμανία	428,1	332,6	-22,31%
11	Emerald Expositions	ΗΠΑ	340,4	285,2	-16,22%
12	Messe Berlin	Γερμανία	309,4	284,0	-8,21%
13	Fiera Milano	Ιταλία	221	271,3	22,76%
14	Comexposium	Γαλλία	277,0	264,0	-4,69%
15	HKTDC	Χονγκ-Κονγκ	237,6	254,1	6,94%

Πηγή: Εκθεσιακή Αρχή AUMA – Επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Το 2018, ο αριθμός των διεθνών και εθνικών εκθέσεων που διοργανώθηκαν στην Γερμανία αυξήθηκε σε 178, από 156 το 2017, ενώ ο αριθμός των εκθετών, όσον και ο αριθμός των επισκεπτών ανήλθαν σε 194.815 και 9.572,767, αντιστοίχως, το 2018, έναντι 176.184 και 9.727.600, αντιστοίχως, το 2017. Ο αριθμός των αλλοδαπών εκθετών ανήλθε το 2018 σε 118.227, έναντι 107.830 το 2017.

Ο μεγαλύτερος αριθμός εκθετών σε εκθεσιακές διοργανώσεις στην Γερμανία προέρχεται από χώρες ΕΕ (51,6%). Ακολουθούν οι εκθέτες από χώρες της Νοτιοανατολικής και Κεντρικής Ασίας

(28,4%), ευρωπαϊκές χώρες εκτός ΕΕ (8,7%), Β. Αμερική (5,6%), Λατινική Αμερική (2,1%), Αφρική (1,7%), Εγγύς και Μέση Ανατολή (1,4%) και Αυστραλία-Ωκεανία (0,5%).

Οι συμμετοχές από Κίνα το 2018 ανήλθαν σε 17.509 έναντι 13.999 το 2017 κατατάσσοντας την Κίνα στην 1^η θέση μεταξύ των ξένων εκθετών στην Γερμανία, με 2^η την Ιταλία (13.633 εκθέτες), 3^η την Γαλλία (7.062), ακολουθούμενες από Κάτω Χώρες (6.137), ΗΠΑ (5.605) κλπ.

Η Ελλάδα το 2018 συμμετείχε σε 92 εκθέσεις, έναντι 76 το 2017, ωστόσο ο αριθμός των εκθετών μειώθηκε από 1.096 το 2017 σε 962 το 2018.

Βερολίνο, Ιούνιος 2019

Χρήστος Ντοκομές

Γενικός Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄